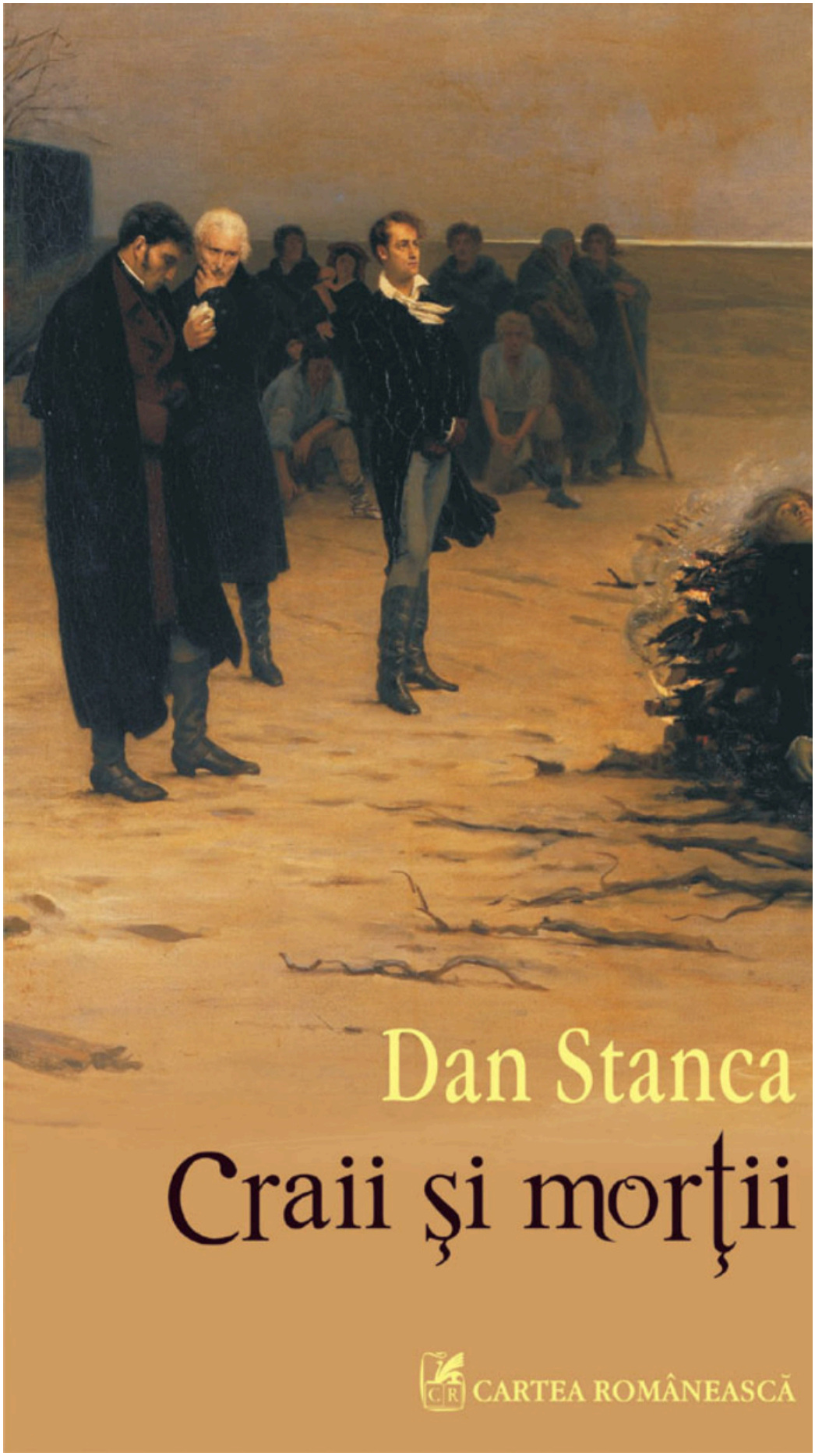
Dan Stanca
Craii şi morţii
CARTEA ROMÂNEASCĂ

Dan Stanc

Craii și morți

ron

CARTEA ROMÂNEAS
2

© 2012 by Editura Polirom

www.cartearomaneasca.ro
Editura CARTEA ROMÂNEASCĂ
Bucureşti, Calea Victoriei nr. 115, sect. I

ISBN ePub: 978-973-46-3364-7
ISBN PDF: 978-973-46-3365-4
ISBN print: 978-973-23-2991-7

Coperta: Radu Răileanu
Pe copertă: Louis Édouard Fournier (1857-1917), *Incinerarea lui Percy Bysshe Shelley* (1889)

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

DAN STANCA a debutat editorial cu romanul *Vîntul sau ţipătul altuia*. A lucrat mulţi ani la cotidianul *România liberă*, unde a publicat sute de articole. De asemenea, prezenţa sa în presa culturală, de la *România literară* la *Luceafărul* şi de la *Apostrof* la *Convorbiri literare*, acoperă un interval de peste două decenii. Vocaţia sa este însă aceea de romancier. A publicat pînă în prezent 17 romane, dintre care amintim: *Morminte străvezii*, *Muntele viu*, *Ritualul nopţii*, *Mila frunzelor*, *Mut*, *Cei calzi şi cei reci*, *Noaptea lui Iuda*, *A doua zi după moarte*, *Ultima biserică*, *Apocalips amînat*. I s-a decernat de două ori Premiul Uniunii Scriitorilor din România şi în alte două rînduri a fost nominalizat la aceeaşi distincţie. A primit premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti, a fost premiat, de asemenea, de revistele *Ateneu* şi *Flacăra*. Romanul său *Noaptea lui Iuda* a fost nominalizat la premiul Cartea Anului al revistei *România literară* în 2007. Romanul *Morminte străvezii* a fost tradus în limba maghiară în 2011, la Editura Napkut din Budapesta.

PAȘADIA

Când te apucă lehamitea de ficțiune, fii sigur că taman atunci ficțiunea se năpustește asupra ta…

Numele meu este Horia Stanciu, gazetarul simpatic de odinioară, dat afară de la ziarul unde lucra din motive neprecizate. Dacă ar fi să mă exprim pompos aș spune că a fost vorba de corectitudine politică, pe care, chipurile, aș fi încălcat-o, dar mă tem că astfel mi-aș acorda prea mare importanță și oricum a trecut ceva vreme de atunci. Printr-un exercițiu simplu de rememorare descopăr că nu e vorba totuși decât de trei ani, dar care mi-au dat viața peste cap. Îi am depozitați în sertarul minții ca pe niște chitanțe – se mai cheamă acestea și ordine de încasare – prin care unitatea bancară adevărește că la termenul prevăzut în contract am făcut plata. Trei ani, 36 de luni, 36 înmulțit cu 365 câte zile capăt? Asemenea calcule sunt caraghioase. Pe de altă parte știu că în toată perioada aceasta nu am mai ieșit din București măcar o zi și n-am fost în stare să-mi cumpăr o pereche de pantofi. Când te apucă lehamitea de ficțiune…

Producător neobosit de literatură fantastică ani și ani, m-am trezit într-o dimineață cu senzația secătuirii, a epuizării, a țipătului blocat în laringe a cărui expulzare e cu atât mai primejdioasă. Nu se mai poate, până aici, cât o să înnegresc hârtiile de la o zi la alta nu de la un castel la altul așa cum a scris sublimul reacționar Louis Ferdinand Auguste Destouches Céline, cel care după război a vagabondat prin Europa pârjolită, dar și pe întinsul sutelor de pagini înțesate de scrisul său viu, atroce, disperat, al omului căruia îi plesneau tâmplele, dar nu avea alt remediu decât vagabondarea și asmuțirea cuvintelor, cât, până când? Și eu am hoinărit de la patruzeci de ani în jos spre apropierea vârstei de șaizeci, lăsând în urmă răni supurânde, purulente, paginile romanelor mele pe care întâi le-am dactilografiat, pe urmă le-am cules la computer,

înnebunit că nu se întâmplă nimic în viața mea, că nu primesc niciun răspuns, că direcția pe care am ales-o pentru plonjonul existențial poate fi o fundătură, cimentată de iluzii sterpe, iar până la urmă voi cădea lat, suferind că nu mi-a deschis nimeni, fără să știu că nu aceea era poarta unde trebuia să bat. Aceasta până într-o dimineață când țipătul disperării împreună cu cel al neputinței s-au blocat în laringe și am emis doar un scâncet prelung: gata, până aici, nu se mai poate…

Oriunde priveam nu citeam decât același refuz: tu nu ai ce căuta aici, nu ai făcut nimic care să merite cu adevărat interes, tu ești cel nedorit care s-a încăpățânat să creadă contrariul. Și mereu recitam aceste cuvinte: când ți-e lehamite de ficțiune, aceasta te va cotropi din nou…

În acea dimineață abia trezit, am făcut ochii roată cu același sentiment al dezolării și al dorinței mărturisite în străfunduri că doresc să mor, dar moartea fizică e încă departe și din depărtarea ei chicotește pe seama penibilei mele tânjiri. Copilul încă nu se sculase, iar Diana dormea în stilul ei caracteristic, cu fața strivită în pernă și fundul ridicat în sus. Nici nu știam cine e mai copil dintre ele două. Și fetița doarme la fel și tare mi-e teamă că în momentul în care va crește va fi leită maică-sa, moștenind de la mine doar ce e mai rău, adică o imensă generozitate înrudită cu renunțarea, dau totul de pe mine și pe urmă mă zguduie plânsul. Plânsul meu e frenetic, dezlănțuit, de parcă s-ar disloca întreaga ființă iar bucățile dezmembrate s-ar rotogoli într-o cascadă nimicitoare.

Prima știre culturală de pe buletinul *on line* de la *Hotnews* este aceea care se referă la o conferință la Muzeul Literaturii Române cu titlul: de ce nu s-a sinucis Cioran? Nu mă voi duce să ascult ce vor vorbi distinșii invitați fiindcă pur și simplu nu am ce afla de la ei. M-am săturat de bătutul savant al apei în piuă. Știu eu mai bine cum e cu sinuciderea. Presupune un declic anterior actului propriu-zis și care nu se produce la persoanele reflexive. De aceea nici eu nu mă pot sinucide, în schimb voi plânge până la capăt. Rănile purulente ale romanelor mele se îmbibă de plâns iar amestecul acesta, coptură galbenă, lacrimi sărate, creează o lagună tulbure în care niciun cititor nu riscă să înoate.

Am închis calculatorul și m-am întrebat dacă am vreun program pentru acea zi. De când e dată peste cap, viața mea, logic, nu se mai structurează în niciun fel. Din fericire, am un loc de muncă. După piruete jalnice prin lumea gazetăriei, lucrez – ha, ha! – la o publicație cu profil religios. Ceea ce fac e cât de cât decent, dar nu munca are importanță, ci atmosfera de acolo din redacție. Mă izbesc de atâta ipocrizie sau, Dumnezeu să mă ierte, pioșenia lor e totuși sinceră și din

perversiune o socotesc prefăcută, așa încât eu, păcătosul, bețivul, oropsit de o nevastă nebună, am tot timpul dorința să mă închin și să cer iertare de la Imaculata. De ce mata, prea curata, prea binecuvântata, stăpâna slăvita noastră, de Dumnezeu născătoare și pururea Fecioara Maria, nu mă ajuți și pe mine să fiu ca ei, mieros, onctuos, să bolborosesc smerit și să pășesc în vârful picioarelor pe lespezile Bisericii indestructibile? De ce nu mă înveți și pe mine lecția minunatei prefăcătorii? De ce mă lași să mă dezagreg dintr-un prea plin de sinceritate, iar inima mea, permanent jupuită, să fie lăsată la vedere, pe caldarâm, în praf, ca să sângereze inutil? În fiecare dimineață când ies din casă înalț rugăciuni fierbinți Maicii noastre. Ajung la ziar, acolo, într-un bloc nou-nouț, termopanat și faianțat, de pe Dealul străvechi, și intru într-o cameră supraîncălzită unde văd fețele colegilor mult mai tineri decât mine. Odată, unul dintre ei, vorbindu-mi cu dumneavoastră, fiindcă, nu-i așa?, sunt respectat, mi-a pus o întrebare oarecum caraghioasă. Domnu' Stanciu, de multă vreme vreau să vă întreb. Credeți că între *Scânteia* de pe vremuri despre care eu nu știu mai nimic deoarece m-am născut în 1984, și ziarul nostru există vreo asemănare? Evident, am negat din răsputeri și chiar am precizat că așa ceva e de neconceput întrucât organul acela odios al CC al PCR slujea o ideologie criminală, pe când aici, la noi, ehe, totul e orientat spre cer, spre Sfânta Treime, nu mai îmi mai aduc aminte ce i-am îndrugat puștiului care a încuviințat și a plecat mulțumit. De fapt, nici nu pot spune care dintre noi doi a fost atunci sincer și care a jucat teatru. Oh, Doamne, vechea obsesie a autenticismului face ravagii în sufletele slabe, dorința mea de-a fi autentic m-a aruncat mereu în gol, golul neputinței de-a face ceva, de-a mă pune pe picioare, de-a fi om cu scaun la cap. Mă scol dimineață de dimineață nedormit, cu ochii scoși din cauza aceluiași consum nervos care macină semințele creierului meu chiar și atunci când ațipesc pentru câteva ceasuri. Din punct de vedere sexual sunt din ce în ce mai veșted, iar faptul acesta este sancționat de Diana cu deosebită asprime. De ce m-am temut nu am scăpat. Diferența mare de vârstă dintre noi a ajuns să-și spună cuvântul. Cu ani în urmă când am cunoscut-o, într-un ungher al sufletului se cuibărise temerea că va veni ziua nefericită când resursele mele virile vor fi pe sfârșite și atunci o femeie tânără și nărăvașă nu are cum să te ierte. Dar era ceva firav, un fel de presimțire căreia nu puteam să-i dau întru totul crezare, mai ales că Diana avea grijă tot timpul să mă flateze în acest sens. Ceea ce, cumva paradoxal, mă întrista. Am fost și sunt același urmaș al lui Adam, izgonitul din Paradis, pe care descoperirea propriei sexualități nu l-a bucurat defel, de fapt i-

a adus în suflet mâhnirea despărțirii de cerul a cărui contemplare fusese până atunci singura lui hrană. Adam-ul începuturilor nu a fost bărbat, ci sferă a unirii contrariilor, purtând în viscere femeia pe care soarta vicleană încă nu i-o răpise. Ce să posezi când obiectul erotic este încă în tine și împreună cu el te bucuri de frumusețea cosmosului tot nefisurat? Din acest motiv înfruntările noastre acerbe, neîndurătoare, la limita rezistenței, erau exact reversul a ceea ce e învăluit de o melancolie astrală, boarea depărtării pierdute, marama inefabilă a stelelor care acoperă un trup epuizat. Nici vorbă ca Diana să fi înțeles vreodată ceva din jerta mea care de fapt mă înstrăina de tot ce era mai sfânt. Dacă randamentul scădea, considera imediat că n-o mai iubesc și că sunt nesimțit. Organul diminuat exprima în ochii ei dezinteres. La început a spus că am pe altcineva. Nici nu am luat în seamă acuzația de infidelitate. Credeam că este o joacă de-a ei, specifică de altminteri vieții de cuplu când cei doi nu întârzie să se șicaneze. Mergând pe stradă, ca tot omul îmi aruncam ochii în stânga și în dreapta, căutând acele ținte asupra cărora privirea bărbatului să se fixeze fie și preț de câteva secunde. Nu aveam nevoie de altă femeie, dar în mod firesc orice femeie străină mă emoționa. Îmi plăcea această formă de cochetărie cu mine însumi în care voiam s-o antrenez și pe Diana. Adică, uite, dragă, ce tipă mișto… Nu aș fi făcut nimic niciodată, dar mă stimula exercițiul acesta al admirației proiectate asupra altei femei. La început Diana nu a zis nimic, iar eu nici nu bănuiam că tăcerea ei reprezintă camuflajul unor acumulări teribile a căror detonare, mai devreme sau mai târziu, va avea loc. Astfel, într-o seară, aflându-ne la o cafea pe o terasă împrejmuită de un gard viu, o vegetație lemnoasă uscată, dar prin care se furișau fire de iasomie și caprifoi – ah, *jasmine and honeysuckle*, romanele lui Faulkner despre Sudul confederat – m-am trezit peste față cu o palmă năpraznică. Terasa era plină de clienți care imediat au întors spre noi capul. A intra în pământ de rușine era prea puțin față de senzația trăită în acele clipe. Mi s-a părut că mă îneacă o noapte roșie, secretată de toate capilarele ființei mele ultragiate. Nu am avut putere să îngaim un cuvânt și doar imploram, ca ultimul nătâng, din priviri, o explicație. Am înțeles că palma îmi fusese aplicată fiindcă zăbovisem cu ochii asupra unei tinere de la o masă învecinată, tânără de altminteri însoțită, căreia însă, nu-i vorbă, îi plăcea să simtă că alt bărbat se zgâiește la ea. În acel întuneric roșcat mi s-a năzărit că femeia chiar zâmbește satisfăcută de sancțiunea încasată pentru faptul că îmi îngăduisem s-o privesc mai mult decât s-ar fi cuvenit. Satisfacția nu era numai a ei, ci și a consortului. Se amuzau că

o înghițisem tăcând mâlc. Am pus ochii în pământ și m-am uitat la degetele de la picioare care țîșneau din sandaua decupată. Diana nu a mai zis nimic și într-un târziu ne-am ridicat de la masă, având un pas greu de parcă am fi ispășit amândoi aceeași vină. Ceea ce era și adevărat. Noaptea, am îndrăznit s-o întreb de ce totuși m-a pălmuit. Chiar și făcându-mă vinovat de o privire pofticioasă, ar fi putut să se abțină și abia apoi, când am fi rămas singuri, să mai ia la rost. Dar tot atunci am descoperit că pe ea n-o inhiba deloc spațiul public. De fapt, tocmai așa a putut, în timp, să câștige un ascendent teribil asupra mea. Rușinos, nu știam cum să dispar în asemenea momente jenante. Ea, dimpotrivă, taman atunci apăsa adânc pedala. Palma aceea nu era decât efectul apăsării până în podea. Obrazul meu era chiar podeaua pe a cărei suprafață am simțit nu doar mușchii palmei, ci și talpa hiperexcitată a aceleia care trăia aproape orgasmic stările de mânie. Când am întrebat-o de ce m-a pălmuit nici nu a tresărit ca să cred cât de cât că i-ar părea rău. A ținut să-mi spună că nu va întârzia să mă mai lipească o dată și încă o dată dacă nu-mi țin ochii acasă și umblu după cururi de fufe. Chiar așa s-a exprimat. În noaptea aceea adâncă, groasă, expresia nu a avut doar rezonanță vulgară, ci mult mai mult, a scrâșnit ca o blasfemie. Diana știa la o adică să taie în carne vie. Și actul sexual dus până la epuizare îi producea aceeași satisfacție. O desfăta bărbatul care, trecut de o anumită vârstă și stors până la ultimă picătură, lasă impresia că-și dă duhul în brațele ei. Râdea să se prăpădească și-mi spunea că drac mort ea nu a văzut și nici n-o să vadă. Fusesem însă avertizat să nu-mi complic viața alegând ca parteneră o femeie mult mai tânără, fiindcă tu, Horică, îmi spunea bunul și domolul meu prieten, Dan B., nu ai nici bani și nici nu ești o personalitate. Eu cu el eram într-un fel de raport ca Adrian Leverkuhn cu Serenus Zeitblom, personajele lui Thomas Mann, el, cel pașnic și rațional, eu, irațional și irascibil. Uneori, ieșea din perimetrul cuvintelor cumpătate și cuviincioase și mi-o trântea de nu mă vedeam. Așa a fost atunci când m-a avertizat asupra relației cu Diana. Femeile tinere asta caută. Dacă nu faci parte din niciun a din categoriile vânate, te devalorizezi repede în ochii lor. Pot la început să te iubească nebunește, dar în timp te vor reduce la tăcere, adică vor stinge prin solicitări din ce în ce mai intense lumina dintre picioarele tale. Se răzbună astfel pe sărăcie și pe faptul că altele au fost mai deștepte decât ele și au găsit bărbați de vază. Cînd îți vor goli până la ultima lețcaie punguța cu doi bani, fii sigur că te vor lăsa baltă și-și vor vedea de drum. Sau vor rămâne alături pe post de infirmiere în ale căror priviri disprețuitoare te vei oglindi zi și noapte. Am râs ascultându-l și

chiar l-am felicitat pentru faptul că-mi vorbește altfel decât de obicei. Molcomia lui proverbială fusese deseori pentru mine prilej de ironie. Iată că avusese atunci curajul să-și dea jos jacheta moale de bumbac și să-și arate mușchii bătăioși. Eu nu prea l-am luat atunci în serios. Știindu-l băiat instruit, livresc până-n vârful unghiilor, nu mă puteam bizui pe judecata lui puțin schematică. Eram pe vremea aceea la vechea cârciumă Popescu, la câțiva pași de blocul unde locuiesc de mai bine de patru decenii și de unde într-o bună dimineață voi pleca fără să mă mai întorc. În urmă vor rămâne soția și copilul, amândouă vor dormi când eu voi fi ieșit pe ușă și aceea va fi ultima imagine lipită pe retina ochilor mei.

Cârciuma Popescu este un loc pe care l-am frecventat asiduu în ultimii ani, fiind considerat chiar unul din stâlpii tavernei, client de nădejde, consumator îndârjit. În timp mi-am creat și un anume ritm de frecventare a localului. Dimineața, la prima oră coboram din bloc, eram salutat de Simion, omul de serviciu, și cu pas săltăreț ajungeam la cârciuma de unde în schimbul a două hârtii de un leu, îmi luam cafeluța amară în păhărelul ordinar de plastic. Pe la zece și jumătate, când plecam la redacție, mai făceam o escală ca să beau o bere și să văd astfel viața în culori mai luminoase. La întoarcere, după prânz, nu mă puteam abține să nu comand carafa de jumătate de litru cu vin alb și apă minerală pentru a le combina și a obține un șpriț mizerabil ca gust, dar care îmi făcea iarăși foarte bine. Și pe seară, dacă mai aveam putere, îmi beam stacana de vin fiert pe care întreprinzătorul Popescu se gândise să-l ofere clienților în zilele umede și friguroase ca sortiment nou. Vinul fiert era de departe cel mai prost deoarece în spatele gustului dulceag nu puteai să ghicești ce a amestecat cârciumarul. O fi fost și vin, peste care turnase apă, zahăr, rupsese câteva batoane de scorțișoară, un talmeș balmeș, dar care e cald și seara mai ales încleiază ireversibil mințile consumatorilor.

Când Dan B. mi-a spus toate acelea, eram tot la Popescu și beam un coniac *Zaraza* care, fir-ar să fie, se scumpise amețitor în ultimul an. De la opt lei suta sărise la nouă, apoi la zece și, colac peste pupăză, la unsprezece, ceea ce făcea ca unul mic să coste cinci lei și cincizeci de bani, sumă imposibilă fiindcă niciodată nu aveam moneda afurisită și atunci sacrificam o altă hârtie de un leu fără să mai primesc, evident, restul. Și berea *Ursus* costă patru cincizeci și același rest îl vedeam de asemenea tot la Paștele cailor. Serveau în local trei persoane. Îi explicam lui Dan pe îndelete ce și cum e cu mutrele acelea neroade. Pe timpul zilei, de la ora nouă dimineața spre șase seara, la tejghea funcționa o blondă sexy și

impertinentă, Vali sau Neli, mereu îi alteram numele, subțirică și cu un funduleț al naibii de ispititor, nimeni alta decât sora mai mică a patroanei, Nora, soția boss-ului Popescu. Între cei doi era o diferență năucitoare de ani, peste treizeci. Moșul avea cam șaptezeci și patru iar femeia abia trecuse pragul celor patru decade, dar probabil că în cazul lor nu apăreau problemele care sfâșiau viața mea și a Dianei. Nu-i vorbă, se mai îmbăta cucoana, și atunci o trântea să audă trei mese: mă fut cu cine-mi place, dar nu divorțez! De fapt, nu o asculta nimeni, toți erau turmentați și bâjbâitori într-un sine jilav. Întrucât cârciuma funcționa non-stop, începând cu ora nouăsprezece și până la ziuă lucrau cu schimbul două personaje pitorești. Dana sau Dora, o femeie fără vârstă, știrbă, care din cauza dentiției proaste molfăia cuvintele, și Gigi, un burtos scund, obraznic, dar supus dacă mâna stăpînului știa să-l țină bine în lesă. Fura la gramaj cât putea, dar niciunul dintre clienți nu-i atrăgea atenția. Dan B. detesta localul și spunea că va fi pierzania mea. Râdeam și de această previziune și mai comandam un rând. Nu știu dacă a avut dreptate, dar în dimineața când am plecat pentru ultima oară de acasă, îmi simțeam mădularele lichefiate și știam că sănătatea mea e pe muchia prăpastiei. Dianei nu i-a prea păsat vreodată, spunând că osul rău nu piere și mă lăsa să-mi fac de cap cu băutura. Capul face, capul trage, capul meu era încețoșat, încleiat, îmbibat de vise și alcool, nu se mai putea recupera nicio granulă din prețiosul minereu, nimic. După ce voi fi mort, după ce mi se va face slujba și trăsăturile feței mele vor întruchipa o mască de ceară, poate atunci mâna nevăzută a vrăjiorului va tăia scalpul și va scoate din colivia de oase putrede pasărea a ceea ce odinioară am sperat că pot fi. De altminteri, de când lucrez la oficiosul Bisericii, nu-mi fac griji că nu voi avea parte de funeralii temeinice. Toți diaconii și preoții de care m-am frecat în ultimii ani nu vor precupeți niciun efort ca să asigure sufletului meu cele mai bune condiții pentru a zbura la cer. Sau unde o știi el! Eu, care prin vârstă le pot fi tată puștilor în sutană, mă voi lăsa spălat de mâinile lor pricepute. Am această siguranță pe care nimeni nu mi-o poate clinti. Tot drăguțului de Dan B. îi e sortit să asculte aceste teorii caraghioase despre relația dintre neînsuflețitul din viitor și liota de clerici care vor roi în jur. Ascultă și atât, tăcerea lui e surâzătoare de parcă mi-ar binecuvânta viziunea.

Tovarășii de pahar de la Popescu nu știu nimic despre mine și presupun că ar rămâne din cale afară de mirați dacă ar afla că am un asemenea loc de muncă. Ceva ceva tot miros ei, că m-aș ocupa cu scrisul, și unul infirm, săracul, ale cărui articulații femurale au fost roase de un virus păcătos până când

a fost nevoie de chirurg ca să i le sudeze, căruia oamenii i se adresează cu respect numindu-l Senatorul, deși el nu e decât absolvent de profesională, sculer matrițer la bază, și a lucrat de la 14 ani la UREMOAS sau UMEB, vechi citadele ale proletariatului, m-a contactat pentru a-l ajuta să compună un fel de literatură memorialistică despre satul de la mare 2 Mai, unde de altfel s-a născut și despre care știe o groază de istorii și anecdote, dar să-l ajut eu fiindcă nu poate să-și facă ordine în gânduri și cu atât mai puțin în șirurile de cuvinte de pe hârtie. În fața paharului cu vodcă plin ochi, să fi fost acolo vreo 200 de grame, perora ca un tribun roman, – de aici i s-o fi tras porecla – și-mi spunea mie că marea, toamna, nu mai e sărată, ci dulce amăruie, și are o culoare de-ți ia mințile, nu mai e verdele ăla întunecat, ci bate spre argintiu, așa cum e coama cailor murgi când fug din grajd și vor să-și recapete libertatea. Nu le zicea rău, dar eram ultimul care să-l ajut. Sau nu mai voiam să muncesc pe gratis. Omul promitea că mă plătește, să nu-mi fac griji, că el știe cât de rebegit e scriitorul român la ora actuală și de aceea, fiindcă are sânge de Mecena, va aduce la el în casă toată Uniunea Scriitorilor și le va da tovarășilor scriitori să bea și să mănânce trei zile și trei nopți… Cu greu reușeam să mă strecor afară din crâșmă și să-l las pe individ să turuie fără ca eu să fiu de față. Aveam convingerea că de la un punct încolo nici nu mai are nevoie de mine. Era țigănos la față, cu perciuni stufoși, cu sprâncene înnădite, cu ochi bulbucați, aspect de fierar care lovește cu barosul în nicovală de ies scântei. Chiar și infirmitatea amintea de Hefaistos, ologul zeilor și patronul tuturor breslelor de meșteșugari. Dar cine știe ce rândunică gângurea în inimioara lui! Se retrăgea târziu din cârciumă, trotilat bine, dar stăpân pe cârjele metalice de care era legat toată viața. Bufonul acelui local era Ilie, un bețiv disciplinat, milităros, care cerșea câțiva lei pentru băutură și uneori, ca un lux, și câte o țigară. Popescu îi tot dăduse să bea pe gratis, dar până la urmă se săturase de pretențiile omului și-l pusese să scrie o declarație prin care se angaja că va plăti datoria de patru milioane. L-am văzut pe Ilie chircit asupra foii de hârtie, scrijelind cu mare dificultate litere mari de tipar fiindcă abia stăpânea meșteșugul scrisului și ceea ce i se ceruse să facă era o sarcină care-i depășea puterile. Lucrase totuși la viața lui ca vatman pe o linie de tramvai care traversa orașul, aceasta până când, într-o seară, a frânat la o intersecție și a cerut tuturor călătorilor să coboare din vagon. Pur și simplu nu a mai vrut s-o ia din loc. Cu greu l-au smuls din scaun după ce a intervenit poliția și a ieșit tămbălău, cu geamuri sparte și țipete ca din gură de șarpe. Amendat drastic pentru tulburarea ordinii publice, s-a trezit a doua zi și cu

desfacerea contractului de muncă, zvârlit pe drumuri pentru a se bucura de deplină libertate. Așa a ajuns de atunci o umbră a celui care odinioară fusese. Tot în cârciumă l-am cunoscut pe unul Sorin sau Dorin, o față impenetrabilă, care nu scotea nici două cuvinte în decurs de o oră, bea liniștit vin alb, fără apă, uneori chiar de dimineață până seara târziu. Mă trăgea tot timpul la masa lui și mă ruga să-i țin companie. Mă străduiam să-l evit fiindcă individul știa să te sugă, silindu-te să vorbești încontinuu ca să-i umpli astfel lui tăcerea și te storcea de vlagă. Nu am aflat despre el decât că lucrează la o unitate militară cu indicativ strict secret, e bine plătit, dar trebuie să-și țină gura. De-a lungul timpului am înțeles că e personajul cel mai kafkian cunoscut de mine în viață. Dar deasupra tuturor se afla tot patronul, Popescu, cu nevastă tânără și cu o sănătate de fier sau de fiară. Se lăuda că nu a luat nici măcar o aspirină de când e el pe pământ, nu a făcut niciodată excese, poate doar cele sexuale – ha, ha – rânjea ca un neghiob, și atunci, când mai bea un păhărel din vinul lui ascuns sub tejghea și nu din ce era la vedere, începea să-mi spună – tot pe mine mă alegea drept confesor – că lucrul cu femeia e cea mai grea ocupație din lume, deoarece, ascultă-mă cetățene, așa mi se adresa, sunt pățit, fript, ars, poate afurisita să te îmbrobodească de dimineață până seara că te iubește și, dracu s-o pieptene, nu minte, dar dacă i se face să și-o pună cu altul nu stă pe gânduri. Și știi cum te traduce? Tu, nătărăul, nu simți nicio furnicătură, nici cât o înțepătură de țânțar, și când se întoarce la tine e drăgăstoasă, mai mult, e cum a învățat-o pe ea mămica, gospodină, harnică, te întreabă ce-ți place să mănânci, te răsfață, te giugulește, așa că vrei și tu s-o iei în brațe și s-o acoperi de pupături, ce mai soțioară ai, dar ea și-a tras-o cu altul fără să clipească. Și o face și a doua, și a treia oară, nu are nicio remușcare… Dacă se întâmplă s-o prinzi ori îți pierzi mințile, ori o calci în picioare sau, cel mai bine, o bagi în pizda mă-sii și fugi unde vezi cu ochii. Nu-mi venea totuși să cred că omul vorbește din proprie experiență sau era vorba doar de o înțelepciune dobândită de-a lungul vieții lui de cârciumar, ascultând spovedaniile a nenumărați beți, îmbiați de el să se destăinuie fiindcă doar așa știa că le pescuiește din buzunar și ultimul bănuț. Eu l-am ascultat cu luare aminte și, tam nesam, ca să arăt că sunt gentleman, m-am pomenit că poftesc la o sticlă de șampanie care costa o groază de bani și, să vezi drăcie, comanda a fost atât de surprinzătoare încât omul, depășit de situație, ca să răspundă provocării, l-a pus pe idiotul de Gigi să scoată de unde o știi o frapieră în care băiatul a pus sticla și ne-a mai și servit cu șervet alb pe braț, ca la restaurantele cu știaf. Stăteam la masă ca un client de soi și

sorbeam șampania dulceagă din cupa despre care tot Popescu mă asigurase că e din cel mai bun cristal. A băut și el atunci, aceasta ca să constat că, fraier cum sunt, am ajuns să-l tratez din marfa lui plătită dublu de mine din cauza adaosului comercial. Am ascultat tot ce a putut debita, lăudându-se cu tinerețea lui muncitorească până când directorul intreprinderii de textile unde lucra a înțeles că e băiat deștept și l-a săltat în rândul funcționarilor. De aici a promovat, fiind combativ la ședințele de UTM, și a ajuns un fel de șef de cadre, responsabil cu angajările. Ehe, se lingea Popescu pe buze, ce bucăți faine mi-au trecut prin mână! Erau fetele amărâte, nemâncate, pentru o coajă de pâine se târau pe buci până la Ploiești… Nu le ceream decât să tacă, să-și ridice fusta, să-și dea jos chiloții și totul o să fie bine. Și a fost. Ehe, domnu' Horia, am avut mereu fler, nu m-a înșelat nasul ăsta cârn, mai spunea el și-și dădea vesel un bobârnac peste ditamai trompa care nici vorbă să fie năsuc așa cum el se autoalinta. În decembrie 1989 mi-am dat seama că ne bucurăm ca proștii. Și ce dacă l-am belit pe șeful mare? De abia de acum încolo o să tragem mâța de coadă de o să ne iasă ochii din cap. Și nu ne-au ieșit? Uite, eu țin cârciuma asta din vara lui 1991, ai mai văzut mata alt cârciumar care să aibă așa viață lungă? Toți au dat în primire. Era vizavi o cafenea, cochetă, nimic de zis, s-a dus, gata, nu i-a mers. Cartierul geme de patroni faliți, de negustori înșelați, de cârciumari rămași pe drumuri. Doar eu am supraviețuit. M-au forfecat taxele, dările, au venit toți pe capul meu, garda financiară, poliția comunitară, m-au căutat, pardon de expresie, și-n cur, dar nu au găsit nimic în neregulă, nicio lețcaie ilicită, asta înseamnă, domnu Horia, să fii meșter în branșa dumitale. Nu-i mai tăcea gura. Mutra lui de cadrist înrăit, care a știut mereu să se orienteze, se însuflețea cînd avea prilejul să-și treacă viața în revistă, pagină cu pagină, capitol cu capitol, memoria nu-l lăsase și-i plăcea din când în când să fie nostalgic. Alături de vinul de calitate așeza pe masă și pachetul cu amintiri, rumene și gustoase, ca niște jumări de porc. Ceea ce mă interesa însă cel mai mult erau tot episoadele în care cu finețe psihologică analiza femeia. Chiar și după sticla aceea scumpă de șampanie nu mi-am permis să-l întreb dacă nevastă-sa, mai tânără cu treizeci de ani, i-a pus vreodată coarne, – deși după minime dovezi chestiunea era ca de la sine înțeleasă –, dar tot ce-mi spunea scormonea cu o lamă ruginită de cuțit în inima mea deja sfârtecată. Pe mine Diana mă înșelase în mai multe rânduri, dar motivele care o împinseseră spre infidelitate erau pur și simplu suprarealiste…

Am plecat de acasă după o noapte „din bucăți", adică vreo trei ore de somn, jumătate de ceas trezie, iarăși somn, și

din nou treaz până la ivirea zorilor. Nu mai dorm continuu, iar cele câteva ore pe care le fur sunt străbătute de vise fără nicio noimă sau care dezgroapă cele mai jenante secvențe ale vieții mele intime de când eram puști și până la maturitate. Nu o visez de exemplu pe mama care s-a prăpădit acum un an, cu inima foarte grea, știind că sunt nefericit și că, deși am familie, aceasta nu mă ajută, ci pe asistenta de la cabinetul unde a lucrat o viață ca medic stomatolog, Mia, nu mai știu cum o cheamă, damă bine la vremea ei, care însă a dat colțul înaintea mamei, deși era mai tânără cu mai bine de zece ani, avea la rândul ei doi copii pe care tot mama i-a botezat, dar cucoana impertinentă se prevala de atu-ul de-a-și făcut șefa nașa copiilor pentru a chiuli și a face la cabinet treabă de mântuială. Am visat-o într-o noapte pe cucoană când nu avea mai mult de treizeci de ani, eu terminasem gimnaziul și începusem să trăiesc frigurile pubertății. Am visat-o într-un furou străveziu prin a cărui țesătură deslușeam forme pline. Femeia a venit la mine, s-a întors cu spatele și și-a dezvelit fundul gras. Deși își împingea spre fața mea bucile rotunde și cărnoase iar eu îmi întindeam cât puteam gâtul spe ele, nu reușeam să le ating. M-am trezit năuc, lac de sudoare. Abia a doua zi, taman la ziar, am tălmăcit înțelesul acelui vis. Când biet puber tremuram în fața femeilor mari, aflat într-o zi de vară la cabinet, la mama, am profitat de faptul că ea, Mia, asistenta, e întoarsă cu spatele și privește distrată pe geam, m-am prefăcut că am scăpat ceva pe jos și m-am aplecat, vârându-mi iute capul sub fusta ei. Cât a durat hoția acelei priviri? Câteva secunde, dar pentru mine au avut intensitatea veșniciei. Emoția era cu atât mai accentuată cu cât acolo, dedesubt, descoperisem într-o fracțiune că femeia, fiind cald, nu mai purta fusta de stradă, îmbrăcând doar halatul medical sub care priveliștea era de o larghețe halucinantă. Vedeam altfel spus tot, pulpe fabuloase, triunghiul negru dintre picioare zvâcnea sub peticul subțire al chiloților, fesele revenite peste decenii în vis erau atât de pline încât am gemut de dorință și nu mai știu cum am fugit de acolo înainte de-a fi observat ce fac. Privisem mirosind și mirosisem privind, adulmecasem până la limita demenței intimitatea acelei femei care avea bărbat colonel și se plângea mereu mamei că, în ciuda măsurilor de protecție, rămâne gravidă, dar nici nu-i vine să-și refuze soțul care noapte de noapte se suie pe ea. Pe atunci cred că într-adevăr purta în trei luni o nouă sarcină din care avea să rezulte al doilea copil, Mihăiță, pe care tot peste ani și ani aveam să-l întâlnesc ditamai director de divizie în cadrul unei companii de telefonie mobilă. Tânărul m-a privit cu respect știind că mama mea i-a fost naș, dar eu am început să tremur din nou amintindu-mi de acea vară a

cărei dogoare sporea odată cu vârârea mea sub fusta viitoarei lui mame. Amintirile se împletesc una cu cealaltă și compun un model deșucheat al vieții. Înainte de-a mă căsători cu Diana, disperat, încercând să fac ceva pentru a fugi din iminentul laț, am căutat-o pe sora tânărului, Gabriela, despre care știam că trăiește ca vai de capul ei în vechiul apartament dichisit al părinților, dar singură, divorțată, fără niciun venit, alergând de la un vecin la altul pentru o linguriță de cafea sau de zahăr, certându-se săptămânal cu frate-su fiindcă-i cerea bani și omul nu mai voia să-i finanțeze lenea, așa pretindea Gabi că se exprimă el. I-am dat și eu niște bani sperând că se va culca cu mine. Aveam impresia că nu pe fată aș avea-o, ci pe maică-sa, cucoana apetisantă peste ale cărei pulpe flutura halatul alb, iar astfel întors în timp, aș fi trăit cea mai voluptuoasă dezvirginare implântându-mă adânc în carnea femeii. Dar fata nu a cedat. A intuit în mine vânătorul disperat care orbecăie spasmodic după pizdă și ar face orice ca să-și atingă ținta. Fusese căsătorită cu un iordanian sau sirian care o adorase și, bun afacerist în Țara Românească lăsată de izbelișe pe mâna arăboilor, îi așternea seară de seară iubitei la picioare covoare de dolari pe care fata îi toca a doua zi. Dar roata se întoarce și arabul a prins-o în pat cu altul, român parșiv, fiindcă în ciuda huzurului în care trăia nu s-a putut abține să nu-și procure un supliment de plăcere, așa că a sfeclit-o. Hisham, așa-l chema pe oriental, i-a dat papucii și răsfățata Gabriela s-a trezit singură și săracă, doar absolventă de liceu, și incapabilă să-și găsească de lucru. În sinea mea am zis că e o pradă ușoară, dar, ciudat, femela nu a răspuns avansurilor. Asta visez, pulpe, buci, floci sau dimpotrivă pubisuri rase ca-n palmă care mi se oferă în farfurie, albe și netede, fără nicio încreștitură sau rădăcinuță de păr, tacâmurile sclipesc argintiu sau sunt dinții mei stricați care își recapătă albeața copilăriei și mușcă din carnea moale. În felul acesta un eros tulbure spumegă între țărmurile psihicului din ce în ce mai lăbărțat. Poate de aceea Diana îmi și atribuie aventuri sordide. Cu puterea de pătrundere a psihopaților citește străfundurile mele și brutal le încorporează într-o realitate acuzatoare. Nu contează ce aș spune ca să mă apăr, ci intuițiile ei de procuror nemilos au întâietate. Ca într-un balet macabru, facem parte dintr-o lume răsturnată a cărei recificare a devenit imposibilă.

Am plecat cu greu de acasă în acea dimineață. Ele două dormeau neîntoarse, încolăcite, îngemănate, ca o iscălitură indescifrabilă a destinului. Răsucind ușor cheia în broasca ușii, am ieșit conspirativ. Ceva tot se va întâmpla și mă va smulge de pe terasament. Tren deraiat, asta doresc să fiu. Aleargă spre mine impiegiații, toți ceferiștii, călătorii așteaptă pe peronul

stației următoare unde trenul celui care eram nu mai ajunge. Vin și ambulanțe, pompieri, reporteri de televiziune. A avut loc o catastrofă feroviară, de pe șine au sărit vagoanele trenului intercity de pe ruta… Deocamdată nu se cunosc cauzele accidentului … Pe islazul din spatele gării unde trenul a deraiat pășteau niște cai care au nechezat amarnic și, ca la circ, s-au ridicat în două picioare. Dar în mod bizar s-a constatat că trenul nu transporta niciun pasager. Ministerul Transporturilor va trebui să dea explicații pentru această anomalie. Cam așa ceva aș vrea să se întâmple cu mine. Până atunci mă urc în tramvaiul 25 și plec spre ziar. Poate nu o să mă mai întorc niciodată acasă.

Tu te culci cu mine ca să nu mă culc cu altul, mi-a spus odată Diana cu vocea sumbră. Intuiția nu o înșelase. Într-o perioadă îmi asumasem această ipostază penibilă. Eram din ce în ce mai convins că momentul fatal e iminent, presimțeam că nu mai pot s-o țin lângă mine și atunci va defecta. Unde s-ar fi dus mi-era imposibil de anticipat. De fapt nu eram atât gelos cât doream să trăiesc o jale incomensurabilă, să fiu înjosit, dezonorat, batjocorit. Cu alte cuvinte, să cobor cât mai mult cu putință în bolgia care s-ar fi chemat tot „la Popescu” și unde l-aș fi întâlnit administrator pe același individ care mi-ar fi predat aceeași lecție de viață. Ce ți-am spus, vecine? Femeia poate să îndruge câte-n lună și-n stele, dar dacă i se face chef de altă sulă te aruncă la gunoi. Măcar pentru jumătate de ceas și tot va face asta. Și știi care-i nebunia? Că tot pe tine te scoate vinovat. Asta nu mi-a spus niciodată Popescu, dar acolo jos, în bolgia imaginată, cu siguranță că ar face parșiva completare. Altfel spus, dacă femeia te încornorează nu se simte responsabilă. De aceea mecanismul ei de apărare funcționează ireproșabil și tot spre tine împinge degetul incriminator. Dianei îi venea ca turnat acest tip de comportament. Dar lucrurile nu stau atât de simplu. În mintea mea nu puteam să înțeleg de ce nu ne-am despărțit când încă nu mă otrăvisem până-n măduva oaselor, când stăpîneam încă lejeritatea masculului care știe să întoarcă spatele muierii și-și vede de drum. A fost oare întâi și întâi vorba de milă? Sună banal, fără sare și piper, dar, fir-ar să fie, așa e. O milă însă ciudată, ca un fel de vestmânt a cărui înfășurare pe corpul tău creează o voluptate fără margini a uitării de sine. Ea nu mi-a întins niciodată un degețel. Când eram bolnav copt, doborât de febră, abia catadicsea să cumpere o folie de aspirine și mă lăsa dogorind în așternut în timp ce se ducea afară să bea o cafea. Tot eu a trebuit să-mi fac ceaiuri, să mă doftoricesc, ea venea veselă acasă fiindcă se întâlnise cu o fostă colegă de liceu și au tot sporovoit. Altădată, considerând că-și deteriorează buricele

degetelor dacă dă prin răzătoare un kil de mere parmen auriu pentru plăcintă, nu a mai făcut nimic și m-am chinuit eu cât am putut cu curățatul și răzuitul după care am ieșit din bucătărie ducând în mine cea mai neagră tristețe coagulată vreodată de un bărbat în inima sa. Nu era atât vorba de treaba în sine pe care mi-o aruncase în cârcă, după cum îmi aruncase și altele care într-o căsnicie privesc mai degrabă femeia decât bărbatul, cât de senzația crâncenă de abandon care făcea ravagii în sufletul meu. Simțeam că nu mai vreau nimic și că nu mă mai interesează nimic. Fata asta în fața căreia mereu cedasem ca s-o îmbunez, care plângea și tremura în fața ușii – sau doar se prefăcea –, rugându-mă s-o primesc, ajunsese să mă încalece și nici gând să se mai dea jos vreodată. Urma să duc viața asta până-n mormânt. Pintenii femeii se înfigeau adânc în carnea mea veștedă care, ca prin vis, răspundea la stimuli. Căutam disperat pentru consolare modele asemănătoare în literatura lumii, dar de ce mi-ar fi ținut literatura de cald? Când ți-e lehamite de ficțiune fii sigur că va năvăli peste tine! Iar pe urmă a venit copilul. Nu mi-am închipuit totuși că nu va ține cont de împotrivirile mele și va lăsa sarcina. Cu atât mai mult cu cât mă asigurase în câteva rânduri că ea nu rămâne gravidă așa că, omule, dă-ți drumul fără frică! Ce mai păcăleală! Diana așteptase clipa fecundării îndelung, în taină, cu maximă emoție, cu ochii larg deschiși în noaptea necunoscutului. Cred că și vizualiza traseul spermatoizilor spre ovulul ospitalier. Până când ireparabilul a avut loc. Și cât o rugasem să renunțe la sarcină fiindcă sunt prea bătrân și nu vreau ca la pensie – cine o mai prinde-o? – să am copil de zece ani care abia atunci deschide ochii la viață, și cere, și vrea, și se compară cu alții de seama lui care au, în timp ce el nu are decât un tată sărac și bâtrân care nu poate să-i facă chefurile! O implorasem, dar în zadar. Diana pusese mâna pe o mare bogăție care se cocea în burtica ei. Și așa cum într-o bancă valoarea depozitului crește de la lună la lună, așa și în organismul femeii ceea ce a fost depus sub forma unor lapți insignifianți se dezvoltă magnific până în clipa slobozirii. Așa triumfă viața râzând de temerile și de lașitățile noastre. Instinctul și crezul sapă un făgaș scânteietor prin care viitorul om înaintează la început cu mare greutate, de-a bușilea, pe urmă din ce în ce mai sigur și ferm. În toată această dezvoltare se manifestă candoare și sălbăticie, iar mama, gazda, templul, nu zice nici pâs în fața marșului ineluctabil. Doar eu protestam ca prostu' fără nicio șansă de-a mai schimba ceva. Când mi-am dat seama că nu mai e nimic de făcut, am înghețat și aproape două săptămâni nu am mai fost om știind că viața mea din acel moment e ireversibil fracturată, o jumătate a rămas în urmă, brusc s-a deschis hăul

și, ca să supraviețuiesc, trebuie să sar de partea cealaltă, dar cu prețul de-a nu mai vedea nimic, nici măcar o pată, din ceea ce prin forța destinului a fost aruncat dureros în spate. Tot atunci a fulgerat dumnezeiește ideea care rezuma tot ceea ce eram în acel moment: *craii și morții*. M-am târât până într-un colț al bibliotecii și am luat romanul faimos, cel mai bun roman românesc al secolului XX, cum decisese ancheta din ianuarie 2001 a revistei *Observator Cultural*. Trecuseră de atunci mulți ani…

În ciuda liniștii care părea că pusese stăpânire pe Diana, perioada sarcinei a fost destul de zbuciumată. Ea mă acuza că nu sunt suficient de atent și nu mă atașez de viitorul bebeluș care încă din faza intrauterină simte ce se întâmplă cu părinții lui, dacă sunt fericiți sau nu, dacă se ceartă, dacă se iubesc. Punctul acesta de vedere mi se părea exagerat, dar îl înghițeam fără să sughit. Copilul e o instanță invizibilă ale cărei verdicte sunt infailibile. Așa că a început să mi se facă frică de ceea ce urma să vină pe lume. Diana nu mai era femeia de până atunci, ci mamă cu alte exigențe și alt sistem de observație. Nu mă privea doar cu ochii ei, ci și cu ochii vietății care creștea în ea și a cărei sensibilitate nu putea fi îngrădită. Uneori noaptea gemeam cu fața strivită în pernă, dându-mi seama că din condiția de om liber liber și egoist voi decădea în aceea de părinte rob. Toată gândirea mea era perturbată. Trăisem ani lungi cu nostalgia copilului nenăscut și mă resemnasem cu starea de fapt. Încetasem chiar să-mi invidiez prietenii care toți, capi de familie, aveau, spus banal, de ce să trăiască. Boema mă înăcrise și, pe nepusă masă, când îmi trozneau fălcile de căscat, m-am pomenit smuls din cuibarul vătuit și aruncat în lumea vie a spaimei. Copilul venea spre mine ca de undeva din spațiul cosmic și pe măsură ce se apropia câștiga în concretețe. Nu era ceva vag, nebulos, nedefinit, dimpotrivă, avea toate caracteristicile unei creaturi palpabile, alcătuite din oase, carne, piele. Vietatea aceasta nu se îndrepta spre mine întâmplător. Mă ajungea din urmă acolo unde nu credeam că o să mai fiu prins și, încolțindu-mă, îmi cerea socoteală: Cine ești? Întrebarea e ca un piron bătut între ochi. Copilul vrea să te cunoască înainte de-a-i spune că tu ești tatăl lui. Dârdâiam de frică. Diana intuia tot procesul destabilizării mele. Ochii ei verzi, neobișnuit de mari pentru fața mică, sesizau gradația spaimei. De aici până la acuza că nu-mi iubesc copilul nu a fost decât un pas. Și astfel s-a căscat între noi prăpastia ale cărei capete nu au mai putut fi unite. Mai mult, acestea se depărtau unul de celălalt milimetric, dar ireversibil. Frica s-a accentuat. Când te-ai săturat de ficțiune, aceasta te va cotropi…

M-am urcat în tramvai cu sentimentul că nu-mi mai aparțin. Eram prea ușor, levitam, în timp ce ceilalți grei, trăind pe o altă planetă cu o atracție gravitațională de o mie de ori mai mare decât a pământului, nu se dezlipeau de podea nici cât e grosimea unui fir de păr. Privirea mi s-a oprit asupra unui cetățean cu obrajii căzuți, cu părul vâlvoi, cu fruntea pământie și cearcăne mari violete deasupra cărora pâlpâiau ochii spălăciți. Și el m-a privit și, văzând că insist, a început înviorat să râdă. Am întors atunci capul, fiindu-mi jenă și silă să-l mai privesc. Afară era o vreme mohorâtă de toamnă care-ți îmbiba sufletul până la a-l dizolva. Pale de ceață erau plimbate de vânt, și încet, spre cer, al cărui senin devenise inaccesbil, se înălța fumul umed al acelei zile. Aveam convingerea că n-o să mai văd soarele niciodată. După cum în umezeala aceea indistinctă se destrăma și ființa Dianei. Ne înstrăinaserăm rău unul de celălalt. Nu mai aveam însă puterea din trecut de-a-o recupera. Felul ei de-a-mi sancționa fiecare gest mă ruinase. Din ziua în care luasem decizia de-a ne căsători devenisem conștient de faptul că nu le pot păstra pe ele două decât cu prețul renunțării la mine. Cu alte cuvinte, mi se cerea să nu mai fiu eu, ci altul, mereu atent la pretențiile soției, fără să-mi mai îngădui o minimă distanțare, tot timpul în priză și cu arma la picior. Bonom, gingaș, de-a pururi manierat, nu mi se accepta niciun dram de însingurare, niciun strop de melancolie, nicio planare sumbră peste peisajul vieții. Eu care pînă în acel moment trăisem purtând în inimă îndârjirea dintotdeauna a intelectualului care e în război cu el însuși și cu toată lumea, urma să mă transform într-un animăluț de casă, domesticit și castrat. Pentru Dumnezeu așa ceva nu se putea întâmpla! Cu toate acestea, nu m-am opus. Spaima de singurătate m-a doborât și m-a împins spre hotărârea fatală. Tocmai eu, amantul solitudinii, fugeam de iubita mea impalpabilă pentru a mă închide între patru pereți unde mă aștepta viața legumei. Diana a dat peste însemnările mele în care-mi deplângeam soarta. Nu le-a rupt, dar le-a înăbușit sub o cascadă de râsete disprețuitoare. Eram vrednic de dispreț, adică la suprafață mă căzneam să fiu un soț și tată model iar în secret țineam un jurnal al disperării și nefericirii. Dar bine, omule, a izbucnit ea, de ce ai mai făcut pasul respectiv? Nu te-am avertizat că nu vreau lângă mine un amărât? Avea dreptate, făcuse asta, totuși acționasem împotriva ființei mele intime, esențiale, autentice. Ce m-am mai perpelit apoi ca să-i explic diferența dintre eul omenesc și eul scriitoricesc! La urma urmei, aceasta a fost problema dintotdeauna a unui autor. Pentru a scoate ceva valabil din el trebuie să se supună unui supliciu, să urce pe eșafodul conștiinței dezvelite și acolo să

nege tot ceea ce în viața diurnă afirmă. Este ca un exercițiu de schizofrenie practicat în cunoștință de cauză de un om perfect sănătos. Nici nu ai putea scrie ceva de altminteri dacă sănătatea minții nu ar fi ireproșabilă. Diana nu a fost în stare să priceapă explicațiile mele chinuite, plângăcioase, smulse din sufletul care, paradoxal, în ciuda a tot ce simțea, avea nevoie de ea. Cred că atunci a fost prima dată când a… defectat. Și-a tras-o cu altul fără să ezite și imediat mi-a comunicat aventura ei vorbind calm tocmai ca să nu ripostez. A mers cu sadismul până acolo încât s-a și dezbrăcat în fața mea, și-a dat jos chiloții și m-a silit să mă uit în vaginul ei pe ale cărui labii scânteiau stropi de spermă. Sperma străinului… Nu pot să spun ce am trăit atunci. Mi-a spus că special nu s-a spălat după contactul sexual pentru a-mi arăta ce făcuse și a nu exista astfel niciun dubiu. Adică să nu cred eu că ar inventa fiindcă ceea ce spune are deplină acoperire în realitate. Având în vedere faptul că noi doi nu ne mai culcaserăm de ceva vreme, picurii aceia sidefii nu aveau cum să-mi aparțină. Era spermă proaspătă, țâșnită chiar în acea zi din testicolele umflate ale unui amant. După clipele șocului m-am lăsat pe spate și am înțeles că așa ceva nu poate face decât o persoană care nu e întreagă la minte. Dubii avusesem eu asupra integrității ei psihomentale, dar felul în care se confirmau bănuielile era înspăimântător. Și tu ai făcut-o cu fufe așa că nu trebuie să te simți ofensat, a întărit ea. De câte ori ai venit la mine de la curve și nu am zis nimic! Puteai și trebuia să mă ții de nas. Dacă vrei, divorțăm oricând. Talazurile de cuvinte s-au spart năpraznic în capul meu. Dezlegarea putea să aibă loc, tot eu însă am fost acela care nu am reușit să mă desprind de ea. Încornorat și gazetar creștin ortodox, asocierea era delicioasă. Colegii de la ziar nu puteau bănui ce se petrece cu mine. Nici nu le trecea prin minte ce umilințe îmi sunt rezervate. Am întrebat-o totuși cine e. Diana a zâmbit galeș și în același timp mustrător. Cu alte cuvinte, știi tu foarte bine cine, de ce pui întrebări de gâgă? Dă filmul înapoi, fă marșarier, hai că te lauzi peste tot cu memoria ta! Parcă a scârțâit ceva în ceasornicul creierului meu, schimbându-i sensul de rotație. Am înaintat cu greu în răspăr dând peste cap arcurile din interior. Cine putea fi nemernicul? Exclamația suna atât de caraghios încât am și văzut o liotă de personaje caragialești, în frunte cu Crăcănel, tradus de nevastă, și alergând bezmetic prin vecini după dovezi. Diana se amuza pe seama eforturilor mele de-a-l afla pe… făptaș. Hai că-l cunoști, ha, ha! Treptat mi se ridica noaptea de pe ochi și vedeam limpede. Nu cumva? Ba bine că nu. Victor? Victor Pașadia?

Cu ceva vreme în urmă ne aflam la o masă din grădina restaurantului Nicorești și comandasem eterna saramură de crap, când s-a apropiat de noi un individ din cale afară de zâmbăreț, cu mișcări dezordonate și ai cărui ochi s-au și lipit de Diana. Așa cum arată ea, mititică, dar temperamentală, are ce spune unui expert la femei. Nu sunt foarte atent la insistențele cuiva, dar cârligele privirilor pofticioase ale fostului meu coleg de redacție, Victor Pașadia, atunci m-au deranjat. Ce faci, mă, ce-i cu tine? S-a așezat la masa noastră și a comandat o vodcă. Lăsa impresia că-și tot trage scaunul spre Diana. Pur și simplu mi-era jenă să-i spun că sare peste cal, dar nici bine nu-mi făcea să văd că un străin, fie și fost coleg, se dă cu atâta nonșalanță la nevastă-mea. S-a oprit la un moment dat și, dând pe gât vodca, mi-a spus: În sfârșit te văd și eu pe tine însurat. Dar nu ți-ai luat nevastă cam tânără? Gluma nu era neapărat supărătoare, mai ales din partea lui, un crai nărăvit. Fusese căsătorit de vreo trei-patru ori, divorțase, lăsase în urmă doi copii care deja erau mari și nici nu voiau să știe de tatăl lor. Habar nu aveam care mai era pe atunci statutul lui. Ultima dată când ne întâlniserăm era însoțit de o junică insipidă și supusă, Narcisa o chema, care lucrase la *Scânteia tineretului* la serviciul de dactilografie, de unde Victor, mare amator de carne tânără și dulce, o pescuise lejer tot dictându-i pentru *SLAST* textele lui în care elogia romanul țărănesc de la Marin Preda la Dinu Săraru. Au avut și o fetiță pe care o botezase un văr de-al lui Victor, urcat după 2000 în nomenclatura de partid, căruia nu-i mai ajungeai cu prăjina la nas, cel puțin acestea erau amănuntele pe care le scoteam la lumină. L-am întrebat atunci de copil, mi-a spus că s-a făcut și ăsta mare și că e cu maică-sa. Ce era să înțeleg? Că divorțase din nou și era liber, tâlhar la drumul mare? Se uita stăruitor la Diana și chiar că voiam să trec peste orice pudoare ca să-l pun la punct, dar ca un făcut în acea clipă s-a ridicat de la masă luându-și tălpășița nu înainte de- a mă ruga să-i achit eu vodca. Am răsuflat ușurat fără să-mi pese de încărcarea notei. Diana a ținut să îndepărteze și ultima geană de mâzgă de pe ochii mei. N-ai observat că mi-a strecurat în palmă numărul lui de telefon? Nu se făcea să-l refuz…

Am coborât din tramvaiul 25 la intersecția arterei de trafic greu cu calea Rahovei, Aici se află un Mall impozant, lucind tot ca o cutie de bomboane fine, ciocolată, vanilie, fistic. Vizavi de Mall s-a înălțat de curând un cort din doc alb murdar și peticit, ca vai de el, în care se adună producătorii de încălțăminte din toată țara care fără adaos comercial vând ghete și pantofi din piele pentru tot nătărăul. Nu mi-am mai cumpărat o pereche de pantofi de câțiva ani buni. Port aceeași

pereche veche, cu talpa găurită sau crăpată, cu fața spartă pe unde din când în când poate ieși și un degețel. Atunci, ca să nu observe cineva și să nu mă fac de râs, strâng degetele de la picioare cât pot, ca și când aș strânge în mănușă degetele mâinii. Nu mi-am mai cumpărat fiindcă stau foarte rău cu banii, dar nici nu-mi mai pasă cum arăt. Nu mă duc nicăieri și atunci de ce să mai dau atenție felului în care sunt îmbrăcat sau încălțat? Diana nu a părut niciodată impresionată de decăderea mea fizică. Nu este exclus ca prin ricoșeu s-o fi excitat faptul acesta sau, dacă nu era vorba de excitație, atunci se amuza strașnic pe seama deteriorării mele. Doar că ea se plictisește repede și în asemenea condiții nepăsarea ajunge să guverneze un suflet leneș. Când am simțit pentru prima dată că se culcă cu mine fără niciun chef și fără să se ferească strâmbă din nas fiindcă termin prea repede, am simțit că pârâie un os undeva în adâncul inimii sau că peste focul erosului nostru se prăbușește un mal de pământ mocirlos. Dar niciodată nu mi-aș fi închipuit că Victor Pașadia poate fi amantul ivit din senin sau din ceață care o va convinge pe Diana să mă înșele, după cum cu atât mai puțin mi-ar fi trecut vreodată prin minte că nenorocitul poate să intre într-o mare încurcătură, chiar dacă, mediocru, aș fi putut considera drama lui ulterioară un fel de răzbunare.

Spre Victor m-a atras, firește, numele. Ce putea fi mai provocator pentru sufletul meu decât întâlnirea cu un om care întâmplător sau nu purta numele faimosului personaj? El avea ceva decadent de pașă turc, în jurul căruia se înalță munți de pilaf gras de oaie sau coline de orez cu lapte, pudrat cu scorțișoară, dar unduiesc și cadâne zvelte ori mai degrabă trupește. Ne-am întâlnit prima dată când era ditamai redactor la *SLAST*, *Suplimentul literar artistic al Scânteii Tineretului*, iar eu mă dădeam de ceasul morții să public ceva. L-am căutat și l-am rugat să-mi citească o povestire. Eram atât de emoționat încât pe el l-a atras mai degrabă starea mea sufletească decât calitatea prozei. Și-a aruncat ochii pe hârtii, nu a avut răbdare să citească până la capăt, dar îi era suficient ca să-și facă o părere. Stilul acela de-a trata scrierea unui debutant mi se părea însă atât de ofensator încât înzestrat cu un temperament năvalnic i-aș fi smuls din mână foile și aș fi ieșit pe ușă fără să-l salut. Simțeam că nu-i place ce are în față și, decât să mă refuze, mai bine să plec înainte. Dar am rămas și ulterior el a recunoscut că, într-adevăr, nu a dat doi bani pe ce scrisesem – ceea ce peste ani, judecând cu alți ochi, aveam să zic și eu –, dar emoția mea era mult prea convingătoare pentru a-mi întoarce spatele. Cu alte cuvinte, voia să mă cunoască, să stăm de vorbă, dă-o dracului de literatură, părea el să spună, mai important e ce simți mata fără să exprimi. De aceea m-a dus

atunci cu vorba promițându-mi că mă va programa pentru publicare abia peste o lună deoarece până atunci toate numerele gazetei sunt ocupate. Șeful, Ion Cristoiu, pe atunci numele acesta nu-mi spunea nimic, e foarte exigent și nu e de acord cu băgarea cuiva peste rând, etc. etc. Nu credeam o iotă din ce spunea, dar îmi făcea bine apropierea lui și astfel mă simțeam mai scriitor decât singur în stradă. M-a invitat atunci, hodoronc-tronc, la bufetul de la etajul trei al Casei Scânteii, unde el și-a comandat o friptură mare, în sânge, a vrut să comande și pentru mine, dar jenat de perspectiva unei asemenea înfulecări l-am refuzat și m-am mulțumit cu o sticluță de bere caldă din care sorbeam încet ca și cum m-aș fi temut că sunt privit și mustrat. Atunci am avut curajul să mă leg de numele lui, Pașadia. A dat din mână plictisit spunând că lumea nu are ce face și tot se agață de asta în loc să-i acorde lui mai multă considerație. Dar la femei ține, să știi, mi-a făcut cu ochiul. Le excită grozav chestia, ha, ha… A avut geniu feciorul lui nenea Iancu, dar eu merg mai mult pe mâna scriitorilor realiști, vânoși, coioși, asta-i proza mare. Dumneata pari finuț, idei, piruete, mai bagi câte o strâmbă la adresa regimului, fleacuri, du-te, dom'le, pe un șantier sau în mină, acolo găsești viața adevărată…. Evident, nu credea nici el în ce spunea. Recomandarea aceasta făcută de partid scriitorilor era tot ce detesta mai mult. Tovarăși, ca să vă dezbărați de năravurile literaturii intimiste, plecați pe teren, în fabrici și uzine, pe ogoare și șantiere, nu mai stați în curul muierii și-i numărați flocii fiindcă nu așa veți da opera vieții! Nimic nu detesta mai mult criticul literar Victor Pașadia decât asemenea îndemnuri proletare. Dar în tinerețe, proaspăt angajat al cotidianului CC al UTC, fusese obligat să scrie articole mobilizatoare, folosind limbaj agresiv propagandistic, dând de pământ cu autorii decadenți și stricați. Tocmai el pe care-l chema Pașadia și provenea dintr-o familie de boieri de stirpe adevărată, răsfățați, ludici, ageri la minte, obișnuiți cu huzurul, ajunsese gazetar înregimentat. Când l-am cunoscut mai bine am înțeles caracterul său ambivalent. Avea viciul topit în sânge, dar pe de altă parte poza în tânăr revoluționar care se desparte de familia putredă. Nu a fost însă în stare să meargă pe un asemenea drum. La ședințele de partid îl bufnea râsul și în ultimul moment găsea o scuză ca să iasă din sală. Toți mănâncă rahat, spunea el și râdea din ce în ce mai tare. Dar ce o să facem când n-o să-l mai avem? Poate în decembrie 1989 a suferit sincer că regimul furnizor de rahat se prăbușește. Știa că din acel moment încolo previziunea lui avea să se împlinească. Hârdăul era scos din uz. Unde să se mai ducă bietul gazetar cu țucalul pentru a-i fi umplut? Mi-aduc aminte că în prima jumătate a lui

1990, împrumutându-se la BANCOREX și punând gaj vilișoara din Cotroceni, a editat o revistă care suna provocator *Convorbiri literare și critice*, din care au apărut doar trei sau patru numere. Săracul Victor a fost înșelat de tipografi, de difuzori, de toată lumea, a aruncat bani în stânga și-n dreapta și până la urmă s-a văzut cu buzunarele goale. Tipografii au fost cei mai răi. În momentul în care i-a rugat să-l mai păsuiască oleacă, i-au întors fundul. Pe atunci gazetele apăreau ca ciupercile după ploaie și dacă tu, patron, editor sau ce paștele mă-tii erai, nu-ți plăteai oamenii, aceia fugeau repede la altul care le punea banii pe masă. Victor Pașadia, odrasla de boieri, care tânjise după libertate, dar numai în comunism putea să trăiască boierește, s-a văzut zvârlit pe maidan acolo unde se mai găsea o lăbuță de fost securist care-i dădea atenție, îl mângâia pe obrazul neras sau îi ardea o scatoalcă, reacționarule! El nu era însă nici pe departe așa ceva. În acea perioadă lucra doar cu numele la ziar. De fapt, după decembrie 1989 nici nu a mai fost în stare să pună osul la treabă. Ceva-ceva s-a împărtășit el din entuziasmul de atunci și a scris câteva editoriale împotriva odiosului dictator și a sinistrei sale soții, cum se spunea, apreciate de cititori, dar i-a trecut cheful de presă cotidiană, și a început să viseze spre alte zări. Poate a fost primul dintre noi care s-a lecuit repede de magia cuvântului liber. Cuvântul va fi înlocuit de cuvinte, mestecate și iar mestecate, în timp ce inima, milimetru cu milimetru, se golește de încărcătura sfântă. A înțeles așadar că lumea din jur în scurt timp se va altera. Mutre șterse, râturi porcine sau boturi dințoase ca ale unor câini dingo vor umple piața. Minunea lui decembrie 1989 feștelită, nu ne vom mai folosi de ea decât ca de un prosop pentru a ne șterge pe mâini sau la gură după alte chefuri și beții. Ziarul la care lucram la începutul lui 1990 fusese intitulat *Tineretul liber*, moștenitor al sprințarei *Scânteia Tineretului*, și toți angajații de acolo aveam alura unor juni turmentați care mai credeam în povești cu zâne și martiri. Dar tot dintre noi se alegeau figuri bine orientate spre câștig tocmai fiindcă știau să citească viitorul care ne aștepta pe toți. Și Victor a fost un bun cititor, dar el prin firea sa languroasă și desfrânată nu a avut energia aceleiași orientări. Conducerea ziarului pe atunci a fost încredințată unui personaj pătrățos care răspundea la numele de Fane Mitrache, tipul țăranului de câmpie strângător, zgârcit la vorbă, care-l făcea pe Victor să râdă, considerându-l un Moromete degradat, urmaș al legendarului erou în universul satului comunist unde CAP-ul și hoția formează un tandem nemuritor. N-am eu talent de prozator, îi spunea el, dar te-aș portretiza strașnic. Apoi arăta spre mine cu un vag dispreț combinat cu o admirație

voalată. Uite, Horia ar putea să scoată ceva din tine, dar el o ia razna cu fantasticul și metafizica, nu le dă atenție semenilor săi, ha, ha! Mai taci din gură,Victore, îl punea la punct țăranul Fane căruia, pe vremea aceea, la sfârșitul anilor optzeci, nici prin cap nu-i trecea că va ajunge redactorul-șef al unui ziar anticomunist, că va scrie numele lui Ceaușescu cu n și c mici – semn de maximă desconsiderare! – iar pe frontispiciul ziarului în ziua respectivă, în loc de 26 ianuarie 1990, va scrie 25 bis – mare scofală! – , dar individul era tare mândru de inovațiile sale gazetărești. Victor continua să râdă de el, dar nu știa că într-o zi râsul îi va îngheța pe buze.

Despre Victor Pașadia amintirile mele sunt destul de restrânse, cu toate că mi-a plăcut deseori să-l cercetez și să admir nonșalanța cu care aborda femeile. Dacă i se lipeau ochii de una nu mai pleca din apropierea cucoanei decât dacă era porcăit sau șutuit, refuz pe care însă nu-l lua drept ofensă. Oricum, flerul lui nu dădea greș. Simțea din primele clipe care femeie cedează repede, care face nazuri o vreme, care-l poate purta cu vorba luni de zile până i se apleacă lui de atâta așteptare și, în fine, care-l dă urgent pe ușă afară punând pe urmele lui și vreo doi gealați ca să-i rupă coastele. De altminteri, tot în decembrie 1989 a venit la redacție
cu ochii umflați, lăudându-se că fusese săltat de pe stradă împreună cu alți demonstranți, dus în arest la Miliția Capitalei și altoit acolo zdravăn. Nimeni nu l-a crezut punând contuziile de pe față pe seama bărbatului care-l prinsese cu nevasta în pat. Victor nu avea nicio jenă față de statutul civil al femeii. Îi plăceau mai ales cele măritate și nu o singură dată fusese descoperit de soțul batjocorit care-l ardea fără milă, dar și atunci Victor continua să râdă și apoi tot el se felicita fiindcă, deși o încasase urât, nu făcuse nicio zi de spitalizare. Nu aș fi bănuit că, peste ani, dexteritatea lui de-a aborda femeile mă va afecta și pe mine și voi cădea în capcana întinsă de farmecele lui maligne. Lui nu-i păsase de faptul că fuseserăm colegi și se distrase puțin cu soția mea care, nepreaîntreagă la minte, nu ezitase să răspundă invitației. Probabil i-a spus lichelei că și eu o înșel și deci nu are cum să se simtă vinovată. Presupun că din prima clipă Victor și-a dat seama că Dianei îi filează o lampă, știind el foarte bine că eu nu am stofă de crai, dar aspectul acesta al chestiunii nu avea cum să-l preocupe taman atunci, și pe deasupra îl mai și învățase experiența că tocmai duducile care patinează psihic au o pizdă în care joacă toți dracii. Să-l fi căutat apoi pe Victor și să-i fi cerut socoteală pentru ce a făcut ar fi fost deplasat. Parcă-l și vedeam prăpădindu-se de râs în fața considerațiilor mele formulate cu vocea gâtuită de emoție. De atunci nu am mai aflat nimic

despre soarta lui. Dar pe măsură ce avansam în timp și parcă de la o săptămână la alta sporeau dezamăgirile față de ce vedeam în jur, mă gândeam la el și, fir-ar să fie, tare mult voiam să-l mai întâlnesc. Episodul cu Diana era dat uitării și îngropat. Întrebându-mă dacă mai sunt căsătorit aș fi știut să ocolesc întrebarea. Dar dacă eu uitasem, cu siguranță că memoria lui nu scăpase o fărâmă din tot ceea ce de-a lungul timpului omul consumase și eliminase. De altminteri nu am pomenit o persoană mai chivernisită decât el din punctul de vedere al felului în care-și tezauriza amintirile. Nicio hârtiuță din vraful dezmățului nu era rătăcită. De regulă, tipologia donjuanescă se caracterizează prin neatenție, nepăsare, lipsă de atașament. Don Juan nu privește niciodată înapoi și uită chiar de a doua zi ce a făcut cu o zi în urmă. Victor Pașadia nu era așa. El își aducea aminte, culmea ironiei, până și de primul sărut pe gură, de prima țâță mozolită, de prima pereche de fese în a cărei despicătură și-a furișat pentru prima oară degetele. Și eu am în acest sens memorie bună, dar din cauza sărăciei evenimentelor erotice, nu prea o pot folosi. La el, exact invers, era vorba de abundență, zeci de femei tăvălite de la 15-16 ani de când îl dezvirginase măturăreasa care împingea zi de zi tomberoanele pe bulevardul Geniului și căreia puștiul care o privea cu ochi curioși îi stârnise poftele, până târziu după 50 de ani, când se înfrupta numai din carnea puștoaicelor naive sau uneori se deda și la doamne de vârsta lui neglijate de soți, așa că lui Victor îi revenea dificila misiune de-a se ocupa de asemenea femei trecute despre care, când îl apuca lăudăroșenia și mergea din birou în birou prin redacție zăpăcindu-i pe oameni cu poveștile lui, spunea că nu-s chiar de lepădat, că până și o babă de 70 de ani, dac-o pui la treabă, pulsează și sângerează ca o fetișcană, de aceea cu ea e necesar mult tact deoarece baba, odată stârnită, nu se mai astâmpără. Avusese de-a face, așa pretindea, cu o asemenea cucoană, văduvă de general, pe care o vizita și evocau împreună vremurile de odinioară, soțul fusese cavalerist în Armata regală, oho, prin câte mai trecuse, scos din armată, lăsat fără pensie, pe urmă reabilitat. Baba vorbea și bea cafea după cafea, își mai muia buzele și într-un păhărel cu *Sherry* savuros datorită gustului de cireșe amare, oferindu-i și lui Victor o ceașcă de țuică sănătoasă de Argeș până când acestuia i s-a năzărit că nu ar strica să încerce ceva, s-a lipit de cucoană cum mai târziu avea să se apropie de Diana mea, și ca din întâmplare i-a pus mâna pe genunchi. Văduva nu se mai oprea din evocat, fiind deja turmentată, și trasă urgent în prezent nici nu a crezut că ceea ce i se întâmplă este real. Victor a intuit corect că nu trebuie să întârzie nicio clipă fiindcă dacă baba se trezește o să-l facă

albie de porci pentru obrăznicie, așa că a răsturnat-o dintr-o mișcare pe canapea și a posedat-o cu forța unui violator, implântându-și cu forța organul într-un vagin strâmt și uscat, dar nu mai conta nimic în fața apetitului dezlănțuit al cărui imaginar fusese stimulat de viziunea escadroanelor de cavalerie, dar și de aceea a prizonierilor români luați la cotul Donului, epoleți smulși de pe umerii osoși ai militarilor împinși într-un lagăr fără întoarcere. Femeia nu a zis nici pâs și deodată Victor a simțit din partea ei o frenetică participare, văduva de general și-a ridicat picioarele descărnate, dar lungi, fiindcă fusese o femeie înaltă la viața ei, și i le-a pus pe umeri, apăsându-i puternic și dureros claviculele. Ciolanele babei erau grele și Victor a trăit astfel o teribilă servitute, probabil ca și militarii umiliți cu decenii în urmă. Senzația de usturime a dispărut, odată ce a simțit că se duce de-a berbeleacul într-o cavitate fantastic de primitoare. Când și-a revenit, cucoana stătea pe o parte, cu brațul în unghi, sprijinindu-și falca în podul palmei. Cu cealaltă mână îi masa lent penisul și zâmbea viclean așteptând de la el o nouă atitudine. Acela a fost episodul erotic cel mai bizar din viața lui Victor Pașadia. Iar după ce aflat că în două săptămâni de când o răsturnase pe canapea baba a dat ortul popii, a simțit o stranie strângere de inimă și s-a dus la funeralii cu pas legănat, bâjbâind parcă prin tainițele unui destin feroce pe care voiau să-l îmblânzească cei doi crini imperiali depuși atunci de el pe lințoliul brodat care acoperea trupul împuținat al femeii.

Și familia lui Victor numărase destui militari. Colonei și generali, o panoplie burdușită cu ordine și medalii și fotografii, din a căror cenușă fină prindeau contur chipuri dârze și senine, bărbați neînfricați s-ar fi putut spune, dar el râdea primul de un asemenea epitet, care luptaseră și în Răsărit și în Apus, care ajunseseră și la porțile Vienei, dar unii dintre ei își dăduseră suflarea la porțile Aiudului sau cei care scăpaseră, drepți și slabi, ca efectuând un pelerinaj al celor încă din viață trecuți în lumea umbrelor, străbăteau fantomatic străzile Bucureștului. Oare cum fusese posibil ca dintr-o familie unită și nedestrămată să se fi ivit o creatură precum Victor, lascivă, egoistă și hămesită când era vorba de plăcerile proprii, nepăsătoare la suferințele altora? Cheaguri de sânge nemistuit și nostalgii leneșe ca otrava spițerilor lucraseră în ascuns pentru a aduce la viață făptura lui complexă, boier scăpătat și cavaler care tânjește după cel mai luminos eros. Știam că fusese o singură dată îndrăgostit iar iubirea acelei ființe îi scăpase printre degete, lăsîndu-l cu palmele goale asupra cărora să se abată fără măsură norii pântecoși ai celorlalte femei. Fata îl căutase tot la redacție pentru a-l ruga să-i

citească un volumaș de versuri, unele dintre poezii erau dactilografiate, altele scrise de mână, Victor s-a uitat plictisit pe producțiile puștoaicei, apoi a studiat-o pentru a vedea dacă merită să-i dea atenție. Fata arăta ca vai de ea, purta ghete în picioare, fără toc, și ciorapi de lână, semn că venea de undeva de la munte, dar s-a uitat în ochii lui atât de trist de parcă ar fi anticipat verdictul, sunt proaste, domnișoară, nu aveți ce căuta în lumea asta, încât Victor a tresărit ca după ani de hibernare și nici nu a mai avut puterea să-i spună ce crede despre versuri. Acelea, probabil, nu erau nici bune, nici proaste, dar nu valoarea conta, ci așteptarea supraomenească a acelei făpturi care putea fi ucisă sau înălțată la ceruri cu un singur cuvânt. Așa mi-a povestit Victor odată la ziar când eram amândoi de serviciu, de aceea a și tăcut atunci, și pur și simplu i-a spus fetei că el e foarte bolnav și deci nu se poate concentra asupra versurilor ei. Poate nici nu mințea și răul ce avea să-l cotropească se și cuibărise într-un ungher al ființei sale. Fata l-a mai privit odată rugător, o rugă intensă, nesfârșită, orice i s-ar fi spus atunci ar fi fost probabil insuficient. Lui Victor i s-a părut că se arcuiește toată spre el, vrând ca printr-o îmbrățișare să-l vindece și să-i schimbe destinul. El a întrebat-o înfiorat, simțind că făptura aceea poate fi marea dezlegare așteptată de el de la viață: cine ești? Atunci a fluturat prin fața ochilor lui un voal de mireasă, o pasăre ireală fugită din cer își scutura deasupra sufletului său penajul alb și era aceea zăpadă dumnezeiască așternută peste mări negre și cratere înfometate. Victor Pașadia s-a simțit transportat într-o altă lume și a rămas de-a pururi cu amintirea acelei fete despre care și târziu, în pușcărie, a fost convins că nu fusese om, ci o zână i se arătase lui pentru a-l determina să-și schimbe viața. Dar contactul a fost atât de scurt încât nu a avut timp să ia vreo hotărâre, să schițeze vreun gest, să primească minimul de încorporare de la ceva care reprezenta grația pură. Bineînțeles că după ce mi-a făcut această mărturisire stropită cu *Merlot* de Recaș mi-a spus că totul e o fantezie și că are încredere în inteligența mea pentru a nu lua nimic în serios. Dar nimic, Horia, să nu te prind că faci altfel! După aceea a și dispărut din orizontul vieții mele. Am aflat de la niște cunoștințe comune că este foarte ocupat cu recuperarea unor case și terenuri care aparținuseră familiei și în temeiul calității de unic moștenitor i se cuveneau. Aceasta i-a și fost pierzania. Țipa în el un întreg trecut de boieri, petreceri, huzur, dame neobrăzate și șampanie franțuzească. S-a vârât până peste cap într-un hățiș birocratic care i-a supt banii și energia. Pe vremea aceea, cred, era căsătorit cu Narcisa și o avea pe fetiță, Flavia. A treia sau a patra căsătorie a lui Victor părea să aibă durată. Aceleași

cunoștințe spuneau despre el că nu mai aleargă după femei, că a găsit-o pe fata asta care e docilă și afectuoasă, îl înțelege și-l iartă dacă face prostii, dar tocmai asta e, că nu mai face, s-a cuminţit și a ales fericirea vieții conjugale, tihna căminului, bucuria domesticității unde lighioanele sălbatice nu au acces. Eu însă niciodată nu am crezut în cuminţirea lui. Din sângele stricat nu mai iese vin de împărtășanie. Dimpotrivă, tocmai acolo unde pacea pare deplin biruitoare răbufnește mai amarnic violența. Știam de iubirea lui imponderabilă care scăpărase în viața de zi cu zi și mai știam că așa ceva nu se uită. Biata Narcisa stătea lângă el ca o orătanie neputincioasă, așteptând viitoarele lovituri ale destinului. Care nu au întârziat să vină.

Narcisa m-a sunat într-o seară la ziar când eram de serviciu și supervizam ultimele pagini ale numărului de a doua zi. Dăduse greu de mine fiindcă rămăsese cu convingerea că funcționez tot la vechiul loc de muncă, mă sunase acolo, și oricum nici nu-și închipuia că poate exista un oficios al Bisericii. Ea nu prea le avea pe astea și îmi amintesc că odată de mult, când lucram la *Tineretul liber*, le povestea colegelor ei că, văzând un popă, traversase strada ca să nu-i apară țapul în cale, ha, ha, ce mai râseseră atunci toantele! Și pe Victor îl distra refuzul ei de-a avea de-a face cu popii și cu tot ce era legat de o asemenea meserie, și poate asta l-a și stimulat să grăbească intimitățile cu ea. Pe vremea aceea atitudini de acest fel mă jigneau, dar nici nu-mi venea să mă erijez în vreun apărător al temutei instituții bisericești. De aceste amintiri însă sunt prea puțin legat. Cu atât mai mult, atunci când Narcisa m-a căutat la noul de muncă, nu mă mai puteau emoționa. De fapt, nu era prima dată când după câțiva ani buni mă căuta. Venise și cu ceva vreme în urmă ca să-mi ceară niscai bani. Am văzut-o atunci, era tot prin toamnă, și am intrat în priză. Nu eram eu muieratic, dar în mod neașteptat apropierea acelei femei mă tulbura. Oricum, ei nu-i putea sta capul la așa ceva. Era prea amărâtă ca să se mai încurce cu cineva. Am băut atunci o cafea *Starbuck's* și, uitându-mă mai atent la ea, mi-am dat seama cât este de schimbată. Încărunțise, bani pentru coafor ca să se vopsească de unde să ia, ochii erau împinși în fundul capului, obrajii se scofâlciseră, nu l-ar fi atras nici chiar pe un nefutut de ani, dar mie gândul păcătos îmi încolțise deja în minte și alimenta o poftă perversă. Oare faptul că mai târziu Victor a profitat de Diana nu a fost efectul karmic al intenției mele de atunci față de fosta lui soție? O studiam pe Narcisa fără nicio jenă până când femeia a simțit ce vreau și mi-a tăiat-o scurt, spunându-mi că abia-și duce zilele și o relație cu un alt bărbat ar bulversa-o din cale afară. Destul a traumatizat-o

menajul cu Victor și nu mai vrea altceva decât ca în liniște să-și crească fata. Spre rușinea mea, am insistat atunci aducând drept argument faptul că nu e o stârpitură, ci ditamai muierea care nu are cum să-și refuze niște necesități de ordin fiziologic. Am vorbit rece, medical, științific, uitându-mă cu de-a sila în ochii ei pentru a o convinge să mergem chiar în clipa aceea undeva, să aruncăm hainele de pe noi și s-o facem fără multe parlamentări. Ea mi-a înfruntat cu demnitate privirea hulpavă până ce mi s-a făcut pur și simplu lehamite. Deși mi-a dat atunci numărul de telefon nu am îndrăznit s-o sun, iar la scurt timp după aceea am cunoscut-o pe Diana care a scris hrisovul legării mele definitive de glie. Iată însă că femeia revenea și aducea cu sine informația năucitoare: Victor e arestat. Cum asta? Ne-am întâlnit a doua zi și am băut aceeași cafea *Starbuck's*. Speram ca Diana să nu aibă proasta inspirație de-a mă căuta tocmai atunci și, simțind că e o cucoană la mijloc, să declanșeze tirul acuzațiilor: fustangiule, destrăbălatule, iarăși te-ai dus cu vreo fufă? Nu mai așa ceva nu era Narcisa iar eu, pățit de asemenea ieșiri mahalagești, nu-mi îngăduiam nici cel mai firav derapaj. Căpătam până la urmă confirmarea faptului că Diana în viața mea nu este decât un instrument al destinului, *the scourge of God*, care din străfunduri a țâșnit ca să-mi aplice o sancțiune și să mă lecuiască de tot trecutul de visări, speranțe și iluzionări. O priveam de aceea pe Narcisa cu alți ochi, din care se stinsese orice licăr al poftei. Culmea era că de data aceasta arăta bine. Poate își făcuse totuși o relație, fiindcă se știe doar, bărbatul care-și alimentează femeia îi dă acesteia strălucire și, pe un plan mai prozaic, o ajută să se îngrașe. Da, luase în greutate, șoldurile ei nu mai erau acelea ale unei domnișoare, ci descriau curbe moi și ample care cuprindeau în aceeași acoladă și fesele mult mai rotunde, arăta exact ca o cucoană de patruzeci și ceva de ani, corpolentă, plină, grea, pe care, oricât de trist ai fi, ți-ar plăcea s-o ții în brațe. Era însă limpede că ei nu-i stătea nici de data aceasta gândul la vreo aventură cu mine. Am înțeles atunci că treaba cu Victor e groasă de tot. Nenorocitul primise o condamnare definitivă de vreo zece ani din care nu ispășise decât vreo doi în penitenciarul din Giurgiu, situat la ieșirea din oraș, pe drumul care duce spre comunaToporu. Infracțiunea de care să făcuse vinovat era aceea de înșelăciune, altfel spus luase bani de la oameni în baza unui antecontract care prevedea o tranzacție de vânzare-cumpărare, și se făcuse dispărut. I-a mers în câteva rânduri, a precizat Narcisa, iar secătura de avocat care-și lua și el partea l-a încurajat să facă așa ceva deoarece nu ar intra sub incidență penală și deci nu are ce păți. Dar ce voia să vândă? am întrebat-o ca prin vis. Vila de pe „Geniului" ca să facă rost

de bani cu care să-și recupereze alte proprietăți. Se lăuda mereu cu familia din care provenea, dar nu mi-am închipuit că ai lui au fost atât de bogați. Narcisa vorbea cu admirație sinceră, oricum nepotrivită în acel context mizerabil. Cafeaua își pierduse gustul și o sorbeam cu greutate. Păi cum să fure? Întrebarea mi-a răsărit pe buze de la sine, deoarece de orice aș fi fost eu în stare, doar de hoție nu, și încă de asta grosolană. Viața alături de Diana care cheltuia ca o spartă m-ar fi putut însă îndrepta spre așa ceva, dar cum? Să buzunăresc? Să tâlhăresc? Să fac vreo șmecherie? Nu aveam ce scoate la bătaie ca să-i momesc pe fraieri, așa că m-a păzit Dumnezeu. Pe Victor însă ispita nu-l ocolise și până la urmă i se înfundase. Se pare că i s-a tras de la ultimul înșelat, un fel de grangure, care nu s-a lăsat până nu l-a văzut pe escroc după gratii. Antecontractul a fost exploatat penal, nu așa cum îl îmbrobodise avocatul. Victor a fost dat în judecată, nu s-a prezentat, iar sentința nu l-a așteptat pe el. Apoi, săltat și încătușat, a ajuns ca ultimul delincvent. Se zbătuse, ehe, făcuse scandal, nu-i venea să creadă că putea fi tratat astfel și, disperat, a apelat tot la Narcisa, rugând-o cu cerul și pământul să-l scoată din belea. Cum? Caută-i pe colegii mei, să facă ce-or ști, dar să mă scape. Ironia soartei era aceea că Victor Pașadia trăia cu iluzia unei cvasicelebrități, adică numele lui are greutate și în consecință nu poate fi lăsat de izbeliște. Mi-a venit să plâng în fața unei asemenea naivități. Idiotule, cum ai putut să trăiești toată viața cu capul în nori și acum, când strângi oalele sparte, tot la norii ăștia înșelători te raportezi? Doamne sfinte, ce fel de specimen ești? Am vrut să-i ofer Narcisei o prăjitură, o felie de tort dintre acelea umflate și pufoase care umplu galantarul vitrinelor de cofetărie. Arăta bine muierea, paștele mă-sii, și pervers, deși nu eu mă bucuram de ea, voiam să se mai îngrașe, să i se mai lățească fundul ca să pocnească pe ea orice ar fi îmbrăcat. Față de rochiile largi pe care le purta pe vremuri, atunci a venit într-o fustă mulată pe formele posteriorului. Timbrul vocii era însă din ce în ce mai îngrijorat, parcă în contradicție cu ispita pe care o reprezenta. O afecta mult situația gândindu-se la fetița ei pe care colegii ar fi arătat-o cu degetul fiindcă are un tată pușcăriaș. Așa că, din aproape în aproape, ne-am hotârât să mergem la penitenciar. M-a trecut și pe mine pe lista celor care solicitau vizitarea deținutului Pașadia Victor. Am plecat dis-de-dimineață, într-o zi de sfârșit de noiembrie, cețoasă și fumegoasă, cu mâzgă pe jos, din loc în loc înghețată, așa încât cauciucurile Daciei scrâșneau la cea mai timidă accelerare. Mai mergea cu noi o familie prietenă care știa câte ceva de

soarta specială a lui Victor și poate și din curiozitate voiau să vadă cum arată un deținut.

Penitenciarul din Giurgiu semăna ca un bloc de nefamiliști, doar că era înconjurat de garduri înalte, metalice, tivite cu sârmă ghimpată. În spate exista o curte pentru orătănii deoarece aceasta era indicația ca fiecare unitate să se gospodărească singură. Peisajul era de o banalitate crasă. De peste tot ne înghițea cerul mohorât al acelei toamne. Am intrat în clădire și am fost conduși de un subofițer într-o încăpere în care nu se aflau decât o masă și un scaun, împărțită în două de un perete cu geam în spatele căruia, din sens opus celui de unde veniserăm noi, trebuia să-și facă apariția deținutul. Emoția era intensă. Mi se părea de neconceput să-l văd închis pe Victor, el care prin felul lui de-a fi lăsa impresia că e permanent în mișcare și nu poate fi îngrădit. Cum se adaptase acolo? Cum se acomodase? Ușa s-a dat de perete și l-am zărit în prima clipă ca prin ceață până când a căpătat contur net. M-a uimit figura lui ceva mai grăsuță, peste care zburda o privire jucăușă, nefirească având în vedere că nu ispășise nici jumătate din termenul pedepsei, dar ceea ce se arăta dezagreabil, ca o prefigurare a mizeriei vag camuflate de suspecta veselie, era lipsa dinților. A deschis gura ca și cum ar fi vrut să salute și și-a dezvelit gingia inflamată. I se mâncaseră toți incisivii și nu mai rămăseseră din ei decât niște cioturi. Narcisa parcă evita să-l privească în ochi și nu a întârziat să-i spună că venise acolo ca să-i ușureze soarta, dar pentru aceasta are nevoie de bani. Dacă ar fi pus mâna pe vechile proprietăți, aceștia ar fi început să curgă, numai că operația era condiționată de acte doveditoare. Ceea ce Victor avusese, dar le rătăcise în peregrinările sale prin București după ce pierduse și casa în care locuise, ipotecată în mai multe rânduri, ipoteci scadente și nerăscumpărate până în clipa fatidică a executorului judecătoresc. Ceea ce furase el prin antecontracte de la diverși fraieri fusese recuperat întreit prin scoaterea la mezat a vilei și hărtănirea ei între noii proprietari care o vânduseră bucată cu bucată. Actele se rătăciseră prin hoteluri insalubre de o stea, unde se aciuise în perioada când nu mai avea locuință și se mai și îmbolnăvise de rinichi, ghemuit pe o dormeză stâlcită și învelit cu un pled uzat, cu țesătura rărită, și neînfățat. Hotelurile din jurul Gării de Nord fuseseră locurile unde trăsese și unde din când în când mai târa după el și câte o prostituată care-i golea portofelul deja subțiat. Boierul Victor Pașadia ajunsese rău de tot înainte de a fi înhățat de poliție și vârât în arest. Totuși, dacă nu ar fi fost dinții mâncați, înfățișarea lui putea să aparțină unui om întinerit. Când m-a văzut, a bătut din călcâie și a răcni: Salut,

craiule! Vorbea ca în filme, la un microfon care comunica cu receptorul din cealaltă parte a geamului. Narcisa mi-a întins cătștile și am putut astfel să-i ascult glasul răgușit, deși nu mai fuma. Ai avut dreptate, Horia, craii s-au întors în lume, dar cine putea să prevadă halul în care vor ajunge? Cine? Tu? Eu? Noi? Plutonierul de serviciu i-a atras atenția să vorbească mai încet, dar avântul lui nu putea fi stăvilit. Nu făcea de altminteri rău nimănui. Doar că regulamentul de ordine interioară interzicea deținuților ieșirile zgomotoase. De fapt nu era atât zgomot cât expresia unei furii patetice. Plutonierul l-a mai atenționat o dată, dar energia lui deja se consumase. S-a uitat la noi prin sticla groasă a geamului, o privire galeșă, neputincioasă, și i s-a adresat fostei lui soții: Nu mai am niciun act. S-au pierdut, s-au distrus de la sine, au considerat că nu mai au ce căuta în posesia mea. Pricepi? Apoi a râs din nou tare, veselie prin care puteam să-l suspectez că nu mai e în toate mințile. Râsul i-a dezvelit din nou gingiile în ale căror alveole sângerii abia de mai erau înfipte niște cioturi negre. Deschiderea gurii era pentru oricine care-l privea un spectacol înspăimântător. Victor Pașadia, omul elegant și fin, apărea în fața noastră ca un cavaler jupuit de blazonul său, înfrânt de un destin care mușcase din el până la os. Am plecat din penitenciar cu un gust amestecat, oroare de gheață și compasiune neputincioasă. Ieșirea lui fusese neprevăzută, dar făgăduia alte dezvăluiri, a căror rășchirare indecentă mă îngrozea. Eu ca eu, țipase el înainte de-a fi scos din cameră, dar Florică Pirgu știi ce-a pățit? Du-te, caută-l, nu zăbovi! Ce putea fi îndemnul acela?

Pușcăria, ca un cub sau ca un paralelipiped, rămăsese în urmă, topită în fumul cetii. Se însera repede și deasupra deținuților se aprindea becul acela chior care nu se stingea cât era noaptea de lungă. În dormitoarele cu paturi supraetajate se îngrămădeau uneori și câte patruzeci de suflete care se tânguiau sau se porcăiau unul pe altul, măcinând astfel tot ce mai putea fi zdrobit între măselele durerii, ale părerilor de rău, ale furiei și scârbei. Niciodată nu am înțeles ce poate fi în sufletul unui pușcăriaș în fața căruia, ani și ani, nu se mai deschide nicio poartă. Sunt desigur structuri fixe în a căror alcătuire nu se petrece nicio schimbare; brute intră în închisoare și tot brute ies, dar sunt și făpturi întunecate a căror beznă fie se rarefiază, fie capătă luciri demonice. Aici sunt de găsit înfricoșătorii aleși pentru a împinge întunericul din ei înșiși spre străfunduri și mai adânci. *Logan*-ul în care călătoream s-a poticnit la un moment dat din cauza unui accident. Asta mai lipsea! Poliția blocase jumătate din șosea iar circulația pe un singur sens era un adevărat chin. Dacă mai

puneai la socoteală și fuioarele de ceață care-i zăpăceau pe șoferi, drumul înapoi spre București promitea să dureze. Am aruncat o privire spre locul accidentului, dar mare lucru nu am văzut decât pete de sânge și câteva bucăți de tablă rupte din mașinile intrate în coliziune. Stingherit și iritat, am întors repede capul. Ce mă interesa nenorocirea altora? Le aveam din belșug pe ale mele. Fusta Narcisei se ridicase deasupra genunchilor și așa, ca o poftă întrupată din trecut, m-am trezit că vreau să-i pipăi pulpele. M-am zgâit la picioarele ei până ce a simțit că e privită și și le-a acoperit. Oricum, nu mai eram în stare de nicio aventură. Dianei i se părea că o înșel și când nu era cazul, darămite să fi fost chiar vinovat. De aceea îmi cenzuram până la mortificare instinctul erotic. Dar degeaba defilam prin lume ca o fantomă țeapănă, fără niciun fel de reacție. Dacă ei i se năzărea că am călcat strâmb, eram pierdut. Așa am înțeles, din nefericire, că am de-a face cu un om bolnav deoarece nu-ți trebuie multe cunoștințe de medicină pentru a ști că în tabloul simptomatologic al psihopatiilor la loc de cinste figurează delirul fabulatoriu. Diana arunca în cârca mea mizerii imaginare, produse de mintea ei înfierbântată. Până la urmă îmi atribuia mie tot ce era ea, ca într-un joc al oglinzilor care își preiau una alteia imaginile. Mă întreba cum de mă mai suport și de ce nu mă arunc în fața mașinilor pentru a dispărea și fizic, pentru că psiho-moral sunt deja vomă, hoit, stârv, căcat, un monstru de nesimțire și un dobitoc împuțit. Ascultam imprecațiile ca-n transă, fără să mă mai supăr și fără să mai doresc s-o lovesc așa cum odată mi se urcase sângele la cap, dar – sfânta buna creștere – mă abținusem și cu mâna astfel neridicată asupra ei, mi-am scris viața. Totuși atunci, după vizita la penitenciar, suferința se mai atenuase. Țipetele lui Victor în care se amestecaseră triumf și disperare îmi pricinuiseră o altă rană ca un canal de fugă. Uite unde am ajuns! Craii și morții… Dacă mai ai puțină vigoare în coaie scrie povestea noastră!

Dincolo de cerul mohorât de toamnă se înalță fără moarte cruci, spade și scuturi, scheletul cavalerilor de odinioară. Pe tot drumul de întoarcere nu am mai aruncat nici cea mai firavă privire spre pulpele durdulii ale Narcisei. Am ajuns acasă foarte rebegit și, ciudat, Diana s-a purtat frumos cu mine. Nu m-a mai acuzat că distrug copilul fiindcă nu pot să mă atașez de el, iar în loc de nesimțit și criminal a folosit calificativul de nepăsător. Apoi a făcut o apreciere care m-a lăsat mut. Tu nu simți nimic fiindcă în sufletul tău arde o candelă. Merita pentru aceste cuvinte s-o iau în brațe și s-o sărut. Nu era proastă puștoaica mea. Înainte de-a adormi am avut totuși puterea să-i spun: ăla care ți-a tras-o nu mai are niciun dinte în gură.

PIRGU

Cartea de istorie este răsfoită de o briză înșelătoare și foile se desfac aidoma unui evantai. Hârtia își schimbă culoarea precum marea deasupra căreia nu mai strălucește soarele, ci nori de furtună se îmbulzesc unul după altul, în neorânduială, anunțând o mare luptă în cer. Dar lupta va fi crâncenă și pe pământ. Smaraldul apei e din ce în ce mai întunecat și valurile se lovesc amarnic de pieptul stâncos al promontoriului. Deasupra se înalță cetatea fortificată, ca și crescută din roca pe care stă, atât de bine sudată este temelia. Sus, la ultimul nivel păzit strașnic de creneluri ascuțite, în donjonul singuratic, precum o chilie săpată în văzduh pentru cel din urmă rugător, flutură steagul alb având brodată crucea purpurie a cavalerilor care știu că anul 1000 aduce grele încercări pentru sufletul lor, dar și pentru geografia pe care au răpus-o mărșăluind din celălalt capăt al lumii până aproape de Ierusalim unde e tot timpul cald și colbul fin care are gustul deșertului le astupă căile respiratorii. Atunci se înecă și tușesc scuipându-și plămânii și unii chiar scuipă sânge, semn că s-au îmbolnăvit din cauza drumului lung care le-a măcinat sănătatea. Cine sunt? De ce au venit aici tocmai din Normandia cețoasă sau din Lombardia sticloasă? Nu au mai privit în urmă spre râurile late, cu pielea oțelită, nici spre codrii negri ca păcura sau spre pământurile mlăștinoase, bolborosind vrăjitorește, ci au pornit spre Soare Răsare, mânați de o dorință obscură, dar fierbinte, ca și flacăra țâșnită din ochii lor, aceea de-a elibera mormântul Mântuitorului. Cartea de istorie este în continuare răsfoită de briza vicleană. Cum arătau cruciații? Probabil că nu erau foarte înalți fiindcă în urmă cu un mileniu media de înălțime a populației era mult mai mică față de timpurile moderne, poate nu erau nici atletici și nu e exclus să fi fost mărunți și crăcănați. Alții însă erau foarte grași, supraponderali, apoplectici, cu inima gata oricând să le

plesnească din cauza efortului la care se supuneau. Dar nu aveau pe atunci aparate pentru măsurarea tensiunii arteriale și nici nu știau că vor ajunge simple personaje în cartea de istorie a popoarelor, plină de greșeli. Literele mint, tiparnița miroase greu și mustește de unsoare, muncitorii sunt nemulțumiți de condițiile de lucru și fac grevă. La rândul lor însă, vor deveni personaje într-o altă carte ale cărei pagini sunt albe și apretate, tiparul nu mai mânjește, butoane de toate culorile clipesc și în funcție de clipirile lor specialiștii îmbrăcați ca de oraș urmăresc procesul de producție care se desfășoară lin și fără sincope. Dar oricât de nepătată hârtia, doar eu sau altul ca mine să nu verse puțină cafea, și ea ajunge să se întunece dacă privirea celui care citește, din ce în ce mai concentrată, dobândește culoarea nopții. Din ochii mei curge noaptea catifelată sau noroasă și astfel personajele din cartea de istorie înviază cu armuri cu tot, cu scuturi, cruci și spade, panglici de mătase și știreanguri de spânzurătoare, pietre de diamant și pietre de granit, așezări pustiite și călugărițe batjocorite, dar și splendori duhovnicești unind cele trei daruri într-o epectază orbitoare. Reapar Pierre Eremitul și Godfroy de Bouillon, Saint-Bernard de Clairvaux și Frederic Barbarossa, Saladin și Ludovic cel Sfânt. Dar cine mai apare? Nu-i așa că sunt și ei, triada René, de Villiers, de Neuilly și de Monfort? Îi regăsim în toate luptele și în toate asediile, apărându-și onoarea și sfârtecându-i pe necredincioși, rugându-se cu buze arse de sete și bând din izvoare cristaline stropi de nemurire, ei sunt mereu aceiași și nu mi-a fost deloc greu să înțeleg că la mijloc nu e vorba de un simplu nume, ci de o calitate, aceea de-a se fi născut a doua oară.

Când vedea cu câtă seriozitate cercetam vremea cruciadelor, Victor mă lua peste picior, considerând că-mi pierd timpul și că, dacă vreau să ajung romancier valoros, nu scormoniri din acestea mă pot ajuta. Apoi mă dezumfla afirmând că romanul propriu-zis istoric e depășit, sau dacă vreun autor se încumetă să pornească pe un asemenea drum atunci trebuie să plesnească de talent, să dea pe dinafară, cum se spune, fiindcă pentru a reconstitui o epocă de altădată cu toate detaliile și nuanțele, cu viermi și bășini, cu broderii și lacrimi, apoi asta presupune nici mai mult, nici mai puțin decât să fii un demiurg cu bagheta de artist în mână. Ceea ce, Horică, să fim realiști, nu e cazul tău. Mă dezumfla, mă dezarma, mă făcea să-mi văd lungul nasului, dar eu continuam să visez cu încăpățânare, navigând în răspăr, ajungând până acolo unde fila cărții de istorie se subția ca aripa de buburuză și citeam ceea ce nu mai era de citit, în timp ce briza tuturor minciunilor răscolea fragedele așternuturi al minții mele.

Cruciadele au acoperit vreo trei veacuri și nu întâmplător sunt contemporane cu marile construcții de catedrale. Creștinii făceau un fel de cruce, răsăritul și zenitul erau ambiția lor, uitând că simultan deschid și celelalte două direcții, apusul și nadirul. Catedralele se înălțau ametitor, dar sub talpa lor erau deja scobite abisuri până în viscerele umede ale pământului. Când mișcarea pendulului s-a întors, bejenia înapoi spre Soare Apune a fost teribil de dureroasă și din toate rănile nevindecate ale cruciaților a început să curgă un lichid urât mirositor, lăsând o dâră galbenă diareică peste obrazul de peruzea al Mediteranei. Victor Pașadia putea să râdă mult și bine fiindcă știam că de partea aceluia care râde la urmă se înclină dreptatea și i se așază pe umăr ca șoimul de vînătoare al acelorași seniori de odinoară.

Acum când mă pregătesc să mă urc în tramvaiul 32, mă gândesc tot la cei trei René și, după ce am făcut din citirea cărții de istorie prefir de metanii, înțelesurile, unul câte unul, se stratifică, aidoma unei piramide ridicate cu sânge și sudoare.Trinitatea lor reprezenta cele trei paliere ale Franței, nordul normand, sudul provensal și zona mediană, cea mai stabilă dintre toate. Ei au fost pretutindeni, la cucerirea și pierderea Ierusalimului, a Edessei și a Damiettei, au supus Antiohia prin cavalcade nimicitoare și au părăsit-o apoi cu ochii în lacrimi. René de Monfort era negricios la față, cu membre păroase și vânjoase. Spre deosebire de el, René de Villiers, din a cărui stirpe mai târziu avea să provină scriitorul Villiers de l' Isle Adam, era subțiratic, cu păr gălbui ca spicul de grâu și cu un ten alb, neted, fără o pată sau umflătură. Cel din mijoc, René de Neuilly evita extremele și nici nu arăta a cavaler, ci a negustor, a om care se gândește toată ziua la marfa sa și la ce profit poate obține. Dar erau toți trei cavaleri fără cusur, având scut înstelat, cu Dragonul verde pictat în centru, ale cărui margini roșii formau chenarul celestei incinte. Cavaleri ai Sfântului Ioan, apoi cavaleri de Rodos, luându-și numele după insula unde s-au adăpostit și de unde i-au gonit ienicerii lui Soliman Magnificul, au ajuns în sfârșit cavaleri de Malta, încheindu-și astfel pribegirea îndărăt. Pe cei trei, spune cartea de istorie, i-a unit și dragostea pentru o fată nebună care nu-și mai găsea locul în lume. Isabella de Molay era numele ei, stră-strănepoată a Marelui Maestru templier, Jacques, care la 1314 ars fusese pe rugul înălțat de regele Franței și de aghiotanții acestuia. De atunci neamul de Molay a suferit persecuții, unele mai amarnice decât altele, unda răzbunării lovind-o și pe ea, cea mai îndepărtată ramură a familiei, frumoasa Isabella, dar care a suferit și cel mai mult. Ei trei o iubeau deoarece în ochii lor ea nu era nici o castelană

arogantă, nici o călugăriță zidită în mânăstire. Isabella nebuna nu-și găsea de altminteri nicăieri locul și nimeni nu putea să o înduplece pentru a se opri din incursiunile ei fără odihnă. Avea o figură de sfântă, cu ochi mari, albaștri, care păreau să nu aibă pleoape, așa că globii neîmbrăcați se roteau în orbite, fiind cu atât mai expresivi, dar și mai înfricoșători. Poate această trăsătură fizionomică să fi contribuit la faptul că i se atribuia apecierea dezonorantă, dar cauza trebuia căutată în altă parte, înapoi în timp, în ziua în care-și găsise sfârșitul strămoșul ei și la tot ceea ce urmase, jaful averii templierilor, în ale cărei sipete însuși regele își vârâse mâinile până la cot. Dar tocmai aici se ascunde surpriza care o făcea pe Isabella să râdă isteric și să nu se mai împace cu nimeni. Oriunde mergea, purtând indiferent de vreme același cămășoi de culoarea cenușii, le spunea oamenilor că în clipa în care tainițele fuseseră desigilate și hulpavii se repeziseră înăuntru pentru a prăda aurul la care visau, acesta nu a mai fost găsit, monede și lingouri, coliere și brățări, inele și paftale, toate adunate și puse la un loc întruchipau spre groaza și mirarea intrușilor un munte de cenușă, așa cum e cămașa mea, urla femeia, iar atunci arunca de pe ea tot ce o acoperea și rămânea în pielea goală, dar martorii nu vedeau nudul unei femei, ci un rug poate asemănător celui pe care fusese ars cu veacuri în urmă însuși Jacques de Molay, un rug nestins ale cărui flăcări roșii își proiectau umbrele peste pământurile înzăpezite dacă era iarnă, sau dacă era vară, atunci dogoarea o sporea pe aceea a soarelui, iar vâlvătaia creștea atunci ca un turn incandescent din fața căruia oamenii fugeau și de la sine înțeles că niciunul nu se încumeta să pună mâna pe femeia nebună a cărei capacitate de metamorfoză era pesemne nelimitată. În timp, legenda izvorâtă din peregrinările ei prin toată Franța a căpătat dimensiuni eschatologice. Unii riscau și voiau să vadă în femeie o reîntrupare a Ioanei d'Arc, luptătoarea trimisă din cer împotriva cotropitorilor și a sperjurilor. Cei trei René o iubeau deoarece deslușeau în felul ei de-a se purta atât o răzvrătire cât și o adâncă smerenie față de puterile nevăzute cărora la rândul lor se închinau. De aceea erau cavaleri și scutul, ca inima scoasă din piept, purta încifrat mesajul stelelor călătoare prin sângele lor.

— Horică, îți merge mintea, nimic de zis. Nu știu însă care o fi cartea aia de istorie în care asemenea fantasmagorii sunt prezentate ca adevărate. Dar în chestia cu scrumul tu știi că nu ești original.

Victor mă tachina, dar ultima observație a fost ca o lovitură sub centură. Adică? Poate atunci pentru prima dată atenția mi s-a îndreptat spre Florea Pirgu, șeful secției VO,

viața de organizație, și evident secretarul de partid al celulei noastre gazetărești. În ciuda numelui său era un om foarte bine crescut. Nu ai fi auzit din gura lui nici dă-te mai încolo, după cum tot niciodată nu l-ai fi văzut nebărbierit sau cu pantofii nelustruiți. Era de altminteri transilvănean, din Ardealul de sud, de pe undeva de lângă Făgăraș. Când își îngăduia câte un păhărel, deși nimeni nu l-a văzut vreodată amețit, aceasta într-o redacție în care șprițurile erau la ordinea zilei, spunea că pentru el mutarea în București a fost ca un exil etc. etc., dar vina nu-i aparține, ci părinților care, etc. etc. Oamenii nu-l ascultau fiindcă, spre deosebire de Victor, nu era un bun povestitor, nu avea sare și piper, vorbea prețios și din cale afară de periat ca să nu se strecoare în discurs vreo vorbă nepotrivită. N-o să-l uit într-o dimineață când, coborând dintr-un autobuz 331 foarte aglomerat la Casa Scânteii și, pierzându-și în îmbulzeală un nasture de la pardesiu, s-a dat de ceasul morții până l-a găsit pe jos, ascuns în spatele unei pietre din caldarâm, ridicate puțin față de nivelul celorlalte. Părinții lui fuseseră farmaciști, oameni ordonați și foarte curați, inspirându-și curățenia din laboratorul lor în care la niciun inventar nu lipsise vreun gram de praf. Florea, pe care toți îl alintam Florică, moștenise de la ei ordine, spirit gospodăresc, atenție mare față de sănătate, căci tot de la părinții lui învățase că într-o farmacie, în ciuda aparențelor, se ascunde iadul, medicamentele sunt de fapt droguri și unde găsesc mediu prielnic prind rădăcini pentru ca bietul om să ajungă dependent de acțiunea lor. De altminteri, numele de Pirgu nu-i plăcea deloc. Recunoștea că o dată sau de două ori vrusese să și-l schimbe fiindcă, după părerea lui, nu avea în suflet nici cât negru sub unghie din ticăloșia personajului, dar noi îl asiguram că la urma urmei Pirgu nu este chiar atât de odios pe cât îl vede el și deci poate sta liniștit mai ales că nu toți românii știu cine este. Era ironie din belșug în asigurările noastre, ceea ce la o adică ar fi putut să-l afecteze direct, dar ce să-i faci, ne amuzau grijile sale și într-un fel voiam să i le scoatem din cap, deși pe de altă parte avea capul tare în sensul în care, dacă-i intra ceva în tărtăcuță, nici cu forcepsul nu-i înlăturai păsărica. Dar jena față de numele pe care-l purta pleca din mândria formidabilă învecinată cu trufia care îl caracteriza și care, ce mai tura vura, nu-l punea în ochii noștri într-o lumină prea avantajoasă. Secretar de partid, în timpul ședințelor suferea o metamorfoză care ne lăsa pe toți cu gura căscată. Nu mai era băiatul de gașcă, de comitet, cu care ne permiteam să ne batem pe burtă, ci o persoană oficială căruia nici nu-ți mai venea să-i spui pe nume. Te ținea la o distanță de kilometri prin respectul pe care-l inspira și până și un iconoclast ca Victor Pașadia se

simțea incomodat de atitudinea colegului pe care până atunci îl persiflase fără să se teamă că s-ar putea supăra. După ședință, riscam să-l întrebăm dacă el chiar crede în rolul pe care și-l asumă, dar nu era până la urmă vorba de niciun risc deoarece, tot ca printr-un miracol, Florică revenea natural în mijlocul nostru și se purta ca înainte. Parcă se trezise din transă și din somnambulul de până atunci care făcuse echilibristică pe cornișe ideologice redevenea omul pe care-l îndrăgeam toți și, dacă știai cum să i te vâri sub piele, era chiar cel mai de treabă și făcea cinste cât puteai să duci. Deși se vedea de la o poștă că nu e persoana care să arunce cu banii, buna lui creștere îl determina să nu fie la o adică un zgârie-brânză și din portofel, ca din jobenul unui magician, ieșeau hârtiile de o sută cu mutra lui Bălcescu pictată pe ele, din care noi ne înfruptam fără nicio rușine. Florea Pirgu avea bani, nu-i vorbă, salariul său era de altfel printre primele din redacție și pe deasupra erau și drepturile de autor deloc de neglijat. Da, ați auzit bine, Florică al nostru, secretarul de partid, șeful secției VO de la cotidianul *Scânteia tineretului* care era des chemat la sediu de Nicu Ceaușescu pentru a-i fi trasate indicații, iar atunci se simțea din cale afară de onorat și făcea temenele în fața beizadelei până cînd Nicușorul râdea de plecăciunile tovarășului de la ziar și-l zbura urgent din cameră, preferându-i-l bunăoară pe vestitul Cioni, editorialistul-șef, căruia îi punea în față sticla de *Krepkaia* ordonându-i: „Scrie, bătrâne, până ți s-o usca mâna”, da, Florică avea drepturi de autor fiindcă, țineți-vă bine, era poet. Și ironia face că nu scria rău deloc. Productivitatea lui pe de altă parte era de invidiat. Apărea anual pe piață și atunci când îl vedeam în redacție cu o geantă mare de voiaj, foarte încăpătoare, știam că acolo sunt exemplare din noul volum, cu care urma să ne procopsim, volum împopoțonat cu o dedicație măgulitoare. Nici fetele de la corectură, nici femeia de serviciu nu scăpau de plicul albastru în care se afla volumul lui Florică Pirgu, proaspăt ieșit de sub tipar. Dar nu atât cartea de versuri conta, cât festinul care se pregătea. În pofida numelui sau tocmai ca să infirme ceea s-ar fi putut crede despre el, voia să se poarte ca un adevărat boier și dacă ne făcea cinste de câte ori îl prindeam la cotitură, când prilejul era oferit de ditamai apariția editorială generozitatea lui aproape că nu cunoștea limite. Întindea pe mese tot felul de bunătăți, șunculiță, sălămior, mușchiuleț, icre de păstrugă, vinars, aceasta într-o vreme când *porcăriile* erau prohibite și când, dacă băgam
în gură un dumicat de carne, ziceam că l-am apucat pe Dumnezeu de-un picior și nu pe nenorocitul de porc. Dar, cum am spus, versurile lui nu erau proaste. Până și un critic mofturos ca Victor recunoștea că musiul are talent și dacă ar

publica mai rar l-ar agrea mai mult. Florică suferea că nu prea apare într-o revistă ca *România literară* și că nume importante ale criticii nu se grăbesc să-i recenzeze cărțile. Avea însă relații și ceea ce nu obținea de la revista lui Ivașcu, căpăta cu vârf și îndesat din tabăra Ungheanu-Fruntelată, adică de la *Luceafărul* anilor optzeci, care îi făcea onoarea unor cronici substanțiale, uneori mari și de o pagină, semnate însă de nume obscure, ceea ce îi răsucea cuțitul în rană. Odată am scris și eu despre un volum al lui al cărui titlu l-am uitat, parcă se chema *Flacăra de fosfor* sau de wolfram, în orice caz era acolo un element din tabloul lui Mendeleev. Florică nu mai știa cum să-mi mulțumească, dar eu încercam să mă scuz asigurându-l că nu am făcut nimic special și chiar mi-a plăcut cartea lui. Nici nu mințeam. „Chiar" putea să sune ofensator, deoarece substratul era acela că aș fi putut scrie și fără să-mi placă și să fi etalat astfel o performanță jalnică de prefăcătorie fără ca el să-și dea seama. Dar Florică nu a simțit nuanța și de atunci am și devenit foarte buni amici. Așa am aflat destule despre familia lui. Avea două fete gemene care pe vremea aceea erau printr-a opta și se pregăteau să intre la liceu. Nu știa unde să le dea, la Lazăr, la Bălcescu, la Mihai Viteazul? Voia tot ce era mai bun pentru ai săi și mi-am dat seama că e un familist model. Dacă, Doamne ferește, edificului la care se închina i s-ar fi știrbit vreo aripioară și-ar fi pierdut mințile. De fapt, tot Victor, inteligent, necruțător când era vorba să-i judece pe alții, mi-a atras atenția că Florică, dacă se va prăbuși vreodată, aceasta va avea loc din cauza unei fisuri în viața de familie. Pe vremea aceea, holtei, aveam o părere idealizată despre ce înseamnă cămin conjugal încât avertismentele de acest tip mă lăsau rece. Îmi imaginam că viața alături de cineva e o sărbătoare continuă, dragostea care triumfă și mișcă stelele, rahat cu perje, târziu m-am trezit ca din vis și m-am izbit grav cu fruntea de ciment. Diana era cimentul sau gresia sau faianța pe care o mânjeam cu viscerele mele inflamate, lipindu-mă astfel de peretele dur al blocului unde muream puțin câte puțin. Doamne, e atât de mult de atunci, de când ascultam poveștile fericite ale lui Florică Pirgu despre familia lui, încât mă fac din ce în ce mai mic și aici, în tramvaiul 32, înainte de-a ajunge la fostul Rond, simt că o să-mi dau duhul tocmai din cauza acestor amintiri lacome care mă înghit și din a căror constricție ca de șarpe boa nu mai am scăpare.

Ca întotdeauna Victor a avut fler. Nu s-a înșelat când a pus degetul pe rană. Lui Florea Pirgu i s-a tras de la familie, dar a mai fost și altceva. Plecasem de la penitenciar răsunându-mi în urechi acel îndemn: du-te, caută-l, nu zăbovi! Ce putea fi mai rău decât pușcăria? Mă întrebam ca un gâgă, deși știam

prea bine că răul are un registru foarte larg și dintre pliurile șalvarilor săi dezmățați țâșnesc tot felul de insecte lipicioase. Deci, față de Victor al meu, Florea, care era tot al meu, putea s-o fi încurcat în condiții și mai dramatice. Dar nu știam de unde să-l iau. De ani de zile nu mai ieșise pe piață cu un volum. Funcționase ca un metronom. Într-o vreme când, dacă pupai un titlu la câțiva ani, erai cineva, editura Eminescu îl înscria din oficiu în plan și la început de toamnă sau de primăvară își lua în traistă produsul muncii, cum îi plăcea să se exprime, adică cele treizeci de exemplare din carte cât era prevăzut în contract, și defila cu ele prin tot orașul. A publicat vreo șapte opt volume în acei ani triști, care desigur nu au rupt inima târgului, dar îi ofereau un confort care, adăugat satisfacțiilor pe linie familială, îl ajutau să țină fruntea sus și poate asta și explica forța lui ca, la ședințele de partid, să se transpună în rolul dictat de funcție. Ruptura, cum era de așteptat, a survenit în afurisiții ani nouăzeci. Așa cum alții mai tari decât el și-au frânt atunci gâtul, și Florică a trăit groaza fracturii și mai ales spaima că nu se va mai vindeca. S-a rupt în mai multe bucăți fiindcă era făcut din materiale casante. El nu fusese plastilina modelată de partid, care să-și revină când degetele meșterului au dispărut. Pur și simplu, îmi aduc aminte, nu a fost în stare ca imediat, în ianuarie 1990, să scrie un rând împotriva regimului pe care-l slujise. Nu s-a legat nici de Ceaușescu și nu a lansat nicio diatribă împotriva fostului comandant suprem, deși uneori, când plecam seara de la redacție, aceasta prin ’88-’89, ca să-și verse năduful, spunea că nu se mai poate, cât o s-o mai ducem așa, ne sufocăm, nu mai avem aer. Indignarea lui era sinceră și avea în mine încredere. Își lua, cum se spune, greul de pe suflet și la urma urmei nici nu era ceva neobișnuit să-l aud ce vorbește de vreme ce toată populația făcea asta. Una spuneam pe față, alta prin dos, una la serviciu, alta acasă, schizofrenie generală sau sistem de supape întreținut special de regim. Călătorise pe atunci în Coreea de Nord, în temeiul acordului de colaborare și schimb de vizite între *Scânteia tineretului* și ziarul omolog din Phenian, și îmi mărturisea că înghețase sufletul în el când văzuse ce e acolo, cum au ajuns de robotizați oamenii, plâng și râd la comandă, ies la muncă încolonați și înfierează chiar și în pat cu nevasta imperialismul american. Florine, îi spuneam eu, până în faza asta noi mai avem cale lungă. Da, da, murmura el îngândurat și probabil că întors acasă, retras în camera de lucru, scria un poem, în opinia lui, subversiv, ascuns repede în sertar ca să nu-l vadă ai lui. Am aflat că era căsătorit cu fata fostului fostului șef de cabinet al lui Gheorghiu-Dej, o femeie și frumoasă, și rasată. Când l-a căutat odată la redacție și s-a prezentat cu un

glas voalat de autoironie că e doamna Pirgu, Elena Pirgu, am rămas toți muți de uimire, ce muiere fainâ are Florică, oho, lui Victor, afemeiatul, ochii i s-au umflat cât cepele și a început să se gudure pe lângă cucoana căreia îi plăcea baletul lui până când apariția soțului a pus punct prestației. Luase așadar Florică al nostru fată de nomenclaturist și o bună parte din ascensiunea sa se datora și acestei alianțe. Socrul, după moartea în 1965 a lui Dej, nu căzuse în dizgrație și-și menținuse poziția dobândită anterior, intrase pe sub pielea altui grangur din Biroul Politic. Asta era vocația lui, să fie șef de cabinet, să aibă grijă de agenda stăpânului, să-l slujească devotat pe cel care-i dădea să mănânce, și-i dădea mâncare bună. Văzuse în ginere un continuator al muncii lui. Viața de la ziar i s-a părut o vreme că-l poate strica pe băiat, temere greșită, mai ales că dacă șandramaua nu se prăbușea în 1989, Florică pleca din redacție, activitate derizorie, și urca în eșaloanele de vârf ale partidului. Dar sorții nu au căzut favorabil pentru el și anii nouăzeci l-au prins descoperit, dezorientat, la răscruce de vânturi și, din păcate, fără nici cel mai firav instinct de apărare. Unde să-l caut? Unde să dau de el? Trecuseră ani mulți de când numele său dispăruse din orizontul vieții mele. Tot ce știam era faptul că nevasta lui, aceea rasată, îl părăsise, agățată de un tovarăș ajuns domn și chiar ministru în primul sau al doilea guvern post-decembrist. Nușa, cum o alinta Florică, și-a săltat cracii pe umerii noului potentat care înainte de 1990 fusese doar un modest jurisconsult într-o întreprindere de construcții de pe Lipscani, și nu i-a mai păsat de ce lasă în urmă. Tatăl ei, șeful de cabinet, a înghițit în sec, dar era deja pe jumătate ramolit așa că nu a mai putut să formuleze nicio judecată de natură etică privind comportamentul fiicei. După 1989 orice schimbare în lumea mare ca și în lumea mică era permisă și doar cei foarte naivi sau sentimentali să se mai mire ori să se crucească de ce se întâmpla în jur. Din nefericire, Florea Pirgu nu făcea parte din una din aceste categorii. Defectarea soției în care investise iubire și încredere era tot ce putea fi mai rău pentru sufletul său zdruncinat de schimbările petrecute în societate și mai cu seamă îngrijorat de faptul că volumașele sale de poezie nu vor mai avea nici căutarea de care cât de cât se bucuraseră până atunci. Consolarea îi putea veni din partea celor două fete, dar acelea, deja mature, păreau să nu fi fost luate prin surprindere de ce făcuse mama. În atitudinea lor Florică nu a deslușit neapărat cinism, ci un fel de resemnare detașată față de care el era caraghiosul. Cu alte cuvinte, în ochii fetelor sale liceence arăta ca un copil, un adolescent dintr-o altă eră, spre care tinerii din prezent privesc disprețuitor sau vag compătimitor.

De ce amară soartă mai avea parte prăpăditul de Florea Pirgu! Poate în aceste împrejurări numele de care într-o vreme se jenase să nu fi fost deloc potrivit. Dar continuam să cred în înrudirea subtilă dintre om și nume. Sângele de arivist bolborosise până când, pe neașteptate, prin deschiderea rigolelor și ieșirea la suprafață a apelor reziduale ce mustiseră nevăzute sub tălpile pantofilor săi lustruiți, bolborosirea nici nu a mai contat. Florică al meu ar fi urcat treptele până la ultimul etaj al mausoleului, dar în fața ruinelor, a sfărâmăturilor, a dezastrului general nu mai avea nicio putere. Nu l-am mai văzut de mult de tot, dar mi-l imaginez singur, tras la față, și cu meșa de păr albit căzută peste ochi, aplecat asupra propriilor cărți de versuri pe care le dezmierda filă cu filă, dându-și seama de inutilitatea lor, dar continuând să creadă cu maximă îndărătnicie în valoarea fiecărui cuvânt scris acolo. Mă simțeam cumva solidar cu el și înduioșat răsfrângeam și asupra mea aceleași simțăminte. Dar unde să-l caut? Cum să dau de el?

Dincolo de infidelitatea soției și de soarta ingrată a poeziei sale pe care nimeni nu mai dădea un sfanț, în ultimii ani se petrecuseră niște ciudățenii care până la un punct puteau fi socotite ghidușii, dar după ce lumea se sătura de râs constata că nu erau doar chestiuni rezolvabile prin tratamente umoristice. Aici, cumva previzibil, își vârâse coada și Victor. Lui îi plăcuse tot timpul să-l șicaneze. Stilul de viață scorțos, pedant, bazat pe respectul față de ordine și disciplină, exact ce se afla la antipodul lui Victor, caracterizat în primul rând prin dezordine și risipă, îl irita pe acesta și încerca în toate felurile să-l scoată pe Florică de pe șine, să-l deraieze, să-l pună cu roțile în sus, prilej de distracție pentru toți nătărăii din redacție. Nici chiar o aventură cu tovarășa Nedelcu, secretara de partid la nivel de presă/edituri și cu grade grele pe umeri, nu l-ar fi excitat mai mult decât ipostaza ridicolă în care ar fi putut să apară colegul său. Nu era vorba neapărat de răutate, ci de instinctul ludic pe care Victor Pașadia trebuia să și-l satisfacă pentru a se simți bine. I-o fac eu lui musiu, ne promitea el o farsă de pomină și, într-adevăr, s-a ținut de cuvânt. Într-o zi, când Florea lipsea din birou, a intrat tiptil, a deschis cataramele genții, a luat tot ce era acolo, niște hârțoage fără importanță, articole de la corespondenți despre viața de organizație din diverse orașe de provincie, și în locul lor a turnat conținutul unui borcan plin de cenușă. Când s-a întors, Florică s-a așezat tacticos la masă, și-a dat printr-o mișcare fermă părul peste frunte ca să nu-i stingherească vederea, și a deschis geanta pentru a-și scoate de acolo materialele. Când colo mâna i s-a afundat în pulberea aceea fină, care, ciudat, era

și caldă. S-a uitat înăuntru și l-a luat cu amețeală. Dumnezeule, cine putuse să facă o farsă atât de sinistră? De unde provenea cenușa? Întrebările i-au venit instantaneu pe buze care, ca la un om bătrân, îi tremurau. Spaima și furia puseseră stăpânire pe el. A ieșit ca o furtună din birou și s-a repezit să-l caute pe Victor ca să-l ia de guler fiindcă bănuia că numai secătura pusese la cale așa ceva. Acesta i-a ieșit însă în întâmpinare numai zâmbete, și inocent i-a întins articolele sustrase. Iartă-mă, i-a spus el galeș ca să-l îmbuneze fiindcă-l vedea prea pornit și la o adică i-ar fi trimis un pumn drept între ochi. Dar nu se făcea ca acolo, la ziar, pe coridor, să se ia la bătaie, ei, oameni serioși, care mâncau gazetărie pe pâine de ceva vreme. Atitudinea lui a reușit să-l tempereze pe Florică. Furia i s-a stins ca prin farmec și doar a murmurat: Victore, tu nu ești în toate mințile. Ce glumă e asta? Fără să mai zică un cuvânt s-a dus în birou, a luat geanta, s-a dus cu ea la closet și a scuturat conținutul. Apoi s-a întors spre Victor și l-a întrebat: de unde ai cenușa? La care acesta a trântit un răspuns care a făcut ocolul redacției și, dacă după 1989 ziarul nu ar fi dat faliment, cu siguranță că noile generații și multele după ele ar fi repovestit scena și ar fi transmis-o așa, ca făcând parte din folclorul de aur al gazetei. De la crematoriu, a murit bunica și în loc să-i vârcenușa într-o nișă am luat borcanul cu mine. Dar beleaua mare încă nu avusese loc. Aceasta avea să se întâmple chiar în toamna târzie a lui 1989, nu este exclus ca aceea să fi fost chiar ultima ședință de partid prezidată de Florea Pirgu. Fusese ca o prefigurare a iminentei prăbușiri și figura smintită de atunci a lui Florică mi-a rămas multă vreme întipărită în memorie. Atunci chiar a vrut să sară pe Victor și să-l calce în picioare. Sancțiune, mustrare scrisă cu avertisment, dat afară din partid și din ziar, eventual chiar o acțiune intentată pe linie penală, tot nu putea să-l liniștească și avea nevoie ca pe loc să-l stâlcească în bătaie pe nemernic.Văzându-l descompus de furie, acesta a luat-o la fugă și câteva zile nu a mai trecut prin redacție. Fugea și țipa: nu am nicio vină, nu am făcut nimic!

Ce se întâmplase? Scena din urmă cu vreo câteva luni din biroul secției VO s-a repetat, numai că de data aceasta Florică, săracul, nu era singur în cameră și nevăzut de nimeni, ci la prezidiu, sub ochii tuturor, mai ales că ședința nu era una ordinară, ci avea invitați de peste tot, de la Comitetul municipal de partid, de la CC al UTC, dracu să le ia de comitete, poate fiindcă și timpurile erau înaintate și în laboratoarele partidului spițerii voiau să pregătească doze antidot pentru a stăvili cât se mai poate revolta populației, ședința aceea ieșea din rândul celor de până atunci și voia să exprime o fermă și înțeleaptă luare de poziție a eșalonului de

tineri gazetari, care și care… În tot lagărul răsăritean frământările erau acerbe, catifeaua pragheză căzuse de pe soclurile statuilor lor, ce mai încoace și încolo, vechile îndiguiri ideologice acuzau fisuri late cât degetul, cât palma… Și tocmai atunci… Florea Pirgu, vizibil emoționat, știa că totul trebuie să iasă ca la carte. Viitorul lui depindea de succesul acelei ședințe. Rapoartele care aveau să fie făcute la nivel central ar fi oglindit și calitățile sale de bun organizator. Îl vedeam că transpiră abundent și că siguranța îmbinată cu nonșalanța de la alte ședințe nu-l mai caracteriza. Și tocmai atunci… Când a deschis geanta, aceeași, pentru a scoate de acolo documente de partid și tot ce pregătise el pentru bunul mers al ședinței, s-a crispat brusc și în primul moment am crezut că se va prăbuși acolo, sub masă, izbit de apoplexie sau de cine știe ce altă dambla. Nu mai era om, nu mai avea figură de om și toți din primele rânduri ale sălii au consemnat transformarea înfiorătoare. Am înțeles ușor că la mijloc e ceva grav, dar nu-mi închipuiam că o să se repete scena din trecut. Într-adevăr, în geanta lui, în locul hârtiilor necesare pentru acel moment, se afla tot cenușă. Când și-a scos mâinile din geantă am văzut că pe suprafața lor se așternuse deja pulberea fină, aproape imaterială, scrum rezultat în urma arderii, deși nu aveam de unde ști ce arsese. Versiunea livrată de Victor prima oară, care avea în vedere cadavrul incinerat al bunicii lui sau alt cadavru, nu mai putea sta în picioare. Dar ce conta proveniența? Conta că există cenușă acolo în geantă, și, culmea batjocurii, înlocuise taman documentele de partid. Sau te pomenești că tocmai acelea arseseră și cenușa era a lor? Scandalul nu a putut atunci să ia amploare deoarece nu a mai avut timp la dispoziție. Florică, alb la față, stors, tremurând tot ca un animal în cușcă pe care-l așteaptă sacrificarea, se recunoștea înfrânt și, resemnat cu tot ce putea fi mai rău, s-a retras din prezidiu și a ieșit din sală. Ședința a fost târâtă spre deznodământ, ca barca pe uscat, prin câteva luări de cuvânt ca vai de ele, improvizate, trase de păr. Conducerea nu mai avea nicio speranță că va ieși din tărășenie cu fața curată, știind că și așa tovarășii de la nivelurile superioare ale partidului se uită chiorâș la cotidianul tineretului și zic că-și cam face de cap, așa cum și Nicușorul față de tătâne-su părea pe atunci un fel de rebel. Dar iarăși, vremurile se scurtaseră și nu mai îngăduiau represalii. Până în clipa fatidică a luării vreunei decizii care ar fi decapitat ziarul, anunțând epurări drastice, Timișoara a aprins amnarul și cale îndărăt nu mai exista. „Azi în Timișoara, mâine în toată țara”, îndemnurile spre libertate, precum și vărsarea de sânge s-au amestecat unele cu altele într-un iureș amețitor și uite așa ultima ședință de partid de la *Scânteia*

tineretului prin desfășurarea ei miraculoasă a trădat un caracter profetic nebănuit. Cenușa scuturată atunci din servieta secretarului de partid vestea moartea unei epoci lungi de minciuni și asuprire. Când am văzut cum din geanta lui Florică, întoarsă cu fundul în sus, curge o perdea de scrum, am amuțit toți cei din sală. Imediat m-am gândit la ce se întâmplase anterior și evident îl găseam pe Victor vinovat, doar că felul în care o luase la sănătoasa țipând că nu are nicio vină mă făcea să cred că, totuși, spune adevărul. Victor Pașadia nu era chiar omul care să riște prostește și o asemenea farsă pusă la cale la nivel de ședință excepțională de partid îi semna condamnarea la moarte. Nu și-ar fi pus pielea în saramură și, cum singur mărturisise, dacă se duce dracului regimul ăsta de unde ne mai procurăm noi rahatul care să ne hrănească? Pe urmă s-a jurat pe toți sfinții că e curat ca lacrima, habar n-are ce e cu cenușa aia acolo, el a făcut pozna doar o dată și atât, dacă ar fi repetat-o nu ar mai fi avut niciun haz. Atunci? Cine atunci din redacție fusese atât de ticălos încât, punând la cale o asemenea prostie, să arunce vina pe Victor? Dar dacă secătura mințea? Aceste întrebări nu au mai primit răspuns. Ceasurile pulsau frenetic și în cele din urmă au explodat. Am pășit în noul an 1990 cu o serie de nedumeriri, dar acestea piereau sub cascada evenimentelor politice. Când s-au reîntâlnit la ziar, Pirgu și Pașadia au evitat să se privească. Florică a ținut îndârjit ochii în jos, iar Victor, exact invers, privea spre tavan, sugerând faptul că e aerian și detașat, dar și pe el îl copleșea tensiunea nemanifestată. E adevărat că s-a relaxat primul. La o săptămână sau două și-a făcut o relație nouă cu o puștoaică de la corectură, angajată imediat după 22 decembrie și din cale afară de emoționată de faptul că se află în apropierea atâtor ziariști celebri. Victor a profitat de emoția ei și a luat-o pe sus, nemaioprindu-se decât în pat, unde fătuca nu mai era atât de stângace și l-a cam stors pe Victor care nu se așteptase că va avea de-a face cu o profesionistă. S-a degajat însă repede de ea fiindcă-i încolțise în minte proiectul revistei *Convorbiri literare și critice*. De cealaltă parte Florică arăta din ce în ce mai îndârjit, încordându-și mușchii sub cămașă și sacou, dar nu avea în cine să lovească. Prima ofensă a primit-o în momentul în care secția lui, VO, a fost desființată. Ce să mai organizezi, stimabile, în epoca asta nouă care vrea să termine cu trecutul infam? A luat-o repede peste bot și a tăcut mâlc. S-a trezit astfel simplu redactor care nici nu putea să scrie comentarii, așa că nu a avut încotro și a plecat cu reportofonul la sediul Parlamentului sau CPUN, cum se chema pe atunci, Consiliul Provizoriu de Uniune Națională, ca să facă cronica zilei. Înregistra toate enormitățile și apoi trebuia să le scoată de

pe bandă mâncându-și tot timpul cu o muncă necalificată. La editura Eminescu fusese schimbat directorul și noul personaj, un universitar exigent, care nu-i agrea pe gazetarii vechi cu pretenții de poeți, l-a privit de sus sau cu o mirare și mai jenantă: adică ce mai cauți dumneata? Nu știi că de acum nu mai publicăm maculatură? Cam ăsta era mesajul pe care trebuia să-l citească Florică pe dedesubtul cuvintelor politicoase pe care și le-au schimbat cât de cât atunci. A simțit ca un jungher înfipt în creier că era lui de poet e pe ducă. Nu s-a înșelat. A sunat peste o lună la editură ca să întrebe care e situația cu volumul care se intitula *Pași pe acoperișul fierbinte*, aluzie la piesa lui Tennesee Williams, dar nu cred că atunci când a scris cartea i-a stat lui mintea la asta, iar răspunsul primit a fost dur: să mai aștepte. Niciodată nu fusese el refuzat într-o asemenea manieră, iar telefonul repetat peste alte vreo două luni nu s-a bucurat de o recepție diferită. Decădea într-o condiție care nu-i fusese niciodată familiară. Față de autorii duși cu vorba, amânați, umiliți, el se numărase printre privilegiați. Iată că-i venise rândul să muște din pâinea amară a umilinței. Și tot în acea perioadă soția lui, răpitoarea Nușa, a crezut de cuviință că este cazul să se despartă de un bărbat care în noua așezare a țării dovedea că nu e bun de nimic. Pesemne că titlul ultimului său volum de versuri fusese chiar ca o anticipare în sensul în care, trimițând la piesa dramaturgului american, *Pisica pe acoperișul fierbinte*, vestea ce urma lui să i se întâmple. Nușa era exact ca o pisică egoistă și răsfățată, pe care dacă motanul Pirgu nu mai știe cum s-o gâdile, sare iute pe alt acoperiș și de acolo pe alt balcon și uite așa intră într-o casă străină și într-un pat străin. Succesiunea fatală de supărări l-a dat gata. Numele său de poet nu mai avea căutare, la ziar era împins pe linie moartă de noul val de gazetari ambițioși și justițiari care cereau refomarea morală a societății – lui asemenea cuvinte îi sunau fals, ar fi înjurat de dimineață până seara tot ce vedea în jur, dar înjurăturile erau nepublicabile, – ce mai avea atunci de așteptat? Și poate în acele momente și-a adus aminte de ultima ședință de partid pe care o văzuse ca pe o trambulină pentru a-l proiecta departe, sus, unde privilegiile obținute ar fi avut gustul Paradisului, dar și de felul în care tot atunci de visele sale se alesese praful, praf și pulbere, cenușă astrală, ha, ha… S-a scuturat de frisonul care îl domina. Nu se poate, nu se poate! I se contractau fălcile fiindcă refuzul exprimat de acele cuvinte simboliza blocajul întregii sale ființe. De fapt, ce nu se putea? Era convins că licheaua de Victor fusese și a doua oară capul răutăților și degeaba se dezvinovățise vehement fiindcă el era un mincinos înnăscut și chiar când și pretindea că spune adevărul tot

minţea. Florică al nostru nu putea să admită în ruptul capului acea dovadă de miraculos absurd – bizară asocierea – prin care conţinutul servietei sale fusese substituit şi-l lăsase, cum se spune, în fundul gol, în faţa oamenilor care de atunci au început să-l arate cu degetul, deget care s-a tot lungit până a ajuns un fel de cârjă a destinului. Unde să-l caut? Cum să dau de el?

Ieşirea din impas a venit pe neaşteptate, de la o vecină, femeie spre 70 de ani, care de fiecare dată când mă vedea că ies afară cu aia mică, se apropia de noi şi începea s-o răsfeţe pe fetiţă, că vai ce copil frumos, că, ptiu ptiu, să nu-i fie de deochi, marafeturi de soiul acesta faţă de care nu puteam să protestez, dar nici nu-mi plăceau. Mai ales că la un moment dat a şi trântit-o grosolan, izbindu-mă în plină figură: Dar nu prea păreţi ataşat de copil, de ce? Îi dădea astfel apă la moară Dianei şi mă lăsa descumpănit conform zicalei că, dacă doi îţi spun că eşti beat, du-te mai bine acasă, te culcă şi nu fă scandal. Cu alte cuvinte, obiecţia mă punea pe gânduri. Adică nu-mi iubesc eu copilul? Ce tâmpenie! Dar ce e şi iubirea asta? Există vreun reţetar anume? Un decalog al îndrăgostitului sau al părintelui devotat odraslei? Curată nerozie şi nerozi sunt aceia care pot condiţiona iubirea de anumite reacţii comportamentale, de o mimică a feţei, de un comportament şablon. De fapt, ce simţi e inexprimabil şi tu, care iubeşti, îţi dai primul seama de neputinţa de-a mişca un deget în direcţia celui iubit. Doar îţi curg lacrimi pe faţă, aşa cum uneori din cer curg lumini stinghere, fără nicio sursă de emitere, şi totul e necuprins şi necunoscut, cerul şi inima ta care e tot scutul cavalerilor de odinioară, albastru senin în care se înfige spada de argint.

În faţa copilului meu plâng. Mă apucă din când în când o jale atât de intensă încât nu-i dau de capăt. Rătăcesc pe câmpul lacrimilor care sunt şi reci, şi fierbinţi, ţâşnesc dintr-o peşteră albă, de gheaţă, dar sub crusta care le îmbracă duc un dor mistuitor, fiindcă aici se află toată mistica eredităţii, bucăţica aceea care a ieşit din tine şi iat-o cum creşte, cum se dezvoltă, cum îţi seamănă, dar e tot mai absorbită de ce o înconjoară până ce te uită, şi atunci tu, prăpăditule, ce faci, cum te aperi, ce atitudine iei? Când am spus că de fapt copilul este cel mai mare străin – aceasta înainte de-a-l avea pe al meu – nu m-am înşelat. Este vorba aşadar de a trăi străinătatea cea mai paradoxală, care te face din om neom şi invers, în care mângâierile şi bătăile sunt totuna, iluzie şi real se întrepătrund şi ceea ce rezultă este condiţia contradictorie de părinte, cu sufletul ars de dileme, neîmpăcat cu soarta, dar gata oricând, dacă i s-ar cere, să moară pentru sublimul străin care-i poartă

numele. Așa că întâlnirile cu acea vecină și cu ptiu-urile ei mă cam indispun. Dar odată nu știu ce mi-a venit s-o întreb ce-i face soțul. Era și ăsta consumator la Popescu, dar atunci când intra în tavernă se făcea cumva gol în jurul lui. Avea deplină autoritate asupra chefliilor de acolo și dacă își lua o bere și un coniac punea în comanda sa atâta prestanță încât până ce nu termina, nimeni nu cuteza să vorbească tare de teamă că l-ar putea deranja pe domnul colonel pensionar fiindcă într-adevăr fusese colonel activ până spre 1998-'99 când începuseră pensionările și disponibilizările în armată, ceea ce l-a făcut să se retragă în plină glorie, convins că mai bine de 35 de ani a slujit cu maxim devotament țara. Ce-o fi făcut în decembrie 1989 nu știu și nici nu mă interesează. Fusese parcă transmisionist, stătuse o viață cu căștile la ureche și în concluzie nu avusese cum să se implice în cine știe ce deplasări dubioase. Dar și transmisioniștii erau păcătoși fiindcă se puteau ocupa cu ascultatul, treaba lui… Ce face soțul, doamnă? am întrebat-o pe femeie din politețe, fără să am nici cea mai firavă bănuială că declanșez în sufletul ei un iureș de suferință și situația va scăpa de sub control. A început să plângă sub ochii mei și, jenat, nu știam ce să fac pentru a o liniști. Dar nu de o asemenea liniștire avea ea nevoie. Așa a început o confesiune tulburătoare. Viața ei a ieșit din albie în momentul în care colonelul plecase de acasă pentru a cumpăra una alta, de la pâine la muștar. Dimineața aceea nu a anunțat prin nimic schimbările majore care urmau să aibă loc. A vrut să facă puțin curat, a scos aspiratorul care la început nu a pornit, ceea ce a speriat-o, dar nu de la aparatul electrocasnic avea să vină marea sperietură, a vorbit cu fata la telefon, deja mutată la casa ei cu bărbat și copil, așa că nici nu și-a dat seama cum a trecut timpul. Simțind ea că totuși ceva nu e în regulă, s-a uitat la ceas și a rămas cu gura căscată. Fugiseră nici mai mult, nici mai puțin decât două ore, ore mari, rotunde, le și vedea fizic, precum niște baloane colorate care-și luaseră zborul pe fereastra deschisă pentru a aerisi. Dar de ce întârzia omul ei? Ce se întâmplase? Nu a mai stat pe gânduri și s-a dus val-vârtej în piață pentru a-i da de urmă. A luat apoi la rând toate cârciumile unde știa că el se mai oprește. A intrat și la Popescu și s-a interesat dacă soțul ei nu fusese pe acolo. Deși se rușina să apară în ochii acelor bețivani ca fiind îngrijorată, și-a învins jena și l-a întrebat pe fiecare din cei strânși acolo dacă în ultimele ore nu l-au văzut. Mușteriii se bucurau și behăiau când vedeau că nevasta unuia dintre ei își caută bărbatul, dar de data aceasta au ridicat din umeri. Ilie a bătut chiar din călcâie în fața doamnei, salutând-o astfel și spunând „să trăiți", dar recunoscându-se la rândul lui neputincios. Nu l-

am mai văzut de mult pe domn colonel, a bâiguit el. Era foarte drăguț cu mine, mă cinstea. Folosirea timpului trecut a buimăcit-o pe femeie care înfricoșată a ieșit din cârciumă, s-a dus acasă și a sunat-o pe fată care la rândul ei a început să tremure gândindu-se la ce putea fi mai rău. Și-a sunat bărbatul și așa au ajuns toți la poliție unde nu au întâlnit decât apatie și dezinteres fiindcă de câți dispăruți aveau parte li se aplecase inspectorilor și comisarilor de acolo și nu știau ce să mai facă pentru a subția vraful dosarelor. Au reținut plângerea și le-au promis reclamanților că în momentul în care vor ști ceva îi vor anunța. Din fericire, răspunsul poliției nu s-a lăsat mult așteptat. Chiar a doua zi un agent de acolo a sunat-o pe femeie, vecina mea, și i-a comunicat că persoana dispărută a fost găsită undeva, prin comuna Mogoșoaia. Își pierduse echilibrul și căzuse nefericitul într-un șanț. Nu era beat, nici măcar băut, căderea lui acolo avea o altă cauză, și foarte repede oamenii legii și-au dat seama că sistemul de coordonate spațio-temporale al omului nu mai funcționează normal. Întrebat unde locuiește, fostul colonel nu a știut ce să le răspundă. Avea însă actul de identitate asupra lui, ceea ce a ușurat sarcina polițiștilor. Dar ajuns în cartier, pe strada unde se afla blocul, nu dădea niciun semn de recunoaștere a locurilor. Zâmbea nevinovat ca în fața unor meleaguri străine și mai ales nu înțelegea de ce e dus acolo și nu la casa lui. Nu a recunoscut nici apartamentul și, intrat în vestibul, a privit cu adâncă mirare tot ce-l înconjura, dar la un moment dat a tresărit ca un copil, a luat-o în brațe pe soție și a strigat-o mamă. Fata a avut parte de același tratament stupefiant fiindcă nici ea nu a fost recunoscută, doar că el a numit-o surioara lui mai mică pentru care se bucură că s-a făcut mare. Speră să-și aducă aminte de anii de demult când el o ducea la patinaj și o supraveghea ca să nu se accidenteze. Agenții de poliție care se ocupaseră de recuperarea lui au rugat-o pe femeie să semneze mai repede, cum ar veni spus, procesul-verbal de primire recepție și au făcut stânga împrejur. Faptul că mintea omului era vraiște nu-i interesa și evident le depășea competențele. Era cazul să-și facă apariția un medic, cineva de soiul ăsta, care să cerceteze cazul și să se pronunțe. Din păcate, prea multe de făcut nu erau. Când și-a dat seama că nu-l poate ține în casă fiindcă omul zice că nu e casa lui, vrea mereu să plece fără să știe însă care ar putea fi destinația, femeia a înghețat și a ales soluția internării într-un fel de sanatoriu, spital, azil, un loc despre care auzise că acordă cea mai bună îngrijire oamenilor cu mintea dusă, chit că proprietarii stabilimentului, niște greci, le haleau toată pensia, cu condiția ca aceasta să nu se afle mai jos de un anumit plafon. L-a internat și se duce să-l vadă o dată la

câteva zile, deși vizitele îi fac mai mult rău fiindcă el nu dă în niciun fel semn că starea i s-ar ameliora. Spre norocul lui însă, e pașnic și nu creează probleme supraveghetorilor. Stă toată ziua în fotoliu, răsfoiește reviste, dezleagă rebusuri, are așadar o anumită activitate care-i ține mintea trează și-l ajută să nu cadă cu totul. Medicii știu că au de-a face cu un caz abrupt de Alzheimer, temuta maladie care bântuie de la o vreme prin lume, dar ceea ce surprinde este tocmai bruschețea cu care acționase boala și pusese stăpânire pe om care, cel puțin până în clipa fatidicei cotropiri, nu prezentase niciun simptom. Tot medicii i-au mai spus femeii că asemenea cazuri sunt extrem de rare, vreo cinci-șase în toată lumea, dar nu e exclus ca în viitor, odată cu degradarea rapidă a celulei nervoase, aceasta din cauza condițiilor de viață tot mai alienante – completarea i se păruse neserioasă fiicei celui internat – cazurile vor fi din ce în ce mai frecvente și deci să nu ne mirăm că azi suntem bine mersi și mâine nu mai știm cum ne cheamă. Oho!

Povestea femeii a mers direct la țintă. Nu mai știam pe ce lume sunt și confruntat cu suferința cuiva străin avea loc și dezvelirea inimii mele. Strat cu strat, ieșeau la iveală teritorii brăzdate de cicatrici sau împânzite de ierburi întunecate… După ce a terminat ce avea de spus și s-a mai liniștit întrucâtva, femeia a început să facă o serie de considerații generale despre acel așezământ, amplasat undeva prin Otopeni, dacă nu chiar în Mogoșoaia, unde fusese prima dată găsit soțul ei, și să deplângă soarta celor internați. Vai, domnu' Stanciu, dacă ați ști ce e acolo, ce nenorociri, vai, vai! Un etaj e ocupat de femei, și ies de acolo niște cucoane tinere, frumoase de nici nu ai zice că pot fi bolnave, și când colo sunt putrede pe dinăuntru, vorbesc anapoda, delirează, altele se dezbracă în văzul lumii, aruncă tot ce au de pe ele și-și arată fără rușine intimitățile, vai, vai, nu am pomenit decădere mai mare, iar soțul meu să ajungă acolo, nu pot să cred… Puțin mai târziu, segmentând vâltoarea mărturisirii, am reușit să aflu că în sanatoriu se află și un fel de scriitor care e cam de vârsta dumneavoastră, domnu' Stanciu, a completat femeia, foarte slab, cu părul alb, și toată ziua stă cu o carte în față. Aveam sinistra bănuială că e vorba de Florică al meu. Am rugat-o să-mi îngăduie s-o însoțesc în prima zi când se deplasează acolo și, deși oarecum mirată de cerere, nu m-a refuzat.

Când i-am spus Dianei că mă voi duce la un sanatoriu al bolnavilor de Alzheimer, ea s-a uitat la mine ca la un marțian și mi-a recomandat să mă privesc în oglindă ca să văd în ce hal de descompunere fizionomică m-a adus minciuna. Expresia aceea suna bizar, dar Diana avea darul unor formulări neobișnuite, uneori nefirești, dar, neîndoielnic, expresive. Cum

adică? Tu nu crezi ce-ți spun? Dracu să te mai creadă pe tine. Acum o lună ai fost la pușcărie, acum te duci la balamuc. Nu vezi că nu mai știi pe ce lume ești? Sau nu mai știi ce minciuni să scornești. Mi-e milă de tine, mi-e milă și mi-e silă. Aștept prima ninsoare ca să mă spăl de atingerile tale scârboase. Mi-a întors fundul și a plecat la copil. Era în continuare în concediu postnatal sau și-l prelungise prin tot felul de improvizații care-mi demonstrau că în viața asta idioată știe să se descurce. De multe ori dispărea de acasă fără să-mi spună unde se duce. Mă simțeam ca legat de mâini și de picioare. În fața Dianei eforturile mele de-a așeza lucrurile într-o construcție inteligibilă se năruiau. Nu credea o iotă din ce spun și zicea că mă duc la femei unde-mi fac de cap și apoi, revenind acasă, îmi întind balele spurcate peste fața ei și a copilului vrând să arăt astfel că le iubesc. Dar mă asigura că și-a făcut o altă relație iar pe bărbatul acela deocamdată nu-l interesează că e căsătorită. Se bucură împreună de clipele ce le sunt rezervate și speră că până la urmă se va elibera dintr-o căsnicie înjositoare. Mie nu-mi venea să cred că spune adevărul și nici nu voiam să fac investigații pentru a o prinde cu altul. Trăiam suprarealist, oniric, halucinant, și de când descoperisem că doi foști colegi de-ai mei erau într-o situație parcă mai grea decât a mea, aceasta mă turtea și mai tare. Nu-i vorbă că alții se îmbogățiseră sau făcuseră carieră în domeniul universitar sau chiar jurnalistic. Invitați la posturi de televiziune, discutau, dezbăteau, argumentau, erau niște lorzi ai efemerului mi-aș fi permis să-i ironizez, dar ironia îmi rămânea în gât, ca un os de pește.

Plecarea la sanatoriu a avut loc într-o zi cumva asemănătoare aceleia în care mă dusesem la penitenciarul din Giurgiu. Doar că nu mai aveam alături de mine o cucoană apetisantă, ci o femeie bătrână și necăjită, care nu prea înțelegea de ce vreau s-o însoțesc, dar considera că prezența mea nu are de ce s-o deranjeze. Din nou fumul cetii ne-a îngreunat drumul, abia furișându-ne printre mașinile care voiau să fugă din București. Într-adevăr stabilimentul acela pretențios se afla undeva între Băneasa și Otopeni, aruncat în spatele unei păduri dese de salcâmi, care-l făcea neobservat de pe șosea. Neavizații habar nu aveau de existența lui, iar patronii, cărora afacerea le mergea bine, nu aveau motive să le stea mintea la publicitate. La ei veneau doar pacienți cu punga plină și deja „sigilați” în sensul în care își consumau într-o blajină senilitate ultimele capitole ale vieții. Eu unul nu știusem că în România există așa ceva de lux, dar era de la sine înțeles că într-o țară în care oamenii sunt tot mai mult puși la încercare apar și asemenea rezervații. Ne dezvoltăm haotic,

necontrolat, mânați de instincte animalice, doar că deasupra noastră se mai rotește pajura bisericii, cu gheare tăioase, gata oricând să înșface prada din rândul celor care disperați se agață de belciugele cerului. Pînă la biserică însă era clinica. Am vrut să fac puțină conversație plecând de la o asemenea temă, dar doamna Viorica Mihalcea, așa o cheamă pe vecină, s-a zbârlit repede. Soțul ei, militar, nu prea călcase la viața lui prin biserică și o făcuse și pe ea să ocolească mărețul lăcaș. La urma urmei, nu e nicio crimă, nu-i așa, domnu' Stanciu? Mai bine cinstit decât bisericos. Eu mă duc rar și aprind o lumânare, dar o tulesc repede fiindcă nu-mi place mirosul. De ce put popii, domnu' Stanciu? M-a luat cu frig când am auzit ce întrebare poate să-mi pună. Cred că exagerați. Nici vorbă. Put, duhnesc, ăsta-i adevărul. Apoi a început să tune și să fulgere împotriva Catedralei Mântuirii Neamului. În țara asta nu sunt spitale, medicamente, personal sanitar calificat și ăla se visează faraon. Tăceam și lopătam prin fumul umed al ceții. Dacă ar fi știut unde lucrez! În ciuda unor reticențe firești, nu puteam să nu-i dau întrucâtva dreptate. La ziar asistasem la un episod ridicol și poate de aceea semnificativ. Un puști masterand la teologie o sfeclise deoarece în ce scrisese el cu ocazia nu știu cărei sărbători, în loc de „patriarhul înconjurat de un sobor de preoți a slujit sfânta liturghie", apăruse „patriarhul împreună cu soborul…". Din Deal au prins să zbârnâie telefoane crunte și redacția a fost făcută cu ou și cu oțet fiindcă nu cunoaște că anumite formule sunt imuabile și că, dacă le modifici, îți asumi consecințele. Puștiul a trebuit să-și pună cenușă în cap și puțin a lipsit să nu se așeze ca pe vremuri, în colțul clasei, pe coji de nucă. Ce mai era de zis? Țara arde și barba patriarhului e pieptănată de frizerii de serviciu.

Așa cum arăta, cu două niveluri, cu aripi laterale, cu fața concavă, așezământul lăsa impresia că nu acolo îi este locul. Părea o insulă, o rezervație, o oază, doar că de data aceasta deșertul era tocmai viața nestăpânită, pe când oaza prin ceea ce reprezenta simboliza secătuirea, devitalizarea, stingerea. Nu era aceea o clinică de boli infecțioase, de hepatici și cirotici, de bolnavi de SIDA sau de cine știe ce sifilis terțiar care atacă creierul, niciun institut sofisticat de oncologie unde maladia celebră este cercetată infinitezimal pentru aflarea antidotului, aici oamenii intrau și nu mai ieșeau, și pe măsură ce timpul trecea și mintea lor se albea precum cea mai curată zăpadă care n-a atins pământul. Dincolo de condiția lor înspăimântătoare se detașa paradoxal și puritatea celui într-atât de bolnav încât dobândește o vârstă a copilăriei în care răul încă nu a săpat tranșee. Umbre mă puteau întâmpina cerșindu-mi un picur de

sânge. Arterele și venele lor erau goale, sufla vântul prin acele tuburi de carne, dar care din cauza uscăciunii puteau fi și de hârtie. Fără să ezit, am întrebat unde este internat pacientul Pirgu Florea fiindcă sunt un fost coleg de la cotidianul – mi-a fost jenă să spun *Tineretul liber* și atunci m-am întors în timp spre ceea ce fusese odinioară *Scânteia tineretului* –, și într-adevăr am avut succes folosind denumirea gazetei uteciste. Medicul cu care am stat de vorbă era de vârsta mea, dar bine îmbrăcat – se vedea de la o poștă că se iubește foarte mult pe sine – zâmbea viclean, zâmbet și uitătură de dresor care știe că poate ține sub control cele mai periculoase lighioane. Oho, ziarul avea parcă și un supliment literar, ceva de felul ăsta, adăugă el. Am scris și eu acolo, am publicat poezii, asta pe vremea când eram foarte tânăr și credeam că domeniul profesional nu mă poate satisface deplin, ha, ha… Când am văzut cine a venit la noi, aici, am zis să mă ocup eu de om. E un caz interesant, să știți. Poate vi se pare cinic ce spun, dar merită toată atenția. Nu face parte din categoria celor cu mintea spălată și pusă la uscat, are tresăriri de luciditate când știe exact cine este și ce a făcut la viața lui. Dar nu poate scăpa de o obsesie. Doarme cu geanta sub cap fiindcă se teme să nu vină cineva care să-i fure ce are acolo. Și-a pus acolo toate volumele de versuri, de la primul la ultimul care se cheamă, mi-a plăcut titlul, *Miere neagră*, tot ce a scris într-o viață, cu alte cuvinte e vorba de comoara lui cea mai de preț. Să știți că m-am interesat ce a pățit, trauma aceea l-a costat mult. Da, așa a fost, am confirmat, aducându-mi aminte de nebunia de odinioară. Episodul acela a rămas și până azi neelucidat. A venit revoluția și de aceea nu s-au mai putut face cercetări.

Am urcat un etaj. Totul din jur era zugrăvit în culori pale pentru a menaja ochii pacienților. Domnea o curățenie de vis și într-adevăr ceea ce vedeam avea aerul acelor plăsmuiri care apar doar după ce oamenii adorm, visează și orice li se arată în vis nu-i poate durea. Continuam să cred că avansez într-o lume a umbrelor. Medicul dresor sau luntraș – putea fi chiar legendarul Charon – mă conducea pe acele coridoare care nu făceau niciodată unghi drept, ca printr-un arhipelag de bolgii mute. Întunericul despre care ne învață tradițiile că ar domni în această lume era aici înlocuit de o lumină blândă, constantă, mediu artificial, neafectat de variațiile din exterior. Nu reținusem niciun detaliu din traseu și nici nu-mi răsărise în cale vreun nebun care să se hlizească sau să-și arate părțile intime. Atunci am observat că vecina de bloc nu mai e lângă mine. Când am intrat în cameră m-a uimit figura lui prelungă, depigmentată, cu ochii stinși, din care pierise orice licăr. Părea chiar opusul lui Victor, jucăuș și excitat. Golit de substanța

vitală, de seve și secreții, Florică al meu era locuitorul unei cripte de vată, izolate fonic. Oricât de tare ar fi țipat, nimeni din afară nu l-ar fi auzit. Pe masă era deschisă și pusă cu fața în jos cartea prin al cărei labirint călătorisem neîncetat: *Craii de Curtea Veche*. Nu-mi dădeam seama dacă mă recunoaște sau nu. Se pare că de medic îi era frică de vreme ce, în clipa în care l-a văzut în pragul ușii, s-a retras puțin. Într-adevăr, acela putea fi chiar dresorul care mânuia un bici nevăzut ale cărui șfichiuri neauzite aveau efect puternic asupra pacienților. Grație culorilor pale care acopereau pereții, camera aceea putea să aparțină și unui bebeluș. Lipseau însă cuburile, figurinele de carton, păpușile din pluș. Am vrut să mă duc spre el, dar medicul m-a oprit. Nu e indicat. Bolnavii din această categorie nu trebuie bruscați. Dacă ei nu vin spre tine, lasă-i în pace și nu-i tulbura! Figura lui stinsă putea însă să se încălzească de la o clipă la alta. M-am uitat la cartea întoarsă și, urmărindu-mi privirea, a avut o reacție neașteptată. Nu sunt Pirgu, sunt Pavel! Iarăși medicul m-a strâns de braț, semn că nu era prima dată când pacientul lui manifesta o asemenea insubordonare față de numele adevărat. Oare atât mai rămăsese din fosta lui persoană? Refuzul numelui? Îmi aminteam de câte ori ne mărturisise în redacție că nu se simte deloc bine în pielea unuia pe care-l cheamă așa. Cum vine asta? El, Pirgu? Păi nu are nici în clin, nici în mânecă. Nu e porcos, nu umblă prin cârciumi și nu-l interesează vagaboandele, atunci de ce să fie purtătorul unui nume infamant?

Beam după ce terminam ziarul din ziua respectivă, iar revolta lui sinceră chiar ne distra pe toți cei care ne guduram pe lângă el fiindcă era un fel de șef, și atunci noi, ăștia mici, voiam să-i câștigăm bunăvoința, ori să ne lase să plecăm mai repede acasă, ori să închidă ochii dacă mai dăm fuga la bufet după băutură. Îl înduplecam deoarece Florică nu era băiat rău și atunci cum să nu ne facem că-i ascultăm cu interes păsul? Și ce păs mai avea! De ce mă cheamă pe mine, fraților, așa? se rățoia el la tot arborele genealogic care fremăta îndelung, supus unei asemenea torsiuni. Nu îndrăzneam să-i trântim în față rezolvarea dilemei. Dacă te chema Ceaușescu te simțeai mai bine? Sau pe câți în anii cincizeci îi chema Drăghici ca pe ministrul de interne, și-i durea undeva de coincidență? Ba unii chiar se mândreau și pretindeau că ar fi rude cu gealatul din Biroul Politic de ale cărui toane depindeau viețile a mii de nenorociți. Dar Florică nu putea fi adus cu picioarele pe pământ. Iată că după atâția ani revolta pe un biet nume era tot ce mai rămăsese sănătos în mintea lui dezagregată. Nu sunt Pirgu, sunt Pavel! Medicul m-a tras înapoi și a închis ușa. La atât se rezumase întâlnirea mea cu ultimul secretar de partid al

cotidianului CC al UTC, *Scânteia tineretului*. Dezamăgit, dar și distrat, simțeam din nou că foile veștede ale sufletului sunt scuturate una câte una.

Afară se risipise ceața și se însenina. Era o zi luminoasă de toamnă, cu o sonoritate aparte a aerului care câștiga prospețime parcă de la o clipă la alta. Știam că unii dintre bolnavii psihici nu suportă ieșirea în natură, le este chiar contraindicată, și de aceea trebuie păstrați într-un mediu aseptic, artificial, de unde ce e proaspăt și necontrolat este extras granulă cu granulă. Poate și Florică făcea parte din această categorie. Medicul nu mi-a confirmat supoziția. De fapt nici nu părea atent la ce i-aș fi spus. Parcarea din fața clinicii era îndesată de mașini, jeep-uri, van-uri, limuzine suple ca niște conduri zburători, parcă toată producția de automobile din lume își adusese aici eșantioane pentru a le admira și ulterior a le achiziționa. Dar coșciugele de metal aveau deja proprietari, toți oameni înstăriți, dar cu nervii slabi. Medicul s-a oferit să mă scoată în oraș, deoarece el are ceva treabă pe la Televiziune, mai precis la sediul *Raiffeisen* din Piața Aviatorilor sau Charles de Gaulle, cum îi zice de la o vreme, așa că nu-i e greu să mă arunce și pe mine pe acolo. Mi-a spus că, slavă Domnului, el a terminat-o cu Bucureștiul, și-a luat o căsuță în Green Village Băneasa, altă viață, alt aer, se simte alt om, și pe deasupra mai e și vecin cu Mircea Cărtărescu. Dimineața, când deschide geamurile, îl vede pe maestru în grădină, respirând adânc și umplându-și plămînii cu aer proaspăt. I se oxigenează astfel tot organismul iar sângele care a prins putere irigă mai cu spor creierul, ceea ce și explică minunățiile pe care le-a scris, oho, îl ascultam supus ca o oaie. Nici nu aveam cum să mă port altfel fiindcă-mi venea să behăi sau să rag. Animal fără darul cuvântului, ce altceva m-ar fi avantajat mai bine? Dacă mă lăsa acum la o intersecție și dispărea, drumul meu până la clinică fusese chiar de pomană. Țipătul acela smuls din rărunchi „sunt Pavel, nu Pirgu” mă emoționase, așa cum, cu ocazia vizitei la penitenciar, țipătul celuilalt crai, prin care anunța dezintegrarea unor destine, lăsase în sufletul meu urme adânci, scobite nemilos. Medicul simțea pesemne că mă perpelesc, de aceea mi-a promis că, după ce-și termină treaba, mai stă de vorbă cu mine. N-o să fie cine știe ce dezvăluiri, dar merită! El nu mai e atât de sensibil față de asemenea derapaje din cauza cărora unii oameni ajung să-i fie pacienți, cu toate acestea nu s-a abrutizat, și fiind vorba mai ales de un cetățean care în tinerețe l-a ajutat să publice – oho! –, se cuvine să-l cerceteze cu migală. Groaznic sunau acele cuvinte! Cât a lipsit l-am așteptat în cafeneaua de la parterul băncii. Clădirea bombată, ridicată în anii nouăzeci,

despre a cărei rezistență la seisme părerile erau împărțite, găzduia sediile mai multor instituții bancare și de asigurări. Lucrau acolo bărbați spilcuiți și femei calibrate, totul măsurat cu șublerul pentru ca niciun pliu de grăsime să nu scape din corset. De asemenea, niciun fir de mătreață nu avea voie să se scuture pe reverele sacoului. Se vorbea în șoaptă, dar în cafenea auzeai hohote strașnice de râs, pulpele femeilor se dezveleau fiindcă nu mai aveau grijă să-și tragă fusta peste genunchi, bărbații puneau coatele pe masă și fumau intens, inspirând și expirând ritmic, dorind să fure acelui răgaz tot ceea ce viața lor robotizată le refuza. Medicul s-a întors aproape fără să-l simt și, tam-nesam, în clipa în care s-a așezat la masă, m-a întrebat dacă am copii. Era atunci cea mai puțin potrivită întrebare, dar nu am putut să-i ascund adevărul, acela că sunt tatăl unei fetițe de câțiva ani, foarte frumoase, dar mi se rupe sufletul când o privesc, mă doare și durerea mă pârjolește fiindcă nu mă înțeleg cu mama ei și până la urmă nu voi avea încotro și voi pleca din casă.

— Poate ajungeți la mine la spital.

— N-am bani.

Răspunsul a venit sec pentru a-l descuraja. Se uita la mine ca la un virtual pacient? Culegea din societate exemplare fragile pentru a le interna? L-am întrebat dacă la Pirgu mai vine câte cineva. Știe că are două fete gemene?

— Nu mai sunt în țară, au plecat în Canada după moda generală. Când românul s-a săturat de țărișoara lui găsește repede ieșirea din impas: trece oceanul. Iar fosta lui soție se ocupă de partea financiară a spitalizării. Atât. Nu am întâlnit un om mai singur, dar ați observat care este obsesia lui…

Mă uitam în jur amețit de cât tineret putea să fie în cafenea, munceau, cheltuiau, viața lor e ca un card magnetic. Introdus în fanta a bancomatului, face minuni. Din gura de metal a mașinăriei ies imediat bancnote roșii, albastre, verzi, înșfăcate repede și vârâte în portofelul cald, care, excitat, începe să secrete un venin dulce. Față de cârciuma sordidă de cartier, cafeneaua era un lux. De mult nu mai fusesem într-un asemenea loc. Medicul a achitat el tot, cafele, juice-uri, mie mi-a luat și o vodcă mare, „Absolut”. Lucirea vicleană din ochi mă supăra, dar stând mai mult în apropierea lui puteam să mă obișnuiesc.

— Poate e un privilegiu să ai copii târziu, începu el. Depinde cum priviți lucrurile. E preferabil să vedeți partea bună.

— Toată viața am vrut să am un copil și el mi-a fost dat acum în condiții dramatice.

— Dar Florică ăsta ce să mai zică? sări el. A făcut copii la tinerețe și-i sunt acum de vreun ajutor? L-au și uitat. A rămas singur cu fantasmele lui. Și eu am un copil mare și nu pot să mă laud că e foarte aproape de mine. Ce vreți? Ruptura dintre generații, asta nu se vindecă și de acum încolo va fi tot mai greu. Credeți că nu-mi dau seama de barbaria în care trăim? Nu uitați, am scris și eu pe vremuri poezii, am o coardă care vibrează aici, și arătă emfatic în dreptul inimii. Dar nu am făcut cunoștință. Ștefănescu mă cheamă. Nume oarecare. Nici Pirgu, nici Pașadia, nici Pantazi… De ce, domnilor, vă place atât de mult romanul ăsta?

Am făcut ochii mari, mirat de întrebare.

— E o carte cu cheie. Dacă o citești atent găsești înțelesuri ciudate. Craii sunt chiar crai, cavaleri de Malta.

— Ce e asta?

— Ordinul e activ și acum, dar urmașii sunt, se înțelege, niște paiațe. S-a pierdut tot, sensul simbolic, efectivitatea ritualurilor, noblețea scutului. Florică a luat-o razna fiindcă în mintea lui fantasmele, cum v-ați exprimat, au început să se miște, fac gălăgie, își cer dreptul la viață. Înnebunim, domn doctor, când străfundurile s-au săturat de botnița pe care le-am pus-o și vor să iasă la lumină, cer aer, soare, hrană.

Bancherii din jur rumegau, auzeam cum le forfotesc mațele, cum li se umflă glandele, poate și lingourile din prezent, depozitate în seifuri mari de oțel, își cereau preschimbarea în cenușă. Dădeam din gură ca un nebun de parcă se apropia ceasul morții.

— Oho, exclamă el. Bănuiam eu că astăzi o să am o discuție interesantă. Cavalerii de Malta… Știți că am făcut o excursie acolo, în capitală, La Valletta? Am vizitat catedrala aia ciudată, cu pardoseala de marmură pe care sunt gravate oseminte, schelete, exact ca niște morminte descoperite. Nevastă-mea e sensibilă când e vorba de astea și mi-a spus că nu mai stă o zi acolo și dă fuga înapoi în țară unde se simte în siguranță. Femeie nebună. Vedeți că și eu am necazuri? Ascultați-mă cu atenție, orice căsnicie e un iad. Cine crede altceva, acela e un prost. Hai, beți-vă vodca, nu vă sfiiți, vă mai iau una.

Nu mă sfiam, dar nu știam dacă e cazul să vorbesc până la capăt. Crucea de smalț alb a cavalerilor de Malta era cusută pe mantia lor verde ca iarba vara, înainte de cosit. Și deodată în fața ochilor mi-a apărut chiar Isabella de Molay, aruncându-și de pe ea cămașa și arătând celor înspăimântați șerpii flăcărilor încolăciți pe trupul plăpând. De ea fuseseră îndrăgostiți cei trei René și o înălțaseră ca pe o icoană, reîntrupare a Ioanei d' Arc, doar că la sfârșitul secolului al XVIII-lea fata aceea minunată

nu mai avea puterea de odinioară. De altminteri, după revoluția franceză simbolurile din trecut își pierduseră vigoarea. Am început atunci să-i explic medicului anumite lucruri și, ciudat, pe măsură ce vorbeam lucirea lui vicleană din ochi își pierdea din intensitate. Aceasta m-a încurajat să continui de parcă simțeam că ar avea nevoie, ca de un medicament, de rătăcirile mele prin ceața istoriei. Am scos astfel din mine tot ce știam despre fascinanții cavaleri.

— Există o continuitate neștirbită a ordinelor cavalerești a căror segmentare de aceea determină un abuz și de aici apar greșeli grave de intepretare. Totul pornește de pe vremea cruciadelor când ei au avut de dus la îndeplinire o misiune foarte dificilă și până la urmă, înfrânți, s-au retras pas cu pas. Au părăsit Antiohia, Ierusalimul, au sărit din insulă în insulă până când în secolul al XVI-lea au ajuns în Malta de unde se părea, având în vedere poziția geografică a insulei, chiar în fieful occidental, că nu vor mai fi alungați. Iată că nu a fost așa, deoarece după alte vreo două veacuri și jumătate Apusul catolic a fost zguduit de ascensiunea lui Napoleon Bonaparte căruia nu-i mai ajungea nimic și, cum spune istoria, atunci în 1797, în drumul spre Egipt, a ocupat Malta și a impus regulile sale cazone care i-au ofensat pe cavalerii crescuți în alt duh. Marele Maestru de atunci al Ordinului avea un nume franco-german, Ferdinand de Hompesch, și nu a întârziat să facă o mutare magistrală pentru a-și respecta numele. A abdicat, dar în favoarea cui? Precum strămoșii săi, a privit spre Orient, dar ridicând privirea și spre Nord, adică în curtea mare a Rusiei imperiale, spre care trăgeau nădejde de ocrotire și înțelegere toți cei credincioși, mistici și legați de tradiție, făpturi din ce în ce mai străine de patria lor din Occident, despre care ziceau că-i trădează. Așa și ultimul Mare Maestru al cavalerilor de Malta a lăsat locul său țarului de atunci, Pavel I, fiul Ecaterinei a II-a și tatăl viitorului Alexandru I, cel care, ironia soartei, avea să-l bată pe Napoleon în campania rusească din 1812. A fost, recunoașteți, o mutare de maestru pe care occidentalii nu au admis-o niciodată și la rândul lor au spus că e vorba de trădare. Au făcut de aceea tot ce le-a stat în putință ca să nu piardă Ordinul din mână. Astfel, în 1802, i-au redat acestuia insula, dar ce folos, la conducere a început să se perinde o serie de gentilomi șterși, dovadă că deja avusese loc castrarea și nimic din sensul originar nu se mai putea reface. Din acel moment tot ce știm despre cavaleri e pur caraghioslâc și pe un om serios nici nu-l poate interesa. De-a lungul timpului am asistat la o succesiune carnavalescă, de costumații și retorici, fără semnificație spirituală, forme fără fond am spune noi, dar Occidentul și-a însușit deplin patrimoniul și nu a mai vrut să

privească spre Răsărit. De ce? Motivul e simplu. Fiindcă se temea că acolo se refugiase ceea ce ei din nesăbuință pierduseră. Sensul propriu-zis al Ordinului fusese încorporat de coroana țarilor, înghițit de vulturul marii împărății, care s-a umflat astfel până la limita congestiei și într-adevăr nu a mai trecut decât un secol și a plesnit tragic, risipind într-un nor de sânge și fum toate nestematele și scânteietorul penaj care făcuse până atunci fala măreței Rusii.

— Vă referiți la revoluția din 1917.

— Da, evident.

— Atunci nu trebuie să vă mirați de ce spune omul nostru. Nu-l cheamă Pirgu, ci Pavel. Adică fantasmele s-au pus în mișcare și au scos la iveală arhetipul țarului Pavel I care, din câte am înțeles de la dumneavoastră, a fost urmașul legitim al Ordinului după invadarea Maltei de armata lui Napoleon. Am rezumat corect?

Capacitatea lui de sinteză era vrednică de toată stima. Surprins, am tăcut și atunci, ca la un semn, lucirea vicleană i-a reapărut în ochi. Se uita la mine cu oarece interes, dar avusese grijă să toarne în privire și o linguriță de dispreț acid, atât cât să nu mă simt bine deloc.

— Sunteți istoric la bază?

— Nu mai știu care-i diferența dintre bază și suprastructură. Acum nu-s nimic.

Râse bine dispus.

— Asta se vede de la o poștă. Eu mă întorc la clinică. Dacă vreți, vă mai plătesc o vodcă în avans.

Spre rușinea mea, am fost de acord și i-am mai și mulțumit din tot sufletul.

Când am ajuns acasă, eram trotilat și Diana de la ușă m-a luat în primire, mai ales că se interesase la vecină, văzuse că femeia a venit singură de la spital sau ce fusese locul acela unde ne duseserăm, și atunci avea toate motivele ca să mă bănuiască de toate păcatele. Ce-ai făcut? Iar ai fost la curve? Noi nu avem ce mânca și tu arunci banii în oraș? Curvele să-ți țină de acum încolo de cald, eu una m-am săturat. Să nu te atingi de copil fiindcă ești spurcat.

Orice încercare de-a-i explica se lovea de refuz ca de un zid. Nu ne puteam înțelege și tot ea era aceea care mă trimitea la doctor, la un consult psihiatric, și de acolo mai departe, la spital, unde spera să mă țină ăia acolo mult și bine ca să mă uite. Culmea era că tocmai fusesem într-un asemenea loc, i-am spus ce medic am cunoscut, Mihai Ștefănescu, intră pe net dacă nu mă crezi, vezi că există acolo un fel de clinică specială, bine utilată, care se ocupă de cei bolnavi de Alzheimer, madam Mihalcea își are acolo bărbatul… S-a uitat

la mine enervată de faptul că tot dădeam din gură și nu mai tăceam. De te-ai duce și tu acolo ca să dispari din viața mea și să nu mai știu că exiști! De acord, dar din păcate costă. Completarea a mai îmblânzit-o. Nu era niciun avantaj faptul de-a ajunge într-un loc costisitor, mai bine în groapă direct, unde chiar dacă plătești anual o taxă de întreținere a mormântului, tot e mai puțin decât ce pretinde o clinică scumpă. Veniturile mele se diminuaseră drastic în ultima vreme. La oficios câștigam mai puțin decât un corector și toți drăguții de acolo știau cum să se poarte ca să înghit mai departe umilința salarizării. Nu aveam de altminteri ce contestație să fac. Dacă-mi convenea bine, dacă nu, ușa era deschisă, coboram în stradă unde la o adică nu-mi rămânea decât să cerșesc. Veneam doar din sânul bisericii unde omul învață de toate, în primul rând arta cerșetoriei. Nu-l mai sufeream pe patriarh, detestam straiele sale albe ca omătul, călcătura de stâlp al Domnului pe pământ… Scârnăvia din mine, cum zicea Diana, se umflase ca un buboi și dădea pe dinafară… Scuipam fiere peste tot ce mă înconjura. În urmă cu ani, când încă mai cochetam cu propriul destin și visam stele protectoare, avusesem șansa unui fel de pelerinaj la Patmos, la peștera Sfântului Ioan, pelerinaj sau croazieră, depinde cum o iei, și pe vasul acela luxos urcaseră nenumărate fețe bisericești atât din Răsăritul onctuos cât și din Apusul savant, de la noi venise o armată, mai trăia Toni Plămădeală, Teoctist era verde, își făcuse apariția și lucrativul Nifon Mihăiță, iar deasupra tuturor, anticipându-și parcă gloria ulterioară, însuși IPS Daniel, mitropolitul Moldovei. Eu pe atunci încă tânăr, și cu mintea ca un stup unde roboteau albine harnice, m-am vârât în sufletul omului și l-am îmbiat să vorbească, și IPS se simțea în largul său și a tot vorbit de ce e ortodoxia nemuritoare, etc., etc. și iar de la capăt… Mai târziu aveam să aflu că Daniel e cel mai singur om de pe fața pământului. Mai ales după ce a fost uns patriarh, singurătatea i s-a accentuat, și de aceea, neavând cu cine să schimbe o vorbă, îl tot cheamă la el pe un reputat teolog, Doru B., îl invita la dejun și-i pune pe masă bunătăți din care tânărul se înfruptă și se linge pe buze. Îl întreține astfel pe PF, deși în sinea lui gândește cu totul altceva decât spune. De ce dracului nu m-a invitat și pe mine? Îl întrețineam și eu. O vodcă să-mi fi oferit, nu mai mult, și aș fi jucat tontoroiul până dimineață…

Diana mai pusese pe ea puțină carne. Într-o perioadă se ogârjise rău de tot, pe urmă, ca de la sine, și-a revenit. Se lăsase și de fumat, așa că nu avea cum să nu ia în greutate. Precipitat, nu știam ce să mai fac pentru a fi din nou împreună. Să-i spun toată ziua c-o iubesc, s-o iau în brațe din sfert în sfert

de oră, s-o sărut necontenit pe gât și sâni unde știam că-i place cel mai mult? Sau să țin discursuri filosofice interminabile de care s-ar fi amuzat, dar merita orice ca să-i smulg un zâmbet? Nu puteam să uit felul în care mă pusese la punct când o rugasem să renunțe la sarcină. Degeaba stai, prostule, cu nasul în cărți de teologie, dacă, pus la încercare, te porți ca ultimul netrebnic care, pentru a-și apăra confortul, refuză ce e dat de la Dumnezeu! Teoretic avea dreptate. Din alt unghi greșea. Părinții ei muriseră tineri într-un accident de muncă, pe un șantier de lucrări hidrotehnice. Căzuse peste ei un mal de pământ și cu asta basta. Diana crescuse la bunici, unchi, mătuși, copil lipsit de dragostea părinților, și firea ei sălbatică, dificilă care refuza orice subordonare, izvora probabil și de aici. Văzuse în mine înlocuitorul ideal, iubit, soț, părinte, protector, dar până la urmă clacase, deoarece nici eu nu corespundeam așteptărilor, nici ea nu se străduise să mă cunoască și să descopere în mine scriitorul ratat ale cărui răni supurează și au nevoie zilnic de schimbarea pansamentelor până ce, e drept, infirmiera se satură, dar n-ai știut, fă, la ce te înhami? Diana nu știuse sau când înțelesese i s-a părut atât de mediocră soarta care i se pregătește încât și-a ieșit din pepeni. Eu nu pot să trăiesc la nivelul la care îmi ceri. Dar care era nivelul acesta? Oblojirea ratării mele? Corcolirea? Alintul? Răsfățul? Lasă c-o să muncesc, o să mă fac luntre punte, o să aduc bani, o să-mi rup foaie cu foaie manuscrisele inutile, nevandabile, ce folos! Ea dorea un bărbat lipsit de frustrări sau, dacă le are, pentru a și le depăși nu trebuie să facă eforturi. Complexații, decompensații, istericii nu o interesau. În ziua aceea, deși condițiile erau coapte, nu ne-am mai ciondănit. De altminteri, de când mă anunțase că nu vrea să rămână mai prejos și deci are și ea pe cineva, – dacă tu ai o viață sau o moarte paralelă, ha, ha, de ce să nu mă ocup și eu de mine? – certurile noastre nu au mai avut aceeași intensitate. Am vrut, când mi-a adus la cunoștință infamia, s-o strâng de gât, să sparg tot ce-mi ieșea în cale, să-mi urlu durerea până la cer, doar că în clipa imediat următoare cineva nevăzut m-a tras de mânecă și m-am gândit că totul poate palpita și germina doar în mintea ei, iar dacă lipsește suportul real, de ce să-mi fac inimă rea? Sau dacă, hai să zic, și-o mai trage din când în când cu altul – cu Victor, e clar, o făcuse – bine că nu-l știu și mișelul nu mă știe ca să râdă pe seama fraierului ce sunt. Pe de altă parte însă Diana vorbea de moralitate, elogia sacramentul cununiei, credea în iubirea care dantesc mișcă astrele, oho… Mă obișnuisem însă cu jocul oglinzilor. Vedea în mine ceea ce era ea. Mă acuza de năravuri care-i aparțineau. Îmi punea în cârcă propriile ei păcate. Astfel se purifica și, logic, nici nu

mai trăia culpa vieții duble. Senzația cea mai intensă, orgasmic de intensă a dereglării, o trăia în clipele în care privindu-mă cu maximă atenție, scanând fiecare milimeru al feței, hodoronc-tronc, îmi recomanda să mă duc la baie și să mă uit în oglindă. Du-te și te uită! Îți place cum arăți? Cum arăt? Ești un mincinos nenorocit, un prefăcut, o hahaleră. Minți și în somn. Odată, într-o vară, din cauza caniculei, avusesem un coșmar teribil și țipând în toiul nopții am gesticulat și am lovit-o. Nici nu a vrut să mă creadă că mă purtasem așa din cauza somnului agitat. Spunea că am făcut-o intenționat ca s-o trezesc și să-i stric noaptea, că nu destul îi fac zilele un iad, acum atac și nopțile. A ținut-o până dimineață când a adormit instantaneu, contractată, cu pumnii strânși la piept, gata să facă față unei iminente confruntări fizice. Atunci, mi-aduc aminte, am plecat urgent la Popescu, unde l-am întâlnit pe acel ofițer, Sorin sau Dorin, care deja de la șase era cu carafa de vin alb în față, m-am așezat la masa lui și ca doi clienți de nădejde, matinali, am băut până soarele s-a urcat sus pe cer, după care lichefiați gata, ținându-ne cu greutate unul de altul, am luat-o spre casă, la o oră așadar când tot omul muncește sau, dacă e în vacanță, face baie în mare sau se cațără pe munte. Așa a fost viața mea, așa este… Dar în seara aceea, slavă Domnului, nu ne-am certat. Mă gândeam că decent ar fi să divorțăm, dar pur și simplu, într-un mod pervers halucinatoriu, nu puteam fără ea. Vechea vorbă românească, „rău cu rău, dar mai rău fără rău” mi se potrivea. Puteam merge așa până la moarte. Dacă nu mai ieșeam din București nici nu mă mai bucuram de nuanța schimbării anotimpurilor. Pentru mine nu era decât cald sau frig. Asfaltul nu permitea un registru amplu al sensibilității. Făcea din extreme doi stâlpi sau doi pari de care mă dădeam cu capul până leșinam. Bând, puteam să-mi închipui că sunt la Monte Carlo sau în Malta, în capitala La Valletta, dar nu aveam nevoie de prezentul americanizat, ci doream insula de odinioară, piatră de topaz încrustată pe scutul de smarald sau de safir al mării. Pentru mine Malta a fost mereu ceva galben ca mierea care a umplut fagurii cavalerilor, a intrat în toate capilarele ființei lor, a invadat structura mozaicată a testiculelor, a urcat spre izvoare pe canalul medular și a pătruns până-n iatacul creierului mare unde s-a prelins în cofraje grele, de oțel. Aceasta-i mierea cavalerilor de Malta pe care piticul impertinent, Napoleon I, a amestecat-o cu scârna sa. Dacă ai asemenea gânduri ce-ți mai pasă că te înșală nevasta? Ea, biata de ea, nici nu știe ce face. Față de Diana mă încearcă o nesfârșită milă și mila e tot dulce ca mierea, topește muchii, din unghiuri drepte face curbe moi, și mintea noastră orgolioasă ajunge ceară între degetele preotului nevăzut care o

modelează spre a obține lumânări care într-o bună zi vor începe toate să ardă și vor lumina până-n străfunduri, până-n cele mai încâlcite viscere, asta vreau de la viață, ceara mă-tii de creier, să facă din tine cine-o vrea ce-o ști, dar să arzi odată că m-am săturat de tirania ta!

Oare n-o fi Diana reîntruparea peste veacuri și veacuri a Isabellei de Molay? Victor îmi spusese că nicio carte serioasă de istorie nu poate să conțină fantasmagoriile pe care eu le evoc. Dar sunt sigur că am citit undeva despre fata asta nebună care cutreiera Franța în lung și în lat, și le spunea oamenilor că averea templierilor nu a existat și totul într-o clipită, când au coborât păsările de pradă, s-a transformat în cenușă. Diana ar fi mers și ea din poartă-n poartă și s-ar fi plâns tuturor că și-n mintea mea e numai cenușă și că așa ea nu mai poate să trăiască. Tot peste veacuri apar analogii, se nasc echivalențe, structura e aceeași, doar personajele care intră în desen nu se mai ridică la înălțimea înaintașilor. Așa și servieta umplută cu scrum a lui Florea Pirgu a devenit blazonul adevărat al vremurilor de acum și de pe urmă. Oare chiar nu mă recunoscuse? Nedumerirea persistă și târziu, noaptea, neputând să dorm, o întorc pe toate fețele. O aud pe Diana cum șuieră ușor și mă bucur că, dacă nu mă odihnesc eu, măcar ea răpește chinului de fiecare zi câteva ore de uitare și de fugă. De ce nu putem noi să fim o familie fericită? Altă întrebare care roade pesmeți și face firimituri. Sau de ce nu pot eu să țin jurnal? Când vrei să scapi de ficțiune, taman atunci aceasta te acaparează. Probabil, ăsta-i singurul răspuns. Vreau să nu-mi mai imaginez nimic, să spun doar adevărul gol-goluț, dar pe nesimțite minciuna mi se furișează printre picioare, îmi pune piedică, cad și ea sare la beregată de unde suge sângele, iar în loc pompează un gaz înșelător care face din mine acel balon caraghios, fără rădăcini, luat de curenții de aer și plimbat creanga prin lume. Asta-i ficțiunea, domnilor, vagabondaj, lipsa ancorei, frustrarea de taina mărturisirii…

PANTAZI

Cei trei René au ajuns la Moscova într-o zi de sfârșit de vară când deja arșița specifică climatului excesiv continental se stinsese și locuitorii capitalei pravoslavnice respirau ușurați. Călătoria din Malta fusese fără sfârșit și aveau senzația că nu călătoresc doar în spațiu, ci se întorc și în timp, înainte de revoluția de la 1789, pe care o detestau. Voiau să dea timpul înapoi și într-adevăr străbaterea unor distanțe uriașe însemna pentru sufletul lor și așa ceva. Moscova unde dominau turlele bisericilor în forma bulbilor de ceapă nu trăia în anul arătat de calendar, acolo ceasornicele își roteau mai lent acele și lumânările în sfeșnice ardeau îndelung, așa încât picurii de ceară care cădeau de pe gâturile lor aveau chip de om și mureau cu ochii larg deschiși, sacrificați în fața marelui stăpân. A câta generație o reprezentau ei de la anul o mie? A cincea, a șasea, a șaptea, a șaptezecea? A câta? Mureau și renășteau căci familia lor formată din maeștri și discipoli nu avea voie să dispară și stirpea de nobili cavaleri răzbatea noianul vremurilor. Crucea brodată pe mantie își schimbase culoarea, dar nu-și scurtase brațele. La fel, scutul dobândise alt contur, dar în incinta inimii pulsa același dragon verde care cutreiera ceruri nevăzute și făcea din pulberea stelelor dovada vitalității sale. După ce fuseseră obligați să plece și din Malta se întrebau unde se vor opri. Trăgeau din nou spe Răsărit, dar urcau și spre Septentrion, acolo unde iernile erau mult mai aspre și lumina mult mai zgârcită. Știau că țara lor natală este cotropită de idei periculoase și de gloate dezmățate. Cuțitul ghilotinei decapitase regele și regina, frumoasa austriacă, roză însângerată, Maria Antoaneta, fuseseră uciși aristocrați cu duiumul, dar nu erau cruțați nici membri de vază ai Comitetului Revoluționar. Din tot haosul acela răsărise un conducător care privea mânios în toate direcțiile, dar în mintea lui nu era nimic limpede. Doar setea de putere îl însuflețea și-l

împingea spre mari înfruntări armate. Țara începuse să creadă orbește în el, dar individul, din păcate, nu răspândea nicio rază din gloria lui Ludovic al XIV-lea, și sub pașii săi grei de soldat se zguduiau saloanele de cristal ale palatelor somptuoase care împodobeau țara de la un capăt la altul. Triada René, ca toată floarea nobilimii franceze, lua calea exilului spre Soare Răsare și, pe măsură ce călătoria se lungea, și din sufletul lor mai cădea o greutate, ghiulele ale aducerii aminte, făcându-i tot mai ușori, tot așa cum strămoșii lor, când porniseră în cruciade, nu mai priviseră înapoi și inspirau doar lumină. Au ajuns în Moscova pe înserat, când pâcla roșcată a prafului se risipise. În apa domoală a stingerii, capitala imperială părea un pește uriaș cu solzi de argint, ale cărui voaluri unduiau ireal și nu produceau nicio mișcare, accentuând senzația de imobilitate. Era aceea ultima fortăreață dincolo de care începea stepa, se dezvolta pustiul, oamenii nu mai știau să vorbească. Moscova era pentru toți sfârșitul lumii și, așa cum la capăt există întotdeauna un stăpân care păzește frontierele, și aici se înălța dominant persoana Țarului, Împărat al Răsăritului, care privea cu dispreț forfota din față, fiind întors cu spatele spre marele necunoscut de care și el se temea. La 1797, pe tronul Cezarilor era urcat doar de un an Pavel I, fiul Ecaterinei a doua, care nici nu era prea conștient de puterea sa, suspicios față de oricine încerca să-i câștige bunăvoința. Ca și fosta țarină, avea o deosebită aversiune față de francezii care se încumetaseră să răstoarne ordinea impusă de Dumnezeu. Dar nici nu se simțea atașat de datinile greoaie ale țării, ciubote, opinci, bărbi și cruci, toate acestea aduceau frig în sufletul lui care, ca și strămoșul său, Petru cel Mare, dorea modernizarea Rusiei, doar că drumul spre o asemenea înfăptuire nu era lesne de urmat. Modelul rămânea Prusia și Pavel întâiul nu uita că originile mamei sale acolo se găseau. Ordinea nemților era mereu prilej de admirație, vestimentația lor îl făcea să ofteze, peruchierii câștigaseră mare prețuire în ochii lui deoarece știau să coafeze și să pomădeze în așa fel, încât perucile, puse pe cap de funcționarii statului, aveau un luciu de platină și niciun fir de păr nu se clintea din complicata așezare a buclelor. Față de bărboșii și nețesălații care umpleau ulițele, se îmbulzeau în biserici și luau cu asalt praznicile împărătești când stâpânirea îi miluia cu băutură și merinde, spilcuiții și ferchezuiții care roiau la curte îi produceau țarului o reală desfătare și uita în ce lume trăiește. Cu atât mai mult, când Marele Maestru al Ordinului, Ferdinand de Hompesch, i-a propus suprema investitură, el s-a pierdut tot cu firea și, deși botezat ortodox, a scos mâinile din învelitoarea credinței pravoslavnice, întinzându-le spre ceea ce i se părea mult mai interesant, gata

să satisfacă nevoia sa de mister. Cavalerii de Malta goniți de Napoleon, deși el pe atunci îl admira pe acela care avea să devină cel mai temut rival al fiului său Alexandru, se aliniau în față ca o oștire de diamante șlefuite, a căror strălucire se răsfrângea asupra vulturului bicefal aflat deasupra tronului și făcea ca aripile acestuia să lucească la rândul lor tăios. Pavel cel retras simțea că infuzia aristocratică avea să dea noi puteri sângelui său molatec. Istoricii spun însă că de aici i s-a tras ulterior rătăcirea minților iar asasinatul cumplit căruia i-a căzut victimă, exact de altmineri cum pățise și tatăl său, Petru al III-lea, a fost ca o măsură punitivă luată nu doar de un grup de complotiști de palat, ci de întreaga ființă a Rusiei care se simțea ofensată de faptul că el îi onorase pe cavalerii exilați. Aceştia nu știau nimic din ițele care se încâlceau la curtea imperială. Până la urmă nici nu au avut de suferit. Când au ajuns la Moscova s-au gândit să-și schimbe numele după cel al țarului, așa că nu s-au mai numit René, ci Pavel, ceea ce era tot ca o renaștere, renășteau într-o altă lume, iar p-ul din alfabetul folosit de ruși era de fapt r-ul lor, regi, preoți și profeți erau ei, demnitățile Domnului le purtau asupra lor pentru a le distribui mai departe, și într-adevăr la curtea imperială au apărut la început ca regi magi, ducând fiecare câte un însemn depus la picioarele celui care-i găzduia. Pavel era noul lor nume, dar ca să se deosebească și-au spus Pavel de Miazăzi, Pavel de Miazănoapte și Pavel de Asfințit. Asupra acestuia din urmă, având în vedere investitura primită, cădeau cele mai mari riscuri. Ei nu voiau să facă notă discordantă în masa atotputernică a colosului rus. Au rămas până la sfârșit în apropierea țarului și chiar în noaptea când acesta a fost măcelărit nu s-au dezlipit de camera lui unde știau că citește până târziu în noapte. Atunci împăratul nu a mai citit un rând. Asasinii au intrat peste el cu forța și, ca-n vremurile tragice de demult, l-au doborât sub o ploaie de lovituri. Nimeni nu a intervenit ca să-l apere și cei trei Pavel au rămas neclintiți, ca într-o strajă a neputinței. Nu era rostul lor să se împotrivească istoriei, iar dragonul verde pe care și-l ascunseseră sub caftanul oriental boieresc nu a scos niciun suspin în noaptea adâncă a crimei. Erau prin tăinuire și ei complici, dar nu le fusese scris să-l scape pe țar. Au rămas până la capăt martori fiindcă odată ce strămoșii lor cu veacuri în urmă fuseseră izgoniți din Antiohia și din tot paradisul Orientului, urmașii și urmașii acestora din luptători se transformaseră în oglinzi pe a căror suprafață argintată istoria așternea cele mai ciudate inscripții pentru a fi descifrate de alți discipoli, până la ultimul dintre cavaleri, cu inima scoasă din torace în sala de chirurgie cardio-vasculară.

Tot fantasmagorii… Picoteam într-o seară târziu la ziar, după o zi grea care nu se mai isprăvea. Șeful era într-o vizită peste mări și țări, la dracu-n praznic, și până nu veneau pozele nu puteam să plecăm fiecare la casa lui. Ni se lungiseră urechile de atâta așteptare. Secretarul de serviciu, dacă nu știa dimensiunea fotografiilor oficiale, nu putea să pagineze și dacă nu pagina ce să mai vezi tu în ziar? Ceaușescu așadar bătea câmpii prin străinătățuri și noi, slugile lui, stăteam în țară cu arma la picior. De serviciu din partea conducerii era Florică, și el iritat de întârzierea pozelor. Victor chibița. Pe vremea aceea era combinat cu Dora Mateescu, o fată foarte sexy de la Financiar, cu ochii oblici, trași spre tâmple, cum se spune, cu buza de jos răsfrântă și mereu umedă, cu țâțe împinse în față și poponeața împinsă în spate, așa cum arată caricaturile schematice care vor să scoată în evidență dame mișto, dar se certaseră și Victor se învârtea ca un ăla într-o căldare fiindcă o sunase și femeia nu răspunsese și el nu prea știa cum să acționeze, să se ducă la ea unde stătea prin Bucureștii Noi, la o mătușă, sau să se țină tare și să nu dea niciun semn până nu-l caută ea. Mai era în redacție încă un personaj, nea Tudose, secretar bătrân, dar meșter bun, care lucrase sub toate conducerile ziarului, Florescu, Fruntelată, Marinache, de neînlăturat, și noi simțeam că în ziua în care se va pensiona și cu ziarul se va întâmpla ceva grav. Dar el se ținea zdravăn și nici prin cap nu-i trecea să se retragă din activitate. Ca seara aceea au trecut de-a lungul vremii multe altele care, orice s-ar spune, aveau farmecul lor. Deși înhibat la început, începeam să împrăștii tot ce știam despre cavalerii de Malta. Era picant, insolit, exotic. Știam că nu sunt luat în serios, dar nu mă simțeam ofensat. Unii îmi întorceau pur și simplu spatele, dar mă mai bucuram și de ceva audiență, asta din partea lui Florică Pirgu care, om serios și bine crescut, nu putea să ignore asemenea incursiuni. Nobili, boieri, sânge albastru, ehe… Viața noastră se consuma între ce avea fiecare în ograda proprie, apoi Hanul Prahova, cârciuma străveche, și meciurile de fotbal din campionat. O infuzie de istorie nu avea ce rău să ne facă. Uneori, când trăncăneam vrute și nevrute, își făcea apariția și Doina Olteanu, femeie tare de treabă, externistă conștiincioasă, ceaușistă până-n negrul unghiilor – se bătea cu pumnii în piept că aparține generației Congresului al IX-lea –, dar altminteri însetată de cultură și, ascultându-mă, nu pierdea ocazia să spună că între iubirea de țară din prezent și patriotismul de odinioară al boierilor luminați există o legătură puternică, ceea ce și explică la o adică propășirea neamului românesc.

În seara aceea care nu se mai isprăvea și intrase deja în noapte a urcat în redacție o persoană la care țineam foarte mult și, dacă nu-mi țineam gura și vorbeam câte-n lună și-n stele, unul din motive era și prezența lui. Credeam că, dintre toți, el mă ascultă cel mai atent și, culmea, mă și înțelege. Cine era omul? Maistru linotipist, șef de tură, unul din meseriașii pe ai cărui umeri s-a ridicat în timp industria noastră tipografică. Îl chema Alexandru Pantazi și de la sine înțeles numele mi-a atras atenția. Se purta foarte discret, nu făcea gălăgie, de altfel nici nu-mi amintesc să fi ridicat glasul vreodată. Își exercita autoritatea asupra fetelor și băieților pe care-i avea în subordine într-un mod eficace și civilizat. Lumea îl asculta și nu-i ieșea nimeni din cuvânt. Simțeam că deseori privește cu o ironie subțire zbuciumul nostru care nu însemna altceva decât vârârea poloniculuiîn marele cazan cu rahat, dar fără de care, cum anticipase Victor, eram pierduți. De altminteri, tot Victor îl trata pe Sandu cu toate onorurile când acesta urca în birouri. Spunea că în sfârșit luăm și noi contact cu clasa muncitoare fiindcă sunt destui care nu catadicsesc să coboare în tipografie de parcă le-ar mirosi urât. Dar acolo se face ziarul, nu în altă parte, și o ținea așa până se plictiseau toți. Oricine își dădea seama că joacă teatru, dar pe el îl prindea. Apoi, evident, începea să se lege de nume. Sandu nu știa că numele său are un corespondent celebru în literatura română. Când a aflat s-a minunat și, după ce am început să-i împui și eu capul, nu mai știa pe ce lume este. Nu-mi aduc aminte cine i-a împrumutat lui romanul ca să știe cât de cât despre ce e vorba. Nu este exclus ca tocmai Florică Pirgu să fi făcut gestul acesta, iar exemplarul pe care l-am văzut deschis, cu fața-n jos, pe masă, în încăperea unde era internat, să fi fost cu ani și ani în urmă citit de Sandu, un exemplar fatidic, dacă ar fi să iau în seamă destinul celor doi sau incluzându-l și pe Victor, era vorba de ei trei, craii și morții cum urlase el la mine la ieșirea din penitenciar. Unda ursitei nu poate fi abătută nici măcar cu un milimetru. Vine spre noi ca săgeata spre țintă și nu o putem evita. Înțelepciunea aceasta sună comic, mai ales acum, la spartul târgului, dar, nu știu de ce, pe mine mă face să lăcrimez și astfel exprim toată neputința și frica.

Pe atunci nu știam mare lucru despre viața lui Alexandru Pantazi. Era ca tot omul însurat și avea un băiat. Locuia în Crângași așa că venea ușor la „Scânteia” cu tramvaiul 41 și de multe ori îl auzeam că laudă mijlocul rapid de transport care-l ducea în mai puțin de un sfert de oră la locul de muncă. La urma urmei, putea să facă parte până la capăt din clasa muncitoare pe care, oricâte dezacorduri apăreau, partidul se bizuia. Fusese adus și el de la sat la oraș odată ce intrase în

funcțiune nemiloasa mașinărie a industrializării. Fabrici și blocuri a făcut partidul comunist fiindcă altceva nici nu știa, și milioane de oameni au intrat pe porțile fabricilor ca și pe ușile apartamentelor primite de la stat, fericiți și mândri că au plecat de la țară, de la coasă și furcă, și le-a crescut nivelul de trai. Politica asta, fir-ar să fie, a dat roade și împotriva ei n-au cârtit decât exemplare declasate ca Victor Pașadia sau ca mine, un reacționar înnăscut, restul a fost ireproșabil înregimentat și toți au salutat progresul. Care? mă întreb tocmai acum când mă apropii de redacție, cobor cu tramvaiul spre vechiul Rond, și așa poate să vină și răspunsul dacă privesc în partea stânga și văd Casa Poporului, bulevardul lat care într-o clipită s-a și așternut până la podul Izvor, blocurile puternice, îndesate, mușchiuloase. Da, ăsta-i progresul, doar eu nu înțeleg nimic. Nici Sandu până la urmă nu a înțeles. A ieșit din rândul colegilor săi care, după ce absolviseră școala profesională sau liceul industrial de profil, au zis că l-au apucat pe Dumnezeu de-un picior. El a luat-o însă în sens opus, entuziasmul a început să scadă diviziune cu diviziune, precum coloana de mercur în tija termometrului, și așa a venit ceasul fatal când nicio firimitură din limbajul propagandei nu i-a mai intrat în cap. Poate și lectura romanului a contribuit întrucâtva la insubordonarea lui. Poate și eu, vorbind anapoda despre cavalerii de Malta, picuram în sufletul său, ca dintr-o pipetă perfidă, stropii veninului ucigaș. Conexiunile care se fac într-o minte gingașă sunt imprevizibile. Și Diana mea intră în aceeași categorie a făpturilor asupra cărora atârnă neprevăzutul ca o sabie confecționată din cel mai fin oțel. Alexandru Pantazi, în ciuda aspectului său de gospodar și familist, care nu poate să aibă în minte nimic altceva în afara grijilor legate de buna întreținere a apartamentului, unde face lună de lună o altă amenajare, a clacat, a dezertat, a defectat, nici nu mai găsesc termenul potrivit, au fost de fapt două smuciri din lațul în a cărui strânsoare își dusese viața până atunci. Dar în seara aceea, atunci când a urcat din tipografie, la rândul lui supărat din cauza întârzierii fotografiilor, cine s-ar fi gândit la ce-l așteaptă? Oare Victor își închipuia că peste vreo 15 anișori va ajunge în pușcărie? Sau lui Florică Pirgu i-ar fi dat prin minte că va vegeta într-o clinică de neuropsihiatrie, cu șanse minime de recuperare? Ca să nu mai zic de mine, bătrân, obosit, lefter, abulic, dezorientat și, mai presus de toate, ducând în cârcă o nevastă cel puțin bizară, dincolo de care este copilul, minune a minunilor, dar pe care n-o să-l apuc mare… Pe atunci, anii optzeci încă ne țineau îmbrățișați, de parcă știau că, dacă ne dau drumul, ne facem fărâme. Ceea ce s-a întâmplat. Și din acest motiv, așteptarea pozelor, deși ne venea să ne urcăm pe

pereți, era un lucru bun. Mai trăgeam o dușcă din ce luasem de la bufet și viața nu mai părea urâtă. Deseori aveam senzația că regimul acela pe care-l legam de N. Ceaușescu, – dar până la urmă nu avea nume –, nu se va termina niciodată, că atât de bine ne obișnuiserăm cu stagnarea și mocirla încât a ne fi smuls de acolo presupunea ceva dificil, anevoios, plin de riscuri. Unde să ne mai ducem cu țucalul? Cine să ni-l mai umple? De ce atunci, paștele mă-sii, „Europa liberă" nu s-a oprit din lătrat, nu i-a tăcut clanța, ne-a asurzit până când nu am mai avut încotro, am ieșit din coteț și am început și noi să lătrăm de s-a înroșit cerul patriei de atâtea lătrături, și uite așa am avut decembrie 1989?… Pe atunci chiar că nu bănuiam ce are de gând să facă Sandu Pantazi. El lucra până seara târziu și cunoștea toate cotloanele marelui Combinat poligrafic. Se ducea frecvent la ultimul etaj unde erau zețăria și zincografia. Scormonea pe acolo, cine-l controla pe el că doar nu era fitecine, ci ditamai maistrul, cu state vechi de lucru și foarte apeciat de șefi. Nu o singură dată ne spusese că-l tot caută secretarul de partid pe Combinat, persoană cu greutate, care niciodată nu venea de capul lui, ci însoțit de ofițerul de securitate care răspundea de toată breasla tipografilor. Tovarășul Pantazi inspira maximă încredere și voiau să capete de la el informații despre starea de spirit, ce mai zic oamenii, critică, înjură, bombăne, care-i gradul de nemulțumire, că doar nimeni în țara asta nu mai e atât de fraier încât să creadă că ar mai exista picior de om care să înghită pe nemestecate ce spune partidul. Situația pute, tovarăși, dar să vedem de unde s-a împuțit. Sandu era sincer cu noi și nu ascundea faptul că e chemat la ordine. Dar tu ce le spui? Îi duci cu vorba? Știi să te fofilezi? Victor era curios cum se descurcă fiindcă recunoștea: eu niciodată nu aș ști cum să procedez dacă m-ar lua ăștia la întrebări. Să torn nu-mi vine, să-i refuz nu se face, dacă tu, Sandule, ai arta să-i fentezi, jos pălăria! Sandu era sincer, dar cu limite. Niciodată nu a dat în vileag tactica prin care reușea să se înțeleagă cu șefii. Evident, trebuia să-și apere poziția în Combinat, să nu fie retrogradat fiindcă pierdea o treaptă sau două la salarizare, dar nu-l vedeam în stare de porcării. Când la începutul lui 1989 am aflat în ce se vârâse, ne-am crucit toți și Victor s-a bătut cu palma peste genunchi exclamând: Formidabil, omul ăsta e un geniu! Sper să scape. Florea Pirgu însă a făcut atunci o figură adânc preocupată, sumbră, nu-i mai ardea de nimic iar surescitarea lui Victor îl călca rău de tot pe nervi. În opinia lui ce se întâmplase nu era de șagă. Cu alte cuvinte, toate ca toate, dar până la un punct. Pantazi tipograful se întrecuse pe sine sau se întrecuse cu gluma. Doamne ferește, nesăbuința lui poate să ne coste. Citeam pe fața lui o sinceră

îngrijorare. Doinița, externista, care și în acei ani de lipsuri nu abdica de la crezul ceaușist, era la rândul ei fiartă. Și ea mai schimbase câte o vorbă cu Sandu și, ca să vezi, de necrezut, cum a putut? Uite că a putut! În sinea mea îl admiram fiindcă știam că de așa ceva nu aș fi fost în stare în vecii vecilor. Mi-l aminteam cu câtă atenție asculta poliloghiile mele despre cavalerii de Malta. Cum, nea Horică, ăștia s-au dus la ruși? Păi nu știau ce-i așteaptă acolo? Păi ăia, nea Sandule, nu erau bolșevici. Voiam s-o dreg, dar nu-l duceam atât de ușor de nas. Tot aia, nea Horică! Sandu provenea din Basarabia și când venea vorba de Rusia nu mai voia să audă de nimic. De la el am aflat prima dată de deportarea din 12-13 iunie 1941, doar cu o săptămână înainte de începerea războiului. NKVD-iștii, de parcă ar fi presimțit ce urmează, au parafat ultimul transport în Siberia ca să mai distrugă astfel alte mii de vieți. Vezi, a completat el, mata mi-ai povestit de cavalerii ăștia cum le spune, eu te-am adus mai aproape de prezent. Ce doare mai mult? Am deslușit atunci pe figura lui bucălată, fiindcă Sandu se respecta, avea ore fixe de masă, niciodată nu pleca de acasă fără să ia cu el pachețelul de mâncare, o ironie vecină cu sarcasmul, ceea ce nu i se potrivea deloc. Am înțeles că nu avea nicio legătură cu clasa muncitoare așa cum o vedeam eu, conform unor clișee reacționare, gregară, masificată, decerebrată. Pe de altă parte nu mi-l imaginam în rolul sindicalistului activ, cu o conștiință de clasă dezvoltată. De altminteri, după 1989 nici nu a vrut să se înscrie în sindicatul pe ramură, deși oamenii, având în vedere ce făcuse, l-ar fi primit cu brațele deschise. Familia lui părăsise Basarabia într-o perioadă când încă nimic nu anunța urgia anilor patruzeci. Sandu se născuse în România într-un sat din dreapta Prutului. Dacă s-ar fi născut pe celălalt mal destinul său ar fi fost cu totul diferit. Sau poate tot de tipografie s-ar fi ocupat, dar ar fi învățat alfabetul chirilic, acela nesuferit și îmbârligat, din care rușii au făcut sârmă ghimpată, desfășurată mosor după mosor în fața acelora care tânjeau după libertate. Tatăl lui, învățător din Orhei, după unirea de la 1918 trăise numai cu gândul de-a se muta cu tot calabalâcul în țara-mamă. Știa că nu va fi dincolo bătut cu flori, dar și-a înghițit amarul, a scrâșnit din dinți și până la urmă a răzbit, fiind iubit de consătenii care la început se uitaseră la el de sus, așa cum erau tratați de altminteri toți basarabenii. Pantazi Dumitru și-a apărat bine demnitatea și când a mai și văzut ce se întâmplă în vara lui 1940, s-a închinat îndelung în biserica din sat, s-a prosternat până ce a atins podeaua cu fruntea și i-a mulțumit lui Dumnezeu că în urmă cu câțiva ani îi luminase mintea și-l ajutase să aleagă drumul cel bun. Toți orheienii atunci îl

sfătuiseră să stea pe loc fiindcă românii sunt răi și vicleni și cu șmecherii o să-i mănânce tot avutul agonisit. Nu-i ascultase și bine făcuse. Acum el stătea liniștit cu familia lui, în timp ce foștii sfătuitori se dădeau de ceasul morții sub noua ocupație rusească. Sandu avea să vină pe lume la sfârșitul războiului, cu drepturi depline de român get-beget. Dar încă de mic ai lui nu uitaseră să-i vorbească despre adevăratele sale origini, neamul tău provine dintr-un pământ urgisit, e tot pământ românesc, dar istoria i-a copt o soartă haină. Ceea ce i s-a spus lui când era mic a ajuns peste ani și ani și la cunoștința mea. Dar schimbul nostru de informații era dezechilibrat. Față de istoriile mele inofensive, relatarea lui avea nervul atacului. Ce știam eu despre Basarabia? Mai nimic. Mi se părea că-i ceva mixt, hibrid, româno-rus, iar limba vorbită de oamenii de acolo are aceleași caracteristici ale amestecului. Nu era o țară, ci o republică sovietică socialistă și, dacă nu-ți împleticeai limba în gură, spuneai la sfârșit și moldovenească. Ascultându-l, acelea totuși au fost cele mai frumoase clipe ale prieteniei noastre. Dintre cei trei înclinam să cred că lui i se potrivește cel mai bine numele. Era Pantazi, senin, netulburat, cu ochii ațintiți spre luceafărul scânteind alb deasupra nopții vârtoase. Lucrurile se legau, se înrudeau, înrudirile străbăteau trasee sinuoase, dar delta, până la urmă, oricât de mustoasă, cristaliza o geometrie fără cusur. Nu mă mai îndoiam că și Victor în esența lui e un Pașadia autentic, pe care pofta de femeie nu-l tulbura într-atât încât după ce rămânea singur, părăsit de toate amantele, să nu capete paloarea cerii de lumânare aprinsă în paraclisul cel mai îndepărtat al minții. Iar Florică Pirgu de bună seamă, odată cu modernizarea generală, nu mai avea cum să reproducă modelul scârnav, spurcat, slobod, ci dimpotrivă i se cuvenea musai alura puritanului, din care s-au scurs toate sevele și păcatele, mai puțin acela suprem, al ambiției nemăsurate, abstractizare maximă, om nou așa cum cerea epoca… Dar primise în dar cenușa…

Sper să scape… Plecasem cu Victor de la redacție cu gând să ne cinstim oleacă, mie mi-era sete, el nu prea le avea cu băutura sau îi plăceau numai băuturile fine și scumpe, și nu băute oriunde, cu atât mai puțin într-o crâșmă oarecare, ci în budoaruri parfumate sau în cluburi luxoase, alături de o femeie toropitoare sau însoțind în conversații sclipitoare domni inteligenți, cultivați, profund disprețuitori față de vulg. Ne-am referit imediat la Sandu, doar îl cunoșteam foarte bine și, grație celor întâmplate, reprezenta subiectul la ordinea zilei. Eu, din toamnă, lucram în departamentul de politică externă al ziarului și bineînțeles, având o poziție stabilă în ziar, puteam să public și în *SLAST*. Ceea ce nu reușisem înainte, când eram un

aspirant penibil, se făcea acum ca de la sine, iar textele mele, scurte eseuri grațioase, primeau lesne undă verde de la conducere. Puteam să spun că-mi văzusem visul cu ochii, mare scofală, auzeam în mine cealaltă voce negațională, inhibitorie, centripetă, care-mi tăia elanul. Victor contribuia și el la dezumflarea mea. Ai ajuns printre noi, bătrâne, și cum te simți? Ți-e mai bine? Ai idealizat ceva care de fapt e un Rahat cu majusculă. Ia și tu un număr din suplimentul ăsta și citește-l de-a fir a păr! Zornăie de banalități, cuvinte goale, clișee, ca să nu mai spun de articolele comandate ca să facem pe plac partidului că altfel ne trezim pe drumuri. Dacă ai ști ce scârbă mi-e! Noroc de muierile astea care mă mai încălzesc, fără ele aș ajunge sloi, un sloi ideologic, bun de export.

Plecasem atunci destul de târziu de la ziar și afară nu era țipenie de om. Nu se făcea simțit niciun firicel de vânt, aerul imobil părea condensat într-o banchiză enormă. Moleculele de oxigen aproape vizibile, se îngrămădiseră miliarde ca niște cărămizi minuscule în marea construcție a frigului. Am așteptat un autobuz 331 mult și bine, fiindcă oricât te zgâiai în direcția de unde se presupunea că ar fi trebuit să vină, dinspre Dămăroaia, nu se vedea nimic și ca-n deșert, puteai să ai halucinații, o Fata Morgana a iernii s-ar fi întrupat din jocul de hașuri și de scânteieri care împânzeau peisajul. I-am propus să mergem pe jos, dar Victor, generos ca întotdeauna, s-a gândit la soluția taxi-ului. Dar și pe ăsta ia-l de unde nu-i! Bucureștiul era un oraș înghețat, părăsit, strâns cu menghina ca să nu mai iasă din viscerele lui decât un suspin fără sfârșit. Până la urmă am rămas tot la Hanul Prahova. Ciudat, deși la ora aceea ar fi trebuit să aibă obloanele trase, am fost primiți. De fapt Victor îl cunoștea pe gestionar și uneori când avea chef să mai ardă gazul prin oraș se refugia aici, rugându-l pe om să-l primească împreună cu colegii lui ziariști, deoarece viața în gazetărie, fără puțină licoare care să alunece pe jgheab, e ocnă curată. Dar probabil că intrarea noastră a fost favorizată și de faptul că gestionarul acela voia să afle amănunte despre scandal. Și de unde să vină acestea dacă nu de la niște tovarăși care lucrează chiar în buncărul de la Scânteia? Pe Victor îl flata faptul de-a fi chestionat asupra unor subiecte delicate. Știa ca nimeni altul să-și dea importanță, mai ales dacă acela care-i ceruse informații și explicații se făcea tot mai mic, copleșit de tot ceea ce ieșea, de multe ori exagerat și înflorit, din gura lui Victor Pașadia. Și în seara acea târzie a pus la bătaie toate artificiile sale de excelent vorbitor. Eu parcă mă simțeam obligat să-i atrag atenția că nu e bine să-și dea atât de ușor drumul la gură. Dacă individul acela e un provocator cu misiunea de-a-i trage de limbă pe toți care lucrează la Casa Scânteii? La urma urmei,

ce nu reușesc tovarășii securiști să obțină din anchete, obțin colaboratorii lor de pe urma unor conversații ocazionale, aparent benigne, în fapt foarte bine orchestrate. Dar Victor nu dădea atenție semnelor mele și vorbea în neștire. Până la urmă, ospătarul, gestionarul sau ce era, s-a plictisit să-l tot asculte și s-a dus la ale lui dându-ne astfel de înțeles că e cazul s-o luăm și noi din loc. Nu era agent, cu siguranță, altfel mai rămânea, și măcar dacă s-ar fi prefăcut cât de cât, dar citeai atât de lesne pe fața lui dezinteresul față de pălăvrăgeala lui Victor încât mi s-a luat de pe inimă toată îngrijorarea. După ce băuserăm o baterie de vin, am ieșit din nou în frig și am mers încet în speranța găsirii vreunei mașini. Victor se încălzise și nu mai putea fi oprit. Ai văzut-o pe Doinița ce fiartă e? Se teme olteanca. Ia zi, între noi fie vorba, nu i-ai trage-o? Are cucoana tot ce trebuie, cur, țâțe, buze, ca să te facă fericit. Dar e credincioasă, așa pretinde, îl iubește pe bărbat-su ca pe Dumnezeu sau, cum preferi, ca pe tovarășul Ceaușescu. Individul e mare știab la partid. Cât căcat a mâncat ăsta nu-ți imaginezi! Nu cu lingura sau cu linguriță cum facem noi, ci cu polonicul. Știe că dacă se prăbușește șandramaua își rupe și el gâtul. Și Doinița știe. Altfel de ce ar ține cu dinții de tot ce e acum? A călătorit la Berlin, la Budapesta, ai văzut cu ce mesaj a venit de acolo… păpica, asta-l doare pe român, dacă am regla chestiunea, Ceaușescu al ei ar împărăți o mie de ani, cu tot neamul neadormit, paștele mă-sii, dar n-am ce face, sunt și eu o slugă măruntă și mă hrănesc din ce pică de la masa lor. Te-ai băgat, Horică, într-un rahat mare cât casa, șvaițer rahat, dar tu ai stofă de șoricel și o să-ți găsești găurica de unde să rozi până la pensie. Sper totuși ca bietul Sandu să scape, să nu-i facă ăia acolo de petrecanie. Ai văzut ce a pățit acum câțiva ani inginerul Ursu?

Până la urmă a apărut ca de pe celălalt tărâm un taxi și ne-am vârât înăuntru rugându-l pe șofer să ne ducă unde-o știi. Victor se împăcase între timp cu Dora și abia aștepta să ajungă între pulpele ei de unde culegea bob cu bob o sumedenie de delicii. Pe mine nu mă aștepta nimic. Mă duceam acasă în Drumul Taberei, beam înainte de culcare o cană cu lapte și o alta cu vin roșu, după care, încălzit, începeam să-mi răsfoiesc manuscrisele nepublicate și nepublicabile, romane fantastice, inspirate de tandemul Mircea Eliade-Mihail Bulgakov, despre care pe vremea aceea nu-mi dădeam seama că, în ciuda unei anumite mize intelectuale, sunt scrise mizerabil și când vor fi scoase pe piață, supuse judecății libere a criticilor, vor fi făcute harcea-parcea. Ironia era că nici nu mă mai despărțea mult timp până atunci. Jungherul scârbei lui Victor din acea seară rece de ianuarie a anului 1989 era făcut parcă din gheața care

cotropise orașul. Așa m-am convins că e Pașadia pur sânge, și nu vreo lepădătură. Vinul din arterele lui nu era îndoit cu apă. Spumega repede și când țâșnea în pahare făcea un guler frumos de zăpadă ca blana de zibelină a doamnelor de soi sau de poveste în a căror intimitate dorea să se scufunde ca într-un somn fără vise. Crezusem că nu-i pasă de nimic dacă poate răpi vieții câteva clipe de desfătare. Mă înșelasem. Victor Pașadia era îngrețoșat până la scuiparea fierii de mocirla din jur. Țopăia așa cum putea ca să nu se murdărească prea tare și când ajungea în vilișoara lui de pe Geniului, pe care peste ani avea s-o ipotecheze și de unde avea să i se tragă tot ghinionul, se spăla îndelung, își clătea gura cu apă de trandafiri, făcea dușuri fiebinți și se înfofolea în prosoape flaușate. Ciudat era faptul că nu agrea literatura decadentă a maeștrilor Oscar Wilde, Huysmans, Barbey d'Aurevilly sau chiar Villiers de l'Isle Adam, și când rosteam numele acesta mintea îmi și zbura spre strămoșul scriitorului, cavalerul de Malta, poleit și înstelat. Dar cavalerii mei nu aveau nicio putere în fața prezentului. Mă gândeam dacă în arestul Direcției de Cercetări Penale unde o fi fost dus, Sandu își mai amintea de tot ce-i povestisem. El asta făcuse. Scotocirea, până târziu seara, prin magaziile Combinatului poligrafic nu avusese alt scop decât acela de-a strânge literele de plumb care, puse în curelar, urmau să fie folosite pentru publicarea noului ziar *România*. Arestarea lui avusese loc chiar pe 26 ianuarie. Chemat ca de obicei de secretarul de partid nu s-a speriat, dimpotrivă, s-a dus mai senin ca altădată și nici securistul pe care de altminteri îl cunoștea foarte bine nu i-a transmis atunci vreun fior. Era într-adevăr Pantazi, vlăstarul unei stirpe care de-a lungul vremii știuse să-și înfrunte asupritorul și cu cât asuprirea era mai crâncenă, cu atât ochii lui erau mai senini, nicio umbră nu se deslușea, fir de ceață sau împăienjenire a privirii prin care, Doamne ferește, și-ar fi trădat slăbiciunea. Așa și Sandu, atunci în miezul zilei, și-a înfruntat dușmanul și când acesta l-a rugat să-l însoțească în oraș s-a conformat și nu a recurs la niciun subterfugiu ca să se facă dispărut. Doar era limpede pentru oricine că în spatele cuvintelor politicoase pe care ei le schimbau are loc arestarea. Nu i se puseseră cătușele de prima dată, ieșea din Casa Scânteii ca un om liber și cu fruntea sus, dar Dacia în care a urcat avea de făcut doar un drum. Pe traseu, ca o culme a ironiei, securistul a oprit și a coborât ca să-și cumpere țigări. Portierele nu se închideau așa că Sandu ar fi avut timp berechet pentru a ieși din mașină și a o lua la sănătoasa. Nu a schițat însă niciun gest al vreunei posibile evadări și nici securistul nu s-a temut de așa ceva. Ce încredere bizară se stabilise între cei doi! Știau că au de dus la

îndeplinire o sarcină. Disciplina îi caracteriza pe amândoi. Sandu bănuia ce-l așteaptă, dar nu s-a împotrivit prin nimic soartei care din acel moment încolo dădea foile cărții cu tot mai multă greutate, foi nu de hârtie, ci de carne se desprindeau dureros una de alta. Sau altundeva, mult mai adânc, într-o cavernă umedă și obscură, săpată de cel mai perseverent simț al anticipării, el deja știa că nu așa va arăta sfârșitul lui, închis ani lungi, ci cu totul și cu totul altfel. Securistul s-a întors și poate a și zâmbit văzând că omul a stat ca un mielușel înăuntru și nu i-a dat prin cap să zburde puțin pe afară. Au ajuns apoi foarte repede la sediul Direcției de Cercetări Penale de pe Calea Rahovei sau ce mai rămăsese din vechiul drum al Bucureștiului care odinioară se chema Podul Calicilor, și acolo Sandu, împins într-o cameră, nu a mai auzit decât atât: l-am adus, luați-l! Știa că nu mai e cale de întors și ceea ce avea în fața ochilor era doar un perete de care se putea izbi mult și bine cu capul. Au urmat anchetele, șantaje, amenințări, promisiuni, din cauza becului care ardea zi și noapte și-a pierdut somnul. Dar erau și gândurile care nu voiau să se liniștească. Totuși, nu și-a pierdut nicio clipă încrederea că va scăpa de acolo împreună cu ceilalți cu care pusese la cale proiectul acelui ziar, grupul Petre Mihai Băcanu. Peste ani însă, în manualele de istorie, din ce în ce mai subțiri, lor nu le vor fi rezervate mai mult de câteva rânduri….

Când a ieșit din arest se făcuse deja vară. Era jumătatea lui mai și probabil, ajuns în oraș, oamenii s-au mirat că-l văd că poartă ghete în picioare și duce pe braț coșcogeamitea haina îmblănită în ale cărei brațe îndesase, într-unul fularul și în celălalt căciula. Dar Alexandru Pantazi nu prea era atent la privirile curioase ale oamenilor. Inspira aerul libertății și nu-i venea să creadă că înainte de reținere nu-l prețuise așa cum s-ar fi cuvenit. Nu-i venea nici să se urce în autobuz, cu atât mai puțin să coboare în subteran și să ia metroul. Familia nu știa că e liber, nici măcar nu-i anunțase ca să-i fie aduse alte haine, de aceea voia să mai amâne nițel întoarcerea acasă. Nu că nu i-ar fi fost dor de soție și copil, revederea ar fi avut accente patetice și chiar dacă în oraș nu se găsea nimic de mâncat și de băut tot ar fi dat o fugă până la țară și s-ar fi ospătat acolo pe cinste. Dar nu era el omul pupăturilor și al chefurilor, fie și justificate de un eveniment ca acela al eliberării sale. Câți oare au mai scăpat cu zile după ce i-a înșfăcat Securitatea? Foarte puțini. Făcea așadar parte din cei privilegiați de soartă și deci o masă a bucuriei s-ar fi cuvenit. Cu toate acestea, nu se simțea în stare să petreacă. Ce era în sufletul lui? Ce-l măcina? Ce nu-i dădea pace? Când a venit la Combinat a putut să constate cine a ținut cu adevărat la el și cine, având în vedere circumstanțele,

nu l-a suferit și nu-l suferă. Unii speriați s-au ascuns în closet ca nu fie obligați să-l salute fie și formal. Alții i-au spus verde în față că a făcut de râs clasa muncitoare și nu era pic de ironie în ce ziceau, chiar asta credeau tovarășii. Oricum, ca și ceilalți din grup, avea domiciliu obligatoriu undeva prin Moldova, la Bârlad, așa că aceia care voiau să nu-l mai vadă se puteau bucura. A urcat și în redacție, la noi, a călcat ușor fără să facă zgomot, a deschis ușa la fel de încet ca să nu scârțâie. La început, oamenii fiind ocupați, nici nu au observat că e el. Doar Doinița Olteanu a tresărit, de parcă ar fi înțepat-o vreo insectă, apoi nu a scos niciun cuvânt și tot timpul i-a aruncat priviri mustrătoare ca să-l facă să înțeleagă și în ceasul din urmă de ce greșeală uriașă se făcuse vinovat. La fel s-a purtat și Florică. Totuși, bine crescut, i-a întins mâna, dar mâna îi tremura. Noi, chibiții, fremătam și cel mai surescitat era ca de la sine înțeles Victor. Juca firește și mult teatru, dar nu se mai sătura de prezența lui Sandu, îi dădea târcoale, îl mirosea, îl pipăia, nu-i venea să creadă că e viu. Ineditul situației îl excita peste măsură. Voiam să zic și eu ceva, dar mi-era îngrozitor de jenă. Adică în toate lunile acelea cât el fusese închis, îmi văzusem bine mersi de treaba de la ziar, știri cu Orientul Mijlociu și Africa Australă, apoi aceeași deschidere insipidă de pagină cu acțiuni și luări de poziție în favoarea păcii și dezarmării dacă, Doamne sfinte, nu-și mai lansa prin străinătate Ceaușeasca vreo traducere cu polimerii mă-sii, atunci macheta sărea în aer și publicam doar coloane de elogii, vomisment binecunoscut, dar parcă mai îngroșat de la o lună la alta. Victor însă reușise să-l acapareze. Era atât de nonșalant când îi punea întrebări încât pentru cineva străin de problemă impresia era aceea că omul vine din vacanță sau din vreo călătorie de studii și de aceea are ce povesti. Ia zi, te-au bătut? Ți-au umflat vreun ochi? Ți-au scos vreun dinte? Victore, Victore… Nu știam cum să-l potolesc. Și Florică se jena de stilul celuilalt mult prea familiar de-a aborda situația. Până la urmă a intervenit cu brutalitate, l-a tras de mânecă pe guraliv care, slavă Domnului, a tăcut, deși nu este exclus ca tocmai atunci să fi trecut pe coridor vreo colaboratoare din provincie apetisantă care să-i fi sucit gâtul și odată cu aceasta să-i fi șters din minte și curiozitatea față de pătimirile lui Sandu. Acesta a găsit de cuviință să-și ceară scuze că ne-a deranjat și a plecat repede. Nu am reușit atunci să stau de vorbă cu el. Cred că nici nu mă remarcase. Copleșit de rușine și chiar de vinovăție, mă ascunsesem în spatele curioșilor fiindcă, într-adevăr, venise lumea ca la urs ca să vadă un specimen ieșit teafăr din colții Securității. Florică Pirgu nu-și găsea nici el locul și atunci poate că ar fi fost în stare să prezideze o ședință de învățământ

ideologic, inspirată tocmai de cazul în speță. Tovarăși, uitați cum stau lucrurile, un grup de ziariști a vrut să facă o publicație în care criticau realizările societății noastre, nu le-a mers, au fost reținuți, dar, în urma unei analize temeinice, au fost puși în libertate deoarece nu reprezintă un pericol real. Și apoi pesemne că ar fi dat-o mai pe românește. Băcanu ăsta, măi, fraților, e un mare pezevenghi. El crede că disidența e tot aia cu negustoria lui. Adică își închipuie că dacă vinde și cumpără mașini poate face același lucru și cu gazetele, își face el un ziar, îl vinde și bagă banii în buzunar, ha, ha! Îl și auzeam vorbind astfel. Curat Pirgu! Nimic de zis, dar ceasurile erau oricum înaintate. Încă nu venise clipa fatală a cenușii pe care Victor i-o va turna în geantă, dar presimțea la rândul lui că se apropie ceva, un iureș al schimbărilor. Cine se va adapta va supraviețui, cine va claca are asigurată înmormântare creștinească, fiindcă preoții vor ieși din ascunzișuri și se vor înghesui ca să se facă utili noii societăți.

Pe Sandu l-am întâlnit cu totul întâmplător mult mai târziu în Piața Crângași, la cumpărături. Nu l-am întrebat ce căuta acolo și cum de fugise din domiciliul obligatoriu. În piață fluiera vântul peste tot, atât prin galantare cât și afară, pe tarabe. Acestea erau niște construcții reci de beton pe suprafața cărora țăranii nu aveau ce să așeze decât vreo două căpățâni de varză murată și niște gulii înghețate și tari ca piatra. Nu găseai fir de cartof și atunci soluția se chema tot coada la aprozar de unde, de bine, de rău, te alegeai cu câteva barabule înnoroiate. Oricum, el se pregătea să se întoarcă în provincie, unde, deși mizeria era mai mare decât în București, știa că nu va mai fi tulburat de nimic. Nu mai au tovarășii ce să-mi facă. Niciun fel de tovarăș, a ținut el să sublinieze, iar eu înțelegeam ce voiam din sublinierea lui. Adică sunt aceia din topor, care la o adică și folosesc toporul sau bâta, dar și ceilalți cu școală, care mestecă vorbe tot timpul, dar nu se uită nici pentru o fracțiune de secundă în ochii victimei. Am cunoscut ambele categorii. Acum nu mă mai interesează. Apoi m-a întrebat zâmbitor, încurajându-mă: Ce-ți fac cavalerii? Am fost atât de uimit de întrebare încât aproape că nici nu făcusem legătura cu obiectul meu preferat de studiu. Oricum, nu mă simțeam atunci în stare de o conversație cu un asemenea subiect. Am făcut câțiva pași în direcția barajului dincolo de care se întindea uriaș lacul de acumulare, lucrare hidrografică de anvergură, tocmai finalizată în acei ani pentru regularizarea cursului râului Dâmbovița. Când ne-am urcat pe taluzul împrejumuitor am fost fascinați de încremenirea aceea albă, deasupra căreia nu se făcea simțită nicio mișcare. Departe zăream însă niște omuleți, pescari pesemne, care dădeau la copcă. Cerul cenușiu, foarte coborât,

apăsa ca o lespede așa că ne aflam ca între două planșeuri dintre care, cel de jos, putea să crape oricând, pojghița era înșelătoare, iar cel de deasupra își continua lent, inexorabil coborârea. Sandu a spus ceva atunci care m-a luat pe nepregătite.

— Știi că nu mai voiam să ies de acolo?

— Cum așa?

— Așa, pur și simplu. Nu mă mai interesa ce e afară. La un moment dat mi-am dat seama că nici nu mai mi-e dor de ai mei. Nu mai aveam nevoie de nimeni, voiam să să rămân singur, să mă uit zile în șir prin gemulețul din arest care deschidea vederea spre turla bisericii Sf. Ilie din Rahova, iar noaptea, când nu puteam să dorm, tot pe acolo priveam petecul de cer uneori înstelat care mi-era de ajuns. Anchetatorilor le spusesem tot ce știam, ce să-mi mai ceară? Ce să-mi mai facă? Ce mai însemnam eu pentru ei? Simțeam că pragul dintre viață și moarte se îngustase foarte mult și de aceea nu mai aveam ce să-mi doresc și nici nu mă mai putea speria ceva.

Îl ascultam liniștit, inspirînd detașarea care venea dinspre el ca un aer rece rarefiat al fiordurilor. Lacul putea fi și o prelungire a unor tărâmuri boreale, reprezentabile pe orice hartă printr-o rețea de hașuri fine, ca niște pulberi galactice. Cu trei sau patru ani în urmă pe locul acela fusese un cimitir, dar excavările au început nemilos și nimeni nu a mai ținut cont de țara de dedesubt a mormintelor. Oamenii zoriți de autorități alergaseră să mai adune ce se putea din oasele celor dragi. Cupele dințate ale utilajelor mușcaseră din pământ cu sete și scoseseră la iveală albitura acelor oseminte care luceau ca argintul în lumina zgârcită a zilelor de atunci. Pe urmă, dând drumul la apă, totul a fost înecat într-o nepieritoare iluzie. Blocurile s-au ridicat unul după altul și priveliștea care li se oferea locatarilor era neasemuită. O mare în mijocul orașului, taluzuri de piatră pe care se vor tolăni oamenii muncii vara ca să se bronzeze, ăsta era viitorul, fără prefăcătorii, și Sandu înțelesese. De aceea îl ispitise gândul de-a nu mai ieși din arest. Prin capul său sufla același vânt aducător de pustiu și de senin care desvrăjea întreaga lume. Era neîndoielnic un Pantazi veritabil fiindcă numai mintea aceluia putea să sufere asemenea ruperi de iluzie. Așa că întrebările legate de detaliile detenției sale nu mai aveau niciun rost. Anecdotica nu mai putea să mă intereseze. Desvrăjit la rândul meu, din acel moment nu am mai putut să ascult „Europa liberă”. Tot ce debitau ăia acolo despre soarta grupului de ziariști și tipografi care, învingându-și frica, puseseră la cale editarea unui ziar clandestin mi se părea atât de superficial încât nu mai merita să stau ca de obicei cu urechea lipită de tranzistor. Curând au

început să se audă și clevetiri despre „culisele” operațiunii. Acestea au căpătat amploare mai ales peste un an când, odată libertatea câștigată, cum se zicea pe atunci, șușotelile au devenit țipete. Oare oamenii aceia chiar au fost nebuni de și-au riscat pielea? Sau aveau de la început spatele asigurat? Securiștii patrioți, care după câteva luni de la revoluție au prins glas, au lansat primii teoria amestecului rusesc. În spatele acelor oameni nu s-a aflat altcineva decât însuși Gorbaciov care le suflase la ureche ce să scrie și ce să facă. Prețul vieții lor fusese tocmai promisiunea liderului de la Kremlin că nu se va amesteca în treburile interne ale României așa cum făcuse prin alte părți. Dar secătura nu s-a ținut de cuvânt și în aranjamentul din Malta cu americanii a luat în calcul și țara noastră, trădându-l pe sărmanul Nicolae care, părăsit de toți, a ajuns repede, împreună cu consoarta, în fața plutonului de execuție. Cui nu-i răsunau în urechi rafalele de atunci? Am regretat faptul că execuția nu a fost transmisă în direct ca să-i vedem cum, ciuruiți de gloanțe, cad, dar nu brusc, ci lent, prelingându-se de-a lungul zidului până înțepenesc pe veci în cele mai neverosimile poziții. Odată cu trecerea timpului, și peste împușcăturile acelea dorite de un întreg popor s-a așternut, cum obișnuim să spunem, uitarea. Parcă nu au fost niciodată, și Ceaușescu ar fi murit în patul lui precum Kim Giong Il, iar milioane de români nordcoreenizați l-au jelit și cel ale cărui lacrimi nu au fost destul de convingătoare s-a pomenit înșfăcat de miliție, vârât în dubă și transportat cu o destinație necunoscută. Așa am auzit de curând că s-ar fi petrecut acolo lucrurile, la acele funeralii transmise în lumea largă ca să fie savurate de toți gură-cască. Dar Sandu nu a mai apucat vizionarea lor și cu aceasta anticipez o dezvăluire pe care tot o amân, de parcă nici nu ar fi adevărată. De aceea tot aștept să mă întâlnesc cu el în Crângași, pe 1 Mai sau în Domenii, ducându-se la cumpărături, cu pas liniștit de pensionar. La un an sau doi după 1989 s-a mutat din vechiul apartament și a căpătat un altul, într-o vilă elegantă din spatele Arcului de Triumf. Se poate spune că, deși nu îi era felul, s-a descurcat, iar mutarea lui a fost chiar una de maestru într-o piață imobiliară controlată de șacali, – o fi contat calitatea de fost deținut politic? –, în orice caz de aici i s-a tras moartea. Pronunț cuvântul cu oroare și din nou îmi răsună în urechi nu împușcăturile, ci țipetele lui Victor înainte de-a ne despărți și a-l lăsa mai departe în penitenciar. Craii și morții, bagă la cap, Horică! Am scomonit prin legende și uite ce am primit!

Lui Sandu i-am spus până la urmă tot ce știam despre cavalerii de Malta. Am făcut aceasta fiindcă știam că el e singurul care mă poate asculta. Ultima dată când vorbiserăm

despre așa ceva fusese înainte de arestarea sa și de tot ce urmase. Apoi, după 1989, subiectul a căzut în desuetudine. Ironia făcea ca în țară literatura esoterică să capete amploare. Erau pline tarabele vânzătorilor de asemenea produse care ajunseseră să concureze fructele exotice. O veche profeție potrivit căreia odată vor ieși la iveală toate cele ascunse se adeverea cu prisosință. Înnebuneai în fața haosului care bolborosea de pretutindeni și atunci te apărai prin nepăsare. Ridicai din umeri în fața aglomerației de tentații. Măsură defensivă, nimic altceva, te protejai astfel împotriva unui asediu necontenit. Într-un asemenea context cavalerii mei de Malta nu mai prețuiau nici cât o ceapă degerată sau cât o gulie tare ca piatra așa cum văzusem odată demult, într-o piață din Bucureștiul anului 1989. Victor nu mai avea chef să mă asculte și nici măcar nu ar mai fi catadicsit să-mi califice cercetările drept fantasmagorii. Ar fi fost neîndoielnic o cinste de-a mai primi un asemenea calificativ. El deja intrase în febra recuperării proprietăților familiei sale. De cealaltă parte, viața lui Florică Pirgu devenise un zbucium steril, văzând că numele lui de odinioară se devalorizează, tot ceea ce crezuse că reprezintă – oho! – în literatura și publicistica țării se sfărâmă ca un pesmete uscat între degetele contractate de spaimă. După aceea a mai venit și plecarea soției fiindcă doar așa se întâmplă întotdeauna, când e omul dărâmat primește și un ghiont suplimentar ca să ajungă mai repede în șanț. Tot ce aș fi putut face ar fi fost să fiu aproape de el și să-l încurajez. Are datoria să se ridice deasupra mizeriilor din prezent deoarece acestea nu-l pot afecta. Eram însă conștient de inconsistența unui asemenea sprijin, aceasta nu fiindcă nu i-aș fi admirat cât de cât poezia, ci fiindcă nu reușeam să-mi șterg din minte episodul enigmatic al cenușii. Dacă a doua oară nu avusese loc o farsă pusă la cale de Victor sau de un alt zănatec, atunci, pentru numele lui Dumnezeu, ce se întâmplase? Omul rațiunii din mine însumi nu voia să cedeze un pas. Când Sandu s-a reîntors în București după domiciliul forțat, i-am spus tot ce s-a petrecut atunci. El nu știa nimic din tărășenia respectivă și a zâmbit neîncrezător. Zâmbeam și eu. Acel episod bizar luat în seamă ar fi spulberat pur și simplu aura lui de disident ca și a celorlalți. Nu ei, gazetarii curajoși, meritau atunci celebritatea, ci Florică Pirgu, conformistul, putea să urce trufaș pe scenă. Cărui secretar de partid nu doar din România, ci din toate țările Pactului de la Varșovia la sfârșitul fatidicului an 1989 i se mai întâmplase așa ceva? Nu era vorba de ceva unic, care popularizat l-ar fi ajutat pe bietul om să iasă din anonimatul care-l otrăvea și i-ar fi creat o faimă pe care cele zece sau douăsprezece volume de versuri apărute ritmic nu i-au

asigurat-o nicicând? Dar cine să se ocupe de publicitate? Doar un nebun ca mine! Sandu nu era doar sceptic, ci și stingherit. Îi vindeam la suprapreț gogoși de doi bani. Mă purtam ca un plăcintar lacom de câștigul rapid. Totuși, în ochii mei încă lucea o speranță nevinovată. Nu se putea să nu creadă el în acea ciudățenie măcar cât ar fi crezut în cuvintele unei babe care în biserică l-ar fi tras de mână și i-ar fi spus că icoana cutare plânge. A fost cenușa aceea tot un fel de plâns al materiei, după cum mai târziu, înainte de-a-și pune capăt zilelor, și lui avea să i se întâmple ceva ciudat, care poate l-a și împins spre actul suicidar. Eram toți cavaleri de Malta. Purtam brodată direct în carne crucea de smalț alb și prin sângele nostru, pentru a-l înnobila, zbura dragonul de smarald. Cine rezista unui asemenea zbor se dovedea adevărat cavaler. Dar în vremuri de negură simetria se așeza invers. Craii și morții, Pantazi era cel mai sus, de aceea trebuia să moară. Și a murit.

— Sandule, o să-ți spun tot ce știu…

L-am întâlnit atunci cu totul întâmplător și printr-o smucire a memoriei mi-am dat seama că trecuseră zece ani de când tot așa dăduserăm unul peste altul în piața Crângași. Doar că de data aceasta nu mai ieșise la cumpărături, ci stătea singur la masă într-o bodegă în fața unei sticle cu vin. Nu-mi venea să cred că-l văd într-o asemenea ipostază deoarece știam că nu prea bea și a bea singur era cu atât mai primejdios. Am ciocănit în geam fiindca masa la care se afla era lipită de fereastră. M-a recunoscut și m-a poftit înăuntru. Cârciuma aceea sau ce-o fi fost era goală, atât îmi amintesc, așa că am traversat sala până în celălalt capăt, având de o parte și de alta șiruri de mese neocupate. Sandu alesese să se așeze la ultima deoarece în acest fel avea toată panorama sălii și probabil că pustietatea îl desfăta. Detesta aglomerația, adică tot ceea ce marile orașe oferă din belșug. De ce atunci nu se muta la țară? Primise și niște pământ și probabil dacă se ducea de la început acolo, tragedia nu ar mai fi avut loc. În mod sigur, ai lui nu fuseseră de acord și se supusese voinței lor. Cine, odată plecat de la sat, se mai întoarce la obârșii? Când partidul a dat drumul la industrializare și a deplasat mari mase de populație de la sat la oraș, știa că fenomenul este ireversibil. De fabrici și uzine în timp se poate alege praful, să ruginească, să fie vândute peste două generații la fier vechi, dar proletariatul e ștanțat pe veci. Și Sandu fusese astfel înrobit. Degeaba în sufletul său se făcea simțită briza aducătoare de cer senin. La rândul lui purta pecetea indelebilă a clasei muncitoare care nu se mai întoarce la pământul părinților și bunicilor. Mai degrabă șomer decât truditor de dimineața până seara pe o bucată de pământ despre care tot de dimineața până seara ți se spune că e a ta fiindcă

informația nu te interesează. Aceasta a fost marea revoluție socială și morală pe care nu o mai schimbă nimic și nimeni, nici măcar un nebun ca mine. Sandu, ca resemnat față de o asemenea situație, stătea la masă și bea un vin alb, Riesling, amestecat cu borviz. Era și acesta un semn al corcirii, sub a cărei zodie toate se aflau. Cum era timpul pe atunci? Cald, frig, umed, secetos? Nu-mi amintesc nici de cartierul în care ne-am întâlnit. Tot ce țin minte este faptul că brusc, pe nepregătite, mi-a dat următorul sfat: să nu te însori! Era cea mai trăznită recomandare primită vreodată și, venită din partea lui, caracterul nefiresc, scandalos, absurd ieșea cu atât mai mult în evidență. Singurul holtei din redacție, eram des întrebat când am de gând să fac pasul. Ironia era că mă rușinam de celibatul meu. Am luat odată ca *dead line*, cum se spune, pragul de 33 de ani, apoi 35, am ajuns și la 40, dar rămâneam singur, neînsoțit în nicio împrejurare. Poate unii se întrebau: e cast sau într-atât de stricat încât nu poate să susțină o relație de durată? Curiozitatea celor care mă iscodeau s-a stins repede. Multă vreme am făcut figură onorabilă de burlac de vreme ce, apărut în condiția opusă, aș fi contrariat. Iar Sandu, ca familist convins, așa cum era cunoscut, ar fi fost ultimul care să mă încurajeze în această direcție. Și iată că atunci mă felicita pentru ceea ce în sufletul meu continua să fie prilej de jenă. Recomandarea lui absurdă avea un suport străin de viața mea. El regreta ceva intens dacă proiecta în exterior, sub forma unui sfat, părerea de rău. Nu te înțeleg, omule! Și chiar nu-l înțelegeam. Mult mai târziu cuvintele de atunci au apărut într-o înspăimântătoare lumină a înțelesului. Dar era prea târziu. Apoi a venit o întrebare care a sporit uimirea. Cavalerii ăia ai tăi aveau voie să se căsătorească? I-am răspuns că-și lăsau urmași, dar nu în sens biologic, ci spiritual. Aveau discipoli cărora le transmiteau o anumită învățătură, o conduită, un stil de viață care, întărit din generație în generație, a creat arborele genealogic al cavaleriei. Și dacă pe mine mă cheamă Pantazi înseamnă că am vreo legătură cu personajul acela din roman? Întrebarea lui naivă, dar fremătătoare, m-a determinat să încep povestea. Nu era nimeni lângă mine care să-mi reproșeze că spun fantasmagorii.

Cei trei cavaleri, după moartea țarului Pavel I, erau priviți de curtea imperială cu deosebită suspiciune. Deși purtau nume rusesc, oamenii îi considerau în continuare străini de neam, de țară, de tradiții și de datini. Într-o lume xenofobă ca aceea rusească nu aveau cum să respire în voie. Străini și stranii, când se plimbau printr-o cetate ca a Moscovei, bârlog unde instinctele de fiară și siluetele lumânărilor conviețuiau neverosimil, din orice cotlon, de oriunde, din vreo izbă

mohorâtă sau dimpotrivă din salonul vreunui palat luxos, putea să țâșnească ucigașul. Simțeau că viața le e în primejdie. Lumea aceea greoaie, îmblănită și bărboasă, forma un amestec de neînțeles pentru ei, dar dacă Marele Maestru hotărâse transplantarea Ordinului departe de locul de baștină însemna că aici se ascundea temei adânc, împotriva căruia nu se puteau răzvrăti. Doar aceasta le era pavăză, deplina ascultare și toată protecția nu le putea veni decât de la noul țar. Dar el era singur și oricând, într-o clipă de atenție slăbită, potențialul asasin putea să acționeze. Cine s-ar fi aflat în spatele acestuia? Forța primară a Rusiei, instinctul bestial, crud și fără îndurare, dar foarte bine putea fi vorba și de vreun agent trimis de Vatican pentru a suprima aripa răsăriteană a Ordinului, deoarece sub ocrotirea Înaltului Pontif funcționau cavaleri de Malta și în Occident. Și atunci de partea cui era legitimitatea? Rivalitatea se ascuțea iar sferele de influență se împărțeau nu doar după forța militară și puterea economică, ci și după capacitatea de-a anexa blazoane vechi, înstelate, coborând din purpura medievală. Atunci, pe timpul lui Alexandru I, cei trei Pavel, de Miazăzi, de Miazănopate și de Asfințit, locuiau în cuibarul moscovit ca într-un viespar. Boierimea și clerul își uniseră glasurile pentru a-i alunga din țară, a fi amarnic afurisiți și după plecarea lor locurile unde s-au aflat să fie purificate prin îndelungi sfeștanii. Bisericile pravoslavnice se congestionaseră de mânie. Doar ofițerii erau mai indulgenți deoarece, ca aristocrați ce formau casta militară, admirau trecutul cavalerilor cruciați și, după atâta vreme, se simțeau încă sub înrâurirea lor. Când cei trei apăreau la vreun bal, se făcea gol în jur. Erau ocoliți, dar studiați de la distanță cu o scormonitoare curiozitate. Elita societății știa despre ei că sunt cavaleri călugări, cu alte cuvinte alăturau două direcții care în Răsărit nu prea se încrucișau. Cavalerul, știau toți, e om de lume, bea, se distrează, are aventuri galante, cu cât petrece mai mult cu atât e mai apreciat. Pe când călugărul nu are ce căuta prin saloane și budoaruri. Lui îi sunt străine toate bunătățile, și cele gastronomice, caviar, vodcă, șampanie, bomboane de ciocolată, dar și cele oferite de femeile frumoase. Chilia e locul lui dezmăț și nu face un pas în afară decât cu prețul pângăririi. Filfizonii ăștia aduși de fostul țar care numai întreg la minte nu a fost, nesocotesc împărțirea făcută de noi și propun un mod de viață care smintește. Judecata obștei era aspră și zilele cavalerilor la Moscova, numărate. Salvarea le-a venit însă de la înrăutățirea conjuncturii internaționale. Țarul Alexandru privea cu îngrijorare, dar și cu viclenie spre Europa unde începuse să-și facă rău de cap cel care se autointitulase împărat și voia să disece în fel și chip corpul bătrânului

continent. Napoleon Bonaparte se numea năzdrăvanul și se părea că nu avea în el nimic sfânt, cu excepția unei imense iubiri de sine. În asemenea circumstanțe ofensiva sa asupra Rusiei nu putea să întârzie mult. Țarul îl aștepta însă în vizuină și spera ca nepoftitul să-și cheltuiască energiile cât mai repede. Dacă istoria i-a dat dreptate nu mai încape îndoială. Napoleon, cel adulat de posteritate, s-a purtat nesăbuit și s-a lăsat sedus de abisul rusesc peste care își lăsa umbra acvila bicefală. Despre campania sa dramatică s-au scris mii de pagini, dar paginile se scorojesc. Față de țar, francezul era un aventurier obraznic, pus pe fapte mari, dar tras pe sfoară, ca o marionetă, de istorie care avea nevoie de eroi precum el, dinamici și fără un pic de simț față de legile adânci ale universului. Cavalerii s-au temut când l-au văzut că avansează spre inima Rusiei, fără a putea fi oprit. Îi gonise pe ei din Malta și acum părea că tot pe ei îi urmărește ca să le facă de petrecanie. Piticul era cel mai mare profitor al revoluției și cizmele lui fuseseră lustruite cu bucăți de dantelă sfâșiată din rochiile conteselor ghilotinate. Ăsta era Napoleon și sub pașii armatelor sale întreaga stepă rusească duduia. Imensa întindere de pământ pârjolită de soarele acelei veri din 1812 se acoperise de culori frenetice, revărsate parcă în cascadă din uniformele sutelor de mii de soldați. Și totuși războiul putea fi evitat dacă Marea Britanie, prin perfide manevre ale diplomației, nu i-ar fi învrăjbit pe țar și împărat. Mai ales că nu a fost un război obișnuit, ci un plonjon adânc într-o direcție inepuizabilă. Pădurile rare de carpeni și mesteceni reveneau ca o temă muzicală într-o simfonie fără sfârșit. Parcă armatele nu mai mergeau pe pământ, ci direct în cer fiindcă numai cerul nu are dimensiuni și, oricât l-ai străbate, niciodată nu-i dai de capăt. Era aprins ziua, roz dimineața și roșcat la asfințit pentru ca noaptea, spuzit de stele, să transmită fioroșilor grenadieri fiorul sacru al depărtării care nu se va lăsa cucerită. Într-o noapte, tuturor li s-a părut că văd pe boltă profilat conturul unei biserici cu mai multe turle ca și cum ar fi fost o pasăre cu mai multe capete, fâlfâind tăcut prin întuneric, pregătită să planeze asupra armatelor străine. S-au scris atâtea despre campania rusească a lui Napoleon, dar cine știe ce a fost în capul zeului care a pus în mișcare mari mase de oameni?

— Dar de ce a făcut, nea Horică, Napoleon războiul ăsta? m-a întrebat atunci Sandu ca tot omul care la un pahar vrea să dezlege enigmele istoriei.

— Mata ar trebui să știi mai bine, fiindcă atunci a fost pierdută și Basarabia noastră. Pe occidentali i-a preocupat mereu soarta Imperiului otoman, asta a fost grija lor. Și când vedeau că deasupra turcilor se ridică o putere din ce în ce mai

mare nu au mai stat cu mâinile în sân. Tot secolul al XIX-lea este dominat de războaiele dintre ruși și turci. A început cu acesta dintre 1806 și 1812. Napoleon i-a avertizat pe turci că, dacă vor fi amenințați, să nu cedeze nimic, dar turcii au făcut pe ei de frică și au semnat ceva prin care Basarabia a încăput pe mâna rușilor. Bineînțeles, lucrurile stau mai complicat, ce știu eu, dar vezi că operația s-a repetat peste 129 de ani. A venit vremea lui Hitler care la rândul lui a atacat frontal colosul de la Răsărit, deși mulți îl sfătuiseră că, dacă procedează prin învăluire, pe flancuri, are șanse mai mari de victorie. Nu a ascultat de nimeni decât de vocea aceluiași zeu care vrea să ne ducă la pierzare. Pentru noi războiul acesta a însemnat tot pierderea Basarabiei. Și atunci poate erau cavaleri care sufereau de ce vedeau că se întâmplă.

Episodul evocat putea să-l sensibilizeze pe Sandu deoarece îi amintea de părinții lui. Dar el era neclintit, stătea smirnă și mă asculta.

Cavalerii și-au dat seama că armata de jumătate de milion de oameni mânată de Napoleon va pieri în pântecele de gheață al cetaceului rus. Lupta devenea inegală între fluturașii multicolori și o forță imobilă, de nezdruncinat. Rusia își deschidea larg gura pentru a înghiți planctonul forfotitor. Curtea imperială se refugiase din capitală așa cum un fruct ar fi ieșit din coaja sa, lăsând-o intenționat la vedere, ca simplă ispită. Când au ajuns la Moscova soldații francezi nu au găsit decât ziduri, cupole, incinte golite de oameni sau noaptea, bântuite de stafii. Dar asta vruseseră ei să cucerească? Napoleon Bonaparte a simțit pentru prima dată în viața lui că neantul nu are gust. Se obișnuise până atunci cu mâncăruri gustoase, ospețele lui începuseră în nordul Italiei când cucerise Piemontul, traversase apoi Mediterana pentru a ajunge în Egipt și a se lupta acolo cu mamelucii, alt festin, la Austerlitz i-au fost servite bucatele cele mai alese, dulci, însiropate, care l-au făcut să se lingă pe buze, dar aici, la capătul lumii, ce avea pus pe masă? Pulbere, scrum, cenușă… Incendiile au cuprins repede Moscova și au făcut să țâșnească din măreața cetate o vâlvătaie enormă care s-a înălțat până spre cerul plumburiu al acelei ierni timpurii. Împăratul nu a avut încotro și a trebuit să se retragă. Astfel s-a scris cel mai absurd război din istorie între o armată uriașă și un adversar nevăzut care fugea mereu din calea luptei, lăsându-se reprezentat de ceea ce era stepă nesfârșită, ploi, ninsoare, ger. Napoleon știa să se bată cu oamenii, nu cu forțele naturii, fiindcă pe de o parte i se părea nedemn, iar pe de alta, de la sine înțeles, nu poseda cunoștințe pentru a face față provocării inedite. Țarul Alexandru a ieșit în cele din urmă din bârlogul unde stătuse ascuns, însoțit de toate

fețele bisericești, patriarh, mitropoliți, cler numeros, se clătinau bărbile a înțelepciune și viclenie, odăjdiile, engolpioanele, cârjele și icoanele, toate formau o oglindă strălucitoare care lua ochii norodului, dar în care se răsfrângeau și marile lucrări cosmice fără de care împărăția pravoslavnică nu ar fi supraviețuit. În acel context de evlavie și recunoștință față de Hristosul ortodox ce nu-și lăsase la ananghie slujitorii, cavalerii de Malta nu mai provocau nemulțumirea celor din jur. Dacă ar fi fost bucluc probabil că nu ar fi scăpat să fie numiți țapi ispășitori. Dar așa, cei trei Pavel intrau la rândul lor în marea revărsare de iubire către Pronia cerească. Boierul și mujicul întregeau o singură ființă iar între doamnele de la curte, îmbrăcate în blănuri scumpe de samur, și țărăncile îmbrobodite cu șaluri de lână nu mai era nicio diferență în momentul în care, îngenuncheate în fața icoanelor poleite cu aur, mulțumeau cu lacrimi în ochi pentru minunea care ocrotise țara. Peste 129 de ani în mod straniu aceleași secvențe aveau să se repete. Doar că nu mai erau doamne, contese, baronese, ci tovarășe tunse scurt, îmbrăcate în haină de de postav aspru peste care se încingeau cu un centiron lat din piele de bou și încălțate în bocanci militari sau, dacă aveau grad mai mare, în cizme, iar locul țărăncilor va fi luat de colhoznice care mânuiau grapa ca pe buzdugan ca să sfărâme țeasta invadatorului.

Istoria e întotdeauna scrisă de învingători. A urmat Congresul de la Viena care a vrut să reabiliteze Europa veche, anterioară experimentului napoleonian. Totul fusese ca un vis sălbatic, pe care, ca într-o menghină, pleoapele continentului vruseseră să-l strivească și să nu-l lase revărsat peste întreaga plajă a minții omenești. Dar ceea ce avusese loc nu putea fi, cum se spune, șters cu buretele. Oamenii tulburați nu se împăcau cu simpla revenire în albia vieții de până atunci. Cavalerii locuiau în continuare la Moscova, ceva mai liniștiți ca înainte, dar încă mai simțeau îndreptate asupra lor priviri încărcate de ură. Totuși, în jurul lor se strânseseră tineri care aveau nevoie și de altceva decât de cateheză bisericească ori de studii laice de unde ei recoltau acele idei ale progresului social, făcându-i pe părinții lor din ce în ce mai îngânduraţi. Tinerii ruși simțeau că învățătura care venea dinspre cavalerii de Malta era de o factură diferită, ocolea progresul linear, și în același timp făcea din tradiție o enigmă tentantă, care nu avea nicio legătură cu bigotismul predat de popi somnolenți sau din cale afară de severi. Era o direcție nouă pe care voiau s-o străbată până la capăt, trăind în mod bizar același îndemn ca al corsicanului încăpățânat care nu se abătuse din drum. Iar la capăt îl așteptase îngerul morții. Proveniți din familii bune,

erau convinși că și pe ei îi așteaptă ceva la capăt. Cei trei Pavel le vorbeau despre vremea îndepărtată a cruciadelor, despre eroi legendari și scuturi care străluceau ca diamantul. Le evocau începuturile Ordinului căruia îi aparțineau, felul cum se uniseră în aceeași persoană tăria călugărului și afectivitatea cavalerului, apărând astfel o nouă tipologie, necunoscută până atunci, privită cu neîncredere atât de oamenii bisericii cât și de oamenii obișnuiți, nimeni nu înțelegea de ce fusese nevoie de o asemenea alianță, dar aceasta deja avusese loc și nu putea fi anulată. Cavalerii călugări au traversat veacurile ca niște superbe păsări de sânge și fum, sângele rezulta din bătăile la care participau, fumul se ridica din tămâia arsă liturgic. Pe de o parte ochii lor, potrivit învățăturii monastice, nu aveau nevoie să vadă, pe de alta, stirpea de cavaleri ale căror simțuri trebuia satisfăcute, le cerea să vadă tocmai nevăzutul. De aici, de altminteri, s-a născut condiția lor specială, sfâșiată într-o teribilă tensiune. Cruciadele au fost tocmai aspirația încordată către acele relicve și vestigii care arată trecerea Domnului pe pământ. Cavalerii nu au crezut niciodată că tot ceea ce e legat de Dumnezeu, odată cu Învierea, a fost răpit la cer și deci n-a mai rămas nicio urmă, în afară de lucrarea Sfântului Spirit trimis nouă ca să ne facă viața suportabilă. Relicvele există și sunt ascunse în locuri secrete. În Apus sunt numeroase forme ciudate de relief cărora oamenii le dau târcoale fără să știe despre ce e vorba, dar presimt că acolo este concentrat mult mister. Graal-ul a fascinat mințile acelora care au pornit în căutarea lui. Sfântul Potir e de aceea doar un substitut palid a ceea ce vasul originar a reprezentat odinioară. Dar cum e, cum arată, ce formă și ce dimensiuni are? Întrebările acestea nu le-au dat pace cavalerilor dintotdeauna. Și voi, tinerilor, puteți să-l căutați, le-au îndemnat cei trei Pavel, foști René, pe acele frumoase vlăstare ale aristocrației ruse. Cruciada adevărată înseamnă căutarea Graal-ului, nimic altceva, averi, aur sau nestemate, nimic din toate acestea nu are importanță în fața marii promisiuni de-a găsi ceva despre care știm doar atât, că este relicva cea mai importantă, mai presus de piroanele care l-au răstignit pe Domn și chiar de lemnul crucii. Ultima afirmație a cavalerilor avea greutatea unei erezii și poate a ajuns și la cunoștința vreunei eminențe din Sinod, poate chiar la urechea Oberprocurorului care s-a gândit atunci că tot ceea ce se întâmplă la întâlnirile dintre cavaleri și tinerii ce sperau să le fie discipoli nu este câtuși de puțin inocent și trebuie în consecință interzis. Cavalerii s-au apărat cum au putut, spunând că tradiția Graal-ului nu pune la îndoială celelalte adevăruri din Scriptură, ci doar le completează. Conflictul s-a acutizat și doar țarul mai putea să-l stingă. Nu era el socotit

oare maestru al Ordinului și deci ierarhic se afla deasupra celor trei incriminați? După victoria asupra lui Napoleon, Alexandru era aproape intangibil. În jurul persoanei sale se coagulase un nor de sfințenie care-l desprindea decisiv de masa supușilor. Era inaccesibil și în același timp sumbru, indescifrabil, hieratic. Gurile rele voiau să spună că se repetă nefericitul episod din ultima parte a vieții tatălui său, Pavel I, care-și pierduse mințile și, înainte de-a fi asasinat, bâiguia doar pe înțelesul lui și poate și al păsărilor care vizitau des pervazul ferestrei în spatele căreia țarul stătea ore în șir cu ochii în gol. Și Alexandru părea că nu e departe de o asemenea rătăcire. Dar alienat sau nu, a luat atunci o hotărâre istorică, aceea de-a fi construită o catedrală uriașă, cu hramul Mântuitorului, și care o va înlocui pe cealaltă, cu același hram, în nava căreia moscoviții, duminică de duminică, se îmbulzeau ca să-l preaslăvească pe Cel de Sus, care-i scăpase de dușmani. Înainte însă de începerea lucrărilor, țarul a decis ca în vechea biserică să aibă loc o liturghie de o altă factură decât cea obișnuită. Tot Sinodul a fremătat a nedumerire și chiar teamă. Simțeau sfinții lor că în aer plutea ceva suspect iar atunci nu ar fi fost de datoria lor să se împotrivească proiectului? Dar acesta pleca tocmai de la țar a cărui autoritate în acele zile nu putea fi zdruncinată. Ceea ce nu le convenea sfinților lor era faptul că în cadrul acelei liturghii speciale cei trei cavaleri urmau să joace un rol covârșitor. De altminteri, avea să se numească liturghia regilor magi, ceea ce intriga și în egală măsură emoționa. Reveneau astfel vestitorii de odinioară și se ipostaziau în cavaleri de Malta ale căror atribute nu fuseseră încă deplin puse în evidență?

Era pe atunci zi de primăvară în postul Paștelui și zvonul despre caracterul insolit al acelei liturghii s-a răspândit la iuțeală în toată lumea bună a Moscovei. Doamnele ale căror urmașe peste o sută de ani aveau să fie seduse de bestia mistică Rasputin au trăit atunci un fior similar, oroare sacră față de un eveniment cum până în acel moment ortodoxia răsăriteană nu mai cunoscuse. Darurile regilor magi prin care Domnul Hristos a căpătat tripla investitură de rege, preot și profet urmau să fie aduse în prim plan. Nu sângele și carnea Mântuitorului contau fiindcă era doar un nou-născut, ci exact ceea ce a precedat și a făcut posibilă misiunea sa. Darurile deveneau astfel din ce în ce mai misterioase, aurul, tămâia și smirna dobândeau calitatea primordială prin care tot cosmosul la începuturi fusese transfigurat. Emoția era din ce în ce mai puternică iar lumea aștepta cu sufletul la gură clipele privilegiate. Cine însă putea să prevadă care vor fi consecințele acelei liturghii? Dacă nu era una obișnuită, atunci nici sfârșitul ei nu putea fi oarecare.

Participanții ar fi ieșit din incinta bisericii cu totul schimbați, alți oameni față de cei care emotivi intraseră pentru ca în urma lor porțile mari să se închidă cu zgomot greu. Pe durata liturghiei nu au mai putut fi deschise de parcă cineva chiar le-ar fi zăvorât, luându-i prizonieri pe oamenii dinăuntru. Venise tot Sfântul Sinod, bătrâni îmbrăcați în galben și negru se pregăteau ca niște vulturi cu penajul lucitor pentru a se înfrupta lacom din hrana bisericească întinsă la picioare. Familia imperială era de asemenea prezentă. Marele duce Nicolae, fratele țarului, care-i va urma la tron, arăta cel mai impunător în uniforma sa albă, cu epoleți de mătase, cusuți cu fir auriu. Femeile nu aveau asemănare. Drepte, suple, înalte, stirpea lor aleasă, în care nu cursese de-a lungul generațiilor picur de sânge tulbure, nu se dezmințea. Chiar și cele în vârstă și corpolente nu se deformaseră și-și păstrau ținuta princiară. Priviri aprige ori melancolice se împleteau ațintindu-se într-o singură direcție, acolo unde cei trei cavaleri de Malta sau noii regi magi aduceau darurile. Rusia putea fi stăpâna lumii dacă avea loc oficierea celor mai grozave taine pe care mintea omului nu le putea închipui. Dar ce s-a întâmplat atunci? După ce porțile au fost deschise cu mare greutate, aproape dislocate din cadru fiindcă nu se mai puteau urni, lumea s-a năpustit afară cutremurată, risipindu-se care încotro, dar cu gând să revină ca să le ceară socoteală celor vinovați de ieșirea lucrurilor din matca lor. Dar chiar avusese loc o asemenea abatere? Sau cine știa cu adevărat cum trebuia să decurgă lucrurile pentru a descoperi abaterea și a o sancționa? Țarul Alexandru a părăsit ultimul catedrala, țeapăn, palid ca un mort, și poate de atunci, spun anumite surse, datează hotărârea lui de-a se retrage din lume, de-a dispărea de la Curte, de-a rătăci prin marea sa țară ca un fel de nebun întru Hristos care murmură necontenit rugăciuni. Legendele inspirate de fuga sa sunt nenumărate, care de care mai colorată sau mai dramatică, dar adevărul, de bună seamă, îl știe numai el și îngerul care i-a călăuzit pașii în pribegie. Și totuși ce se întâmplase? Cei trei cavaleri aveau rolurile lor distribuite așa că au acționat calm, fătră să-și trădeze prin nimic emoția care pusese și pe ei stăpânire. Știau foarte bine ce au de făcut și nu le-au tremurat mâinile. Cei care îi priveau nu i-au intimidat, icoanele care-i înconjurau nu au tresărit de parcă le-ar fi fost complici. Ceva într-adevăr ca o taină adâncă, deși slujită la vedere, își aduna atunci toate forțele pentru a se exprima fără nicio șovăire. Catedrala nici nu mai respecta de altminteri împărțirea ternară, pronaos, naos și altar, ci devenise o incintă ca o arenă unde avea loc spectacolul suprem prin care și ultimele coji de pe fructul dumnezeiesc erau înlăturate. Primul dar, aurul, a fost

adus în scenă sub forma unui lingou mic, cât o cutie de chibrituri, pe care Pavel de miazăzi l-a arătat asistenței. În pofida dimensiunilor sale, strălucea intens, invadând catedrala cu o puzderie inepuizabilă de raze. Era o încrucișare densă de lumini care, de necrezut, se dovedeau mai puternice decât luminile candelabrelor uriașe. Primul dar făcut Domnului țâșnea biruitor din spațiul strâmt al peșterii sau al ieslei și cucerea întreaga lume. Nimic, până în cele mai îndepărtate unghere ale universului, nu putea să-i facă față, cu atât mai puțin se putea împotrivi catedrala cu toate minunățiile adunate între zidurile ei. În scurtă vreme însă explozia nu a întârziat să-și arate efectele surprinzătoare. Astfel ceea ce era acolo aur, de la policandrele imperiale până la icoane, vase și sfeșnice, a început să se întunece. Un zgomot straniu, surd, ca o măcinare îndelungată a materiei, s-a făcut auzit în catedrală, ceea ce în planul vederii însemna o metamorfoză teribilă. Aurul se preschimba în zgură, dacă nu chiar în cenușă, dar care pietrificată păstra formele anterioare în așa fel încât, fără niciun detaliu știrbit din vechea fizionomie, tot ceea ce răspândise până atunci strălucire și lumină căpătase înfățișarea mohorâtă a unei lumi oarbe, dezgropate după ani și ani de zacere sub pământ. Doar o singură mișcare ar fi fost de ajuns pentru a dezintegra tot acel ansamblu neverosimil și a arunca peste ochii îngroziți ai oamenilor o ploaie de cenușă rece. Dar tresărirea aceea nu a mai venit, semn că primul rege-cavaler își încheiase rolul. Urma să acționeze Pavel de miazănoapte care nu a ezitat să facă un pas în față, nelăsând asistenței nicio speranță. Dintre mâinile sale a răsărit atunci un arbust de smirnă ale cărui rămurele s-au răschirat brusc, au crescut în lungime și grosime, arătând mult mai puternice decât trunchiul de unde luaseră ființă. Apoi au început să freamăte chinuitor ca și cum ar fi fost răscolite de un vânt aprig. Totuși, atmosfera din catedrală continua să fie imobilă, nu se clintea fir de praf iar construcțiile acelea fantastice nu se dezintegrau deși, ca în cazul unei avalanșe, primejdia era iminentă. Atunci de unde pleca zbuciumul acelui arbust care acum devenise arbore în toată legea? Zbucium, furtună, furie urcată dinspre un viitor necunoscut? Dacă aurul fusese mai înainte preschimbat în cenușă, de data aceasta venise rândul ferestrelor și al icoanelor să se întunece. Fețele zugrăvite ale sfinților nu mai aveau nici claritate, nici luminozitate. Un nor negru a cotropit fiecare colțișor al picturilor și în scurtă vreme niciun amănunt din vechea reprezentare nu mai putea fi recunoscut. Mântuitorul și maica sa, Ioan Botezătorul, evangheliști și apostoli erau doar niște siluete întunecate, fără față, indistincte, resorbite de tenebrele care fie urcau dinspre viitorul tulbure, fie coborau

chiar din inima non-manifestării. Atribute, determinații, detalii, frumusețea cosmosului pluriform și diversificat nu mai aveau însă ce căuta odată ce un mister profetic intrase în acțiune. În catedrală domnea o obscuritate sumbră, de parcă incinta aceea ar fi fost pântecele unei balene enorme plutind pe abis. Degeaba ar fi încercat careva să iasă din imobilitate și să forțeze deschiderea porților deoarece fălcile acelea nu se puteau desclești iar efortul ar fi fost fatal de vreme ce din spatele lor, spre bieții neștiutori, s-ar fi năpustit curenți pustiitori de vid. Poate fiindcă de la obscuritate la beznă deplină nu era de făcut decât un pas, în scenă a intrat și ultimul cavaler, Pavel de asfințit, care ținea în căușul palmelor boabe de tămâie, zornăindu-le ușor. Le-a aprins atunci fără să se teamă că s-ar arde. Focul imaterial a țâșnit așa cum mai înainte dintre palmele celuilalt cavaler crescuse arbustul de smirnă. Imediat cel de-al treilea Pavel a fost înfășurat într-o mantie alburie prin a cărei țesătură, ca niște șerpi neliniștiți, se furișau limbile gălbui roșcate ale flăcărilor. Norul de fum care-l înconjura făcea din el o fantasmă care domina catedrala. Oamenii nu au mai auzit atunci vreun zgomot surd, nici nu au văzut bulgări de cenușă pietrificată, cu atât mai puțin privirile nu le-au mai fost atrase de icoane și ferestre negre, de data aceasta pentru ei nu mai exista decât stafia din mijlocul navei. Fumul crease un fel de elipsoid în care Pavel era încapsulat. Nu se mai zărea niciun crâmpei din făptura lui, de parcă, ascuns de norul de fum, reușise să se facă cu totul dispărut. Totuși, el era acolo, înăuntrul acelei migdale alburii, aparent înșelătoare, lipsită de consistență. Dar după minute lungi de așteptare un foșnet straniu a impresionat asistența. Ca și cum faldurile unui vestmânt greu ar fi început să fie puse în mișcare de ființa aflată dedesubt, așa se auzeau și mișcările făcute de cavaler pentru a ieși la lumină. Cu un ultim efort, înainte de a se asfixia, voia să arunce de pe el armura sau odăjdiile și să apară în fața oamenilor dezgolit, dezvelit, rană vie și tot mai sângerândă pe măsură ce, privit de curioși, jupuirea sa continua. Poate privirile cele mai nemiloase aparțineau clerului bătrân care pofticios nu mai prididea să înfulece noile bucate bisericești. Aristocrații erau înspăimântați de ce le era dat să vadă. Înalții ofițeri, bărbați frumoși, purtând stema și panașul rangului, înțelegeau că toate cele îndurate în campania militară din urmă cu un an însemnau mult prea puțin față de ceea ce liturghia regilor magi le oferea atunci, mari lucrări ale materiei, întuneric răbufnit în icoane și furtuna grozavă a cerului vorbind despre un viitor pe care-l vor cunoaște cu amărăciune și suferință nepoții nepoților lor. Toate acestea erau prezente la câțiva pași de ei și oricum nu mai trebuia să facă

nicio mișcare deoarece al treilea cavaler le-a luat-o înainte și, ieșind ca un mort din mormânt, a rupt în cele din urmă zăgazurile norului care-l ținea captiv și a apărut în fața tuturor ca un om pe de-a întregul jupuit, escoriat, ecorșat, pielea smulsă probabil cu prețul unor chinuri atroce. Așa cum un preot exasperat de nepăsarea enoriașilor la un moment dat ajunge să zvârle de pe el hainele și gol iese din biserică sau un cavaler și-ar arunca armura prea grea, așa și el se dezbrăcase de tot ce-l încorsetase și pășea liber printre rîndurile oamenilor cutremurați. Poate tot el a avut puterea să smulgă porțile din țâțâni și a deschis drum afară unde pe fiecare îl aștepta fie aceeași lume, cu flori și culori, fie haosul incolor. Poate tot atunci, urmare a unui vânt stârnit pe neașteptate, policandrele s-au dezintegrat și ploaia de cenușă a căzut peste toți cei dinăuntru, îndeosebi peste familia imperială care a luat aceasta ca pe un semn rău. Țarul Alexandru a înțeles în clipa aceea că nu mai are ce face pe tron și a ales pribegia ale cărei consecințe însă nu avea cum să le bănuiască.

— Este o povestire, cum să zic, fantastică, spuse Sandu cu o emoție neascunsă.

Tot timpul cât am vorbit nu se atinsese de sticla de vin. Ca un făcut, nu intrase nimeni în local. Îmi amintesc și acest detaliu. Fuseserăm doar noi doi, el, ascultătorul, eu, care dădusem din gură în neștire, antrenat într-o istorie halucinantă care vestea viitorul Răsăritului.

— Am luat datele principale dintr-o carte de istorie a rușilor apărută în Franța înainte de război. Dar am mai pus și de la mine. Mi-am imaginat tot timpul o liturghie excepțională a regilor magi care înainte de-a-l investi pe Hristos vor să vadă și ce se va întâmpla în viitor.

— Și ce-au văzut?

— Păi nu e clar? Cenușă, adică sărăcia, praful și pulberea, jupuirea unui om de viu anunță viitoarele mari suferințe ale poporului rus și ale răsăritenilor în general, și în sfârșit întunecarea icoanelor arată că Domnul își întoarce fața de la noi și aduce în loc tenebre de nepătruns. E poate cam școlăresc, dar cred că așa stau lucrurile. Rusia mai avea un veac de trăit până la revoluția din octombrie și tot secolul XIX al lor este o sumă de abuzuri, de excese, de spasme și fărădelegi. Nu există o mai mare frământare mistico-abjectă care a condus spre un singur deznodământ. L-au înfrânt pe Napoleon, i-a venit și lui Hitler rândul, dar cu ce preț? Zvârcolirea continuă, mânjirea cu propriile bale, cruzime și libidinoșenie sub cerul boreal de oțel, stepa, taigaua, gulagul, ortodoxia târâtă pe orizontală până ce a atins falsul maxim,

ăștia-s rușii pe care occidentalii i-au descifrat cu destulă exactitate.

— Dar ce s-a întâmplat după aceea? m-a întrebat Sandu liniștit, trecând peste digresiunea exaltată.

— Asta nu mai știu. Probabil că lucrurile au intrat în normal. Catedrala o fi stat o vreme închisă, iar clerul s-a străduit să șteargă orice urmă a Necuratului, căci nu-i văd să fi judecat altfel decât aruncând toată vina pe așa ceva, de altminteri, riposta cea mai comodă. Țarul a dispărut și la fel presupun că s-a întâmplat și cu cavalerii. Urmașul lui Alexandru, Nicolae I, care a participat și el la liturghie, a intrat în istorie ca un temut autocrat, sub al cărui cnut nu s-a mai auzit nici musca, ordinea veche, jugul, pârnaia au pus stăpânire pe colosul rus care lăsase impresia că are de gând să se dezmorțească. Pe dedesubt de atunci au început să lucreze grupurile anarhist teroriste, din ce în ce mai îndârjite și mai neîmpăcate. Sfârșitul se cunoaște, de aceea cred că atunci când țarul avea și calitatea de mare maestru al Ordinului cavalerilor de Malta drumul Rusiei și al întregului Răsărit putea fi altul. Mujicii și boierii ar fi încetat să reprezinte extremele unei împărății sfâșiate de contraste și s-ar fi născut o lume aparte, care ar fi corespuns pe planul rafinamentului intelectual și afectiv burgheziei din plan economic.

— Ce ciudat, murmură el melancolic, ieșind din starea de ascultător supus. Stătuse până atunci smirnă în fața discursului meu, dar brusc se topise ca o bucățică de ceară nevinovată.

A plătit consumația și s-a ridicat de la masă. L-am urmat ieșind amândoi în noaptea aceea despre care nu mai îmi amintesc decât că ni s-a părut fără sfârșit deoarece ne-am oprit într-o stație și am așteptat îndelung să vină un tramvai. Parcă se repetau clipele petrecute alături de Victor Pașadia într-o seară înghețată de iarnă. Nu am mai scos o vorbă, doar trăgând din când în când spre el cu coada ochiului, vrând să descopăr vreo reacție față de incontinența mea narativă. Oare ce i-o trecea prin cap? La scara mare a istoriei pe care avusesem grijă s-o lungesc până la cer gestul lui și al colegilor săi de-a realiza un ziar clandestin era un fleac, că și cu foaia și fără foaia lor regimul Ceaușescu tot s-ar fi prăbușit, în noul parlament al țării ar fi dat buzna aceiași guralivi și escroci, hrisoavele fuseseră scrise cu mult înainte și deci… Oare dezamăgirea profundă care l-a determinat să facă pasul cumplit nu și-a avut obârșia și în seara respectivă? De atunci nu l-am mai văzut. Am aflat de sinucidere de la un fost coleg care fusese la înmormântare. Omul se retrăsese din gazetărie, intrase în avocatură deoarece era absolvent de Drept și avea astfel motiv să râdă de noi, pârliții, scriitorașii, scârța-scârța pe hârtie, care

abia mai împușcam francul într-o țară săracă și disprețuitoare față de specimene ca noi. Când am auzit în ce împrejurări a murit Sandu am simțit că mă ia cu amețeală. Într-o bună dimineață, fără să se trădeze prin nimic, a plecat de acasă, de acolo din spatele Arcului de Triumf unde locuia, spunând că se duce la cumpărături și chiar legăna pe lângă corp o sacoșă. A ajuns la stația de metrou „Aviatorilor", fără să dea cuiva de bănuit că e în stare de cea mai fioroasă faptă. Acolo, fiindcă la ora aceea pe peron nu era lume, a profitat de neatenția posibilor martori, a coborât în albia șinelor și a dispărut în tunel. A mers așa mult și bine până la întâlnirea sigură cu moartea. Cine poate ști ce s-a întâmplat în clipa impactului nimicitor? Lumina locomotivei venea inexorabil spre el, nu mai avea scăpare, să fi vrut atunci să fugă nu mai avea unde, dacă a existat o fracțiune în care a mai vrut să trăiască probabil că aceasta l-a durut mai mult decât izbitura propriu-zisă și apoi târârea și sfârtecarea între roți până ce trenul a ieșit din tunel, s-a oprit, iar conductorul a coborât cu ochii cât cepele de groază. Recuperarea lui de dedesubt i-a solicitat la maximum pe cei însărcinați cu o asemenea obligație. Rămășițele au fost vârâte în saci de plastic și duse la IML pentru o cât de timidă reconstituire a întregului. Fostul coleg mi-a spus că la înmormântare era acoperit de o pânză și doar cei apropiați și-au permis s-o ridice pentru a-l săruta pe mort. La cimitir a venit destulă lume, mulți din curiozitate fiindcă pur și simplu nu le venea să creadă că un om de integritatea lui Alexandru Pantazi putuse să facă o asemenea prostie. Cei mai mulți îi fuseseră colegi, lucraseră toți în Combinat, îl știau din tinerețe. Probabil că era singurul muncitor tipograf capabil de o asemenea atrocitate. Singurul. Unicitatea înfiora. Dar care e cauza? Întrebarea mea suna ridicol. Adică mai e vreo cauză când un om se omoară? Nu vezi ce caraghios ești? Avocatul, fostul coleg, avea dreptate să se uite la mine cu dispreț. Până la urmă mi-a spus despre ce e vorba, de fapt ce auzise și el. Sandu clacase deoarece aflase că va pierde casa. Banal! În baza nu știu cărei legi și-o cumpărase iar apoi a venit o altă lege care retroactiv o bătuse pe prima și-i anula efectele. Calitatea lui de proprietar fusese astfel ștearsă dintr-o simplă trăsătură de condei. S-a zbătut, s-a blindat cu acte, a aruncat o groază de bani la avocați, ce folos! Cetățeanul care venea de undeva din străinătate și se pretindea un nepot al proprietarului inițial dispărut din țară imediat după război a fost mai tare decât Sandu și l-a aruncat în neagră deznădejde. Nimeni însă nu a bănuit atunci consecința extremă a disperării sale. Asta e tot? Iarăși am întrebat ca un gâgă, nemulțumit de rezumat. Fostul meu coleg a ridicat din umeri și mi-a spus că el, în

calitate de avocat, cunoaște foarte bine universul infernal al retrocedărilor. Știe că legea 16 sau 17, promulgată la sfârșitul anilor ’90, a făcut pur și simplu ravagii și le-a luat mințile oamenilor care se credeau la adăpost în cuibușorul lor. Sandu era de la sine înțeles victimă, nu exista pentru el altă cale. Cinismul cu care omul mi-a vorbit nu m-a descurajat. Simțeam că dincolo de perspectiva de-a-și pierde casa la care ținea ca la ochii din cap trebuie să mai fie și altceva. Nu clacase el atât de ușor, „doar” dintr-o nedreptate ca multe altele care înfloreau în România noastră dragă. Dacă în trecut dovedise că are curaj, de ce acum să nu facă față noilor provocări? Cu siguranță mai era ceva. Ce? Avocatul mi-a mai furnizat un amănunt picant. Acolo, la groapă, soția, printre sughițuri și lacrimi, le-a spus celor dispuși s-o asculte că el, cu o seară înainte, făcuse zarvă mare deoarece nu găsea cartela de metrou unde știa că mai are o călătorie și până n-o găsise nu se liniștise. Într-adevăr, absurdul întrecea orice închipuire. Cu alte cuvinte, se ducea la moarte, dar nu se îndura să cumpere o cartelă nouă, știind că aceea veche e consumată doar pe jumătate. Mulți tot de acolo, de la groapă, auzind gogomănia, și-au făcut cruce și uite așa înmormântarea a luat sfârșit. Alexandru Pantazi nu mai era. Faptul că după aceeea, la mormântul său, mai ales seara, se strângeau niște persoane dubioase, fără căpătâi, a căror față era atât de șuie încât lăsau impresia că nu mai au mult până ce din oameni să se transforme în alte jivine, a stârnit mirare, dar vagabonzii, simțind că sunt luați la ochi, în scurtă vreme nu au mai călcat pe acolo. Mormântul a fost tot mai rar căutat până în clipa în care ploi grozave, urmate de inundații, au înecat tot cimitirul aflat la margine de București, iar locul de odihnă veșnică, laolaltă cu rămășițele celui îngropat, a fost luat de ape.

Am ajuns și eu la redacție după ce tramvaiul 32 a trecut de intersecția străzii 11 iunie cu bulevardul Regina Maria. Cobor și, încet, mai fac puțini pași până la blocul unde, într-un apartament foarte călduros, îmi desfășor activitatea. Sunt trist și totuși amintirile care au hoinărit prin cap au reușit să mă tonifice.

EU

Atât Horia Stanciu, cît și neuro-psihiatrul Mihai Ștefănescu erau convinși că în spatele sinuciderii maistrului tipograf Alexandru Pantazi se mai ascunde ceva. Adevărul este că moartea omului nu-l lăsase pe doctor indiferent. Cu ceva vreme în urmă, mai exact în anul de grație 1989, nu fusese seară lăsată de la Dumnezeu să nu asculte „Europa liberă" și să nu se informeze asupra evenimentelor care frâmântau țara și lumea. Aflase astfel despre proiectul clandestin al celor trei sau patru ziariști, le ținuse cu evlavie minte numele și nici după atâta timp nu le uitase. Ce vremuri au mai fost acelea! Nu-l mai interesa altceva decât să se însereze cât mai repede și să se retragă în dormitor cu tranzistorul „Gloria" pentru a afla noutăți. Era la curent cu tot zbuciumul Răsăritului. La spital nici nu se putea concentra asupra pacienților, fiecare cu beteșugul sau cu beleaua lui. Împreună cu ceilalți colegi șușoteau necontenit, măcinând ultimele informații, dându-și cu părerea, analizând, făcând prognoze. Uneori intra în vorbă și cu câte un pacient mai dezghețat în care i se părea că poate avea încredere. De fapt, nu se temea de nimic și de nimeni din spital și de aceea nici nu considera că e cazul să fie precaut. E drept că nu vorbeau cu voce tare, dar și cel mai nătăfleț turnător al Securității, infiltrat în rândurile lor, și probabil că era, ar fi dibuit lesne ce murmură pe la colțuri tovarășii doctori. Dar, cum se spune, ceasurile erau înaintate. Evident, au urmat listele, cei șase, cei șapte, Apostol, Bârlădeanu, Corneliu Mănescu, Pârvulescu, oameni vechi din partid, verificați, cărora le-a ajuns și lor și s-au decis să rupă tăcerea, apoi oamenii de cultură, scriitorii, Geo Bogza, oho, *Cartea Oltului*, cine n-a citit-o la școală, Octavian Paler, Dan Hăulică, oho! Ce mai nume, creiere grele, ei erau toți medici neurologi, psihiatri, se ocupau altfel spus de căpățâna omului și știau ce înseamnă la o adică un encefal supradotat. Cu câțiva ani în

urmă auziseră de protestul altor oameni de cultură, Răzvan Theodorescu, Dinu Giurescu, istoricii, care se împotriveau intenției criminale a regimului de-a dărâma ctitoria lui Mihai Vodă, mânăstirea care-i purta numele, sediul Arhivelor Statului, dărâmare care făcea parte din vastul plan de sistematizare a orașului, oh, Doamne… Medicul Mihai Ștefănescu își amintea de furia care-l cuprinsese atunci, întărâtată de neputința de-a face ceva, cădeau clădirile una după alta, biserici, grădini, cartiere întregi erau rase de pe fața Bucureștiului, și asta pentru ce? Spunem că masele fac istoria, fals, personalitățile decid și, dacă avem de-a face cu un dement, atunci ne-am dus pe copcă. Vorbea asemenea lucruri cu soția lui, Luminița, fată deșteaptă, de care se îndrăgostise pe la 20 și ceva de ani și de atunci rămăseseră împreună. Suplă pe vremea aceea, juca baschet la facultate, Facultatea de filologie, era curtată de o droaie de băieți talentați, dar până la urmă l-a ales pe el, viitorul medic și, poate fiindcă-l preferase altora mai arătoși, îl făcuse să plătească pentru aceasta un preț scump, adică, omule, cască urechile, renunță la prostiile astea că nu mai stau o clipă lângă tine! Așa-i vorbise când îl văzuse că scrie. Era atât de sătulă de isteriile de scriitori ale foștilor ei colegi de la „Română” care se credeau genii încât să-și vadă soțul, care avea o meserie, că face aceleași greșeli i se părea intolerabil. Așa se lăsase el de poezie și când publicase în *SLAST* două trei poeme ascunsese revista. Dar cât de îndepărtate erau acele vremuri! Ca întotdeauna trecutul, când vrei să-l uiți, nu te lasă el. Întâi s-a pomenit la clinica privată unde lucra, cu fostul redactor de la *Scânteia tineretului*, Florică Pirgu, slab, palid, cu mințile vraiște, și l-a luat sub oblăduirea sa fiindcă i s-a făcut milă de umbra aceea de om, iar pe urmă a mai și auzit de sinuciderea tipografului care… Dacă și ăsta o luase pe arătură? Îl chema Pantazi pe om. Luminița, care între timp nu mai era simplă profesoară la o școală din Colentina, ci ajunsese ditamai șefă de catedră la Facultatea de Ziaristică, fosta Ștefan Gheorghiu, unde rector era bătut în cuie un folclorist al anilor ’80, băiat isteț și rapace, s-a gândit evident la romanul vestit și i-a spus atunci soțului că, din câte știe ea, prin lumea gazetarilor mai flota unul Pașadia Victor, ce s-o fi ales și de ăsta? Întrebare relaxată fiindcă de fapt nu era defel curioasă. Dacă ar fi știut că omul intrase la pârnaie probabil că ar fi tresărit și s-ar fi foit olecuță între pernele confortului personal, dar atât, uitând totul în clipa imediat următoare. Și ea, ca și bărbatul ei, se credea deplin realizată. La urma urmei, plecase de jos, fără sprijin de la părinți, mama casnică, tatăl, un biet tablagiu de pompieri, dar își văzuse de treabă, era meritul ei, învățase, studiase, avusese și șansa unui soț bun, băiatul lor

crescuse, își făcuse un rost, apoi mașina, mașină, casă de vacanță la Văleni, nu mai locuiau într-o hardughie cenușie ca majoritatea, ci într-un cartier rezidențial cochet, ecologic, din afara Bucureștiului, ehe, tot să trăiești! Spre deosebire de ea, soțul se gândea că traiul bun nu e totuși o realizare de vreme ce nu mai ești încercat de nicio emoție și atunci viața are un gust fad. De aceea, informația privind sinuciderea tipografului din grupul Băcanu l-a mobilizat. Dacă și ăstuia îi fila o lampă? A început, cum se spune, să sape, să facă investigații, doar-doar o afla ceva. Și uite așa, potrivit zicalei că cine caută găsește, mergând din aproape în aproape, s-a întâlnit cu un coleg din branșă, mai tânăr, pe care-l protejase în perioada rezidențiatului, care oarecum jenat i-a mărturisit că el s-a ocupat de Pantazi, din păcate l-a tratat superficial, așa că l-a scăpat din mână, rezultatul s-a văzut și se simte de aceea cu conștiința încărcată. Dar scârțâia rău? l-a întrebat Ștefănescu, iar tânărul coleg, ca la un examen de specialitate, s-a fâstâcit. Da, nu mai suporta oglinzile. Cum așa? Da, pur și simplu, nu mai suferea să se uite în oglindă. E și acesta un simptom al dereglării. Medicul studiase la vremea lui cu deosebită perseverență tabloul simptomatologic al bolilor psihice și își amintea că la capitolul fobiilor, printre multe altele, de la agora- la acrofobie, se numără și frica de oglinzi. M-am consultat, continuă colegul mai tânăr, și cu medicul Scripcaru de la Iași, directorul spitalului Socola, și mi-a spus că s-a confruntat și el cu asemenea cazuri. Pantazi ăsta fugea de oglinzi ca dracul de tămâie. Am fost căutat într-o zi de soția lui, o femeie simplă, dar descurcăreață, a lucrat și ea tot la Combinatul poligrafic, care mi-a spus cum stau lucrurile. Spaima ei era aceea că el devenise violent. Când vede o oglindă nu mai stă pe gânduri și o sparge. Odată se aflau într-o cafenea și, ca din senin, fiindcă pe peretele opus se afla o oglindă, s-a ridicat de la masă și, până să se dumirească cineva ce are el de gând să facă, a dat cu pumnul în sticlă. S-a tăiat și, după ce au plătit daunele, au reușit să plece de acolo fără alte complicații. Femeia a înțeles că în condițiile astea nu mai poate avea încredere și de aceea s-a gândit să-l ducă la un consult psihiatric, dar el a refuzat îndârjit. Problema e de ce reacționează așa. Dacă vede ceva în oglindă care-l tulbură nespus? se întreba ea neliniștită. Grozăvii, furtuni, nebunii? Dar e limpede că numai el vede și noi nu. Concluzia ei mi s-a părut justă și de bun simț. Desigur, pe Pantazi ăsta l-a afectat și pierderea casei, dar eu cred că aceasta e doar o chestiune de suprafață. Miezul, după cum vedeți, are altă origine. Dar nu v-am spus ce e mai important, se ambală tânărul care, timid la început, își recâștigase încrederea în sine și vorbea în neștire.

În ziua în care s-a aruncat în fața metroului toate oglinzile din casa lor erau acoperite. Femeia și-a dat seama de aceasta abia după ce el a ieșit pe ușă și a înțeles că acesta e un semn al morții. Ea nu-și amintea să fi făcut așa ceva, adică să acopere oglinzile, și nici nu ar fi avut de ce. A alergat după el ca să-l prindă din drum, dar nu l-a mai găsit. S-a mișcat repede omul, nimic de zis…

Doctorul Ștefănescu, auzind povestea, a făcut ochii mari și i-a promis că va vorbi cu profesorul cutare în legătură cu ceea ce îl rugase mai de mult, fiindcă până la urmă ăsta era prețul în schimbul căruia puștiul îi spusese atâtea. L-a salutat apoi și a luat-o din loc. Îl însuflețea atunci un anumit tip de emoție cum nu mai trăise de mult, ceea ce-i aducea gustul vieții de altădată, când era la rândul lui tânăr, dorea să cunoască, să se angajeze, să fie în mijlocul evenimentelor unei lumi care se transforma împreună cu el. Șofa spre partea de nord a orașului, acolo unde avea casa, slujba, tot la urma urmei. Dacă printr-un hocus-pocus acestea ar fi dispărut, cum ar mai fi privit viața? Fusese foarte impresionat de nenorocirea care lovise Japonia, cutremur, tsunami, pericol de avarie majoră la centrala nucleară din localitatea… prefectura… – îi era imposibil să țină minte numele alea sucite – ce-i mai pune la încercare Cel de sus pe omuleții ăștia harnici, care se spetesc muncind, pe când noi, nesimțiții, trăim ca-n țara lui Papură-vodă, paștele mă-sii! Medicul provenea din Bucovina, dintr-o comună de lângă Gura Humorului și de aceea se caracteriza printr-o disciplină de gândire și de comportament care intra în contradicție cu toți îngălații de la șes. Cu asemenea specimene nici nu merită să fii om! zicea el. I-ar fi vârât pe toți într-un sac, precum Ivan Turbincă pe draci, și i-ar fi aruncat în gârlă. Se știa la adăpost de grijile materiale, dar când îi vedea pe alții cum trag de o sută de lei o săptămână întreagă i se făcea pur și simplu rău. Nu putea să fie milos, dar mizeria îl deprima. Constrastele niciodată nu au dus la ceva bun și oricui îi e limpede că România merge chiar într-o asemenea direcție. Nu-și permitea să facă multe considerații de acest fel, doar la un pahar cu prietenii cei mai buni, care începeau și ei să descoasă societatea, să-i scoată la iveală ponoasele, să le pună la zid pe lepre, la ce bun însă? Vorbe în vânt, timp irosit, câinii latră, ursul merge… Doar că ursul ăsta e mult mai viclean decât Moș Martinii de altădată… Iarăși o considerație nelalocul ei… Bulevardele se înșirau unul după altul, tot alea de demult, din tinerețe, dar cu mai multe hârtoape, mai aglomerate, mai ostile. Blocurile aveau cele mai multe fața ridată și încrețită, încă puțin și s-ar fi prăbușit, roase pe dinăuntru și mai rău decât arătau la vedere. Din fericire, nu mai locuia într-o asemenea

hardughie. Își amintea cu oroare de blocul acela din Tei, construit la supraîndesire, cu pereți reci iarna și fierbinți vara, cu instalații care se defectau mereu, cu șobolani, gândaci și mai ales cu metri de țevi ruginite pentru a căror înlocuire duminica dimineață locatarii făceau ședință, se ciorovoiau și nu ajungeau la nicio soluție. Scăpase de mizerie. Nivelul de trai odată ridicat, crezuse că o să-i fie mai bine, dar uite că nu era așa. Avea nevoie de emoție. Bunăoară, când Pirgu ăla apăruse ca bătut de vânt în fața cabinetului, a simțit un stimul. Ce-avea omul? Îl consultase, și-a dat seama că e putred de bolnav iar aceasta l-a fortificat. Cu cât era mai întortocheată maladia, cu atât și deliciile investigațiilor sale sporeau. Văzuse el destule la viața lui, auzise bolnavi care vorbeau câte-n lună și-n stele sau alții care uitau de la mână până la gură și peste mintea lor se lăsa treptat negura fatală ce i-ar fi scos definitiv din rândul oamenilor, dar cu Pirgu lucrurile stăteau parcă altfel. Tocmai fiindcă era poet, boala acestuia îl stimula mai mult decât alte cazuri. Se declanșase doar în momentul în care la acea ședință de partid omul descoperise că în geantă are… cenușă. Persoană cultivată, medicul Ștefănescu citise mult la viața lui, dar lecturile de căpătâi rămâneau Hermann Hesse, *Jocul cu mărgele de sticlă* și Thomas Mann, *Doctor Faustus*. Spunea despre acestea că-l ajutaseră enorm în meserie. Literatura mare, afirma el tot la un pahar împreună cu o familie prietenă – de multe ori aceasta era formată tocmai din rectorul Facultății de jurnalism, folcloristul anilor ’80 și a lui consoartă, mare cât un dulap – nu e doar bun estetic, ci răspunde și altor nevoi. Eu bunăoară, ca medic, de multe ori am găsit soluții terapeutice înspirat de biografia unui personaj sau a altuia dintr-un roman. În general, nu era contrazis și se simțea bine să țină asemenea teorii până când prima care se plictisea era chiar soția, Luminița, care brutal îi spunea să tacă. O asculta așa cum în tinerețe, tot de gura ei, ascunsese revista în care publicase niște poezii. Altfel, dacă nu ar fi ascultat-o, cum ar fi durat căsnicia lor? Dar faptul că omul acela se îmbolnăvise din cauza unui pumn de cenușă bătea orice prognostic medical privind recuperarea. Entuziast, deși era mai degrabă vorba de o stare de excitabilitate sporită, cum a ajuns acasă în seara respectivă, i-a și povestit Luminiței. Femeia a rămas și ea destul de mirată și, înclinând capul de vreo două ori, a conchis cu înțelepciune: nu-i a bună! Pentru ca mai târziu să-i vină rândul și celeilalte informații care o încununa pe prima. Pantazi tipograful, ăla din grupul Băcanu, nu s-a omorât din senin. Cum adică? a tresărit din nou femeia. Se aflau amândoi în fața mesei de la ora 18, singura de altminteri pe care își permiteau s-o ia împreună. Am aflat ceva

extraordinar, spuse Ștefănescu. Și nu a întârziat să-i relateze tot ce știa de la mai tânărul coleg. Cenușa și oglinda, ce părere ai? Luminiței aproape că nu-i venea să creadă, dar nu era vorba de incredulitatea obișnuită care în cele mai multe cazuri se face cunoscută prin expresia „fugi, dom'le, de aici!", și totul se rezolvă, ci de un anume tip de jenă care funcționa ca o opoziție între viața lor atât de bine organizată și neprevăzutul izbucnind ucigător în cazul altora. Cu alte cuvinte, ea se mira de faptul că niște oameni la urma urmei asemănători lor pot să decadă într-un asemenea hal, unul să-și piardă mințile, și altul, vai, chiar viața. Drăguța Luminița, nu era ea fată rea! Născută în zodia Peștilor, mai putea încă să pună la suflet necazurile celorlalți. Ștefănescu, minte ageră și clarvăzătoare, era din cale afară de concentrat și de aceea nici nu se mai putea ocupa de biftecul din farfurie. Repeta cuvintele ei de mai înainte, nu e a bună! A doua zi la catedră, femeia nu și-a ținut gura și a început să toace subiectul cu alți colegi. Din fericire, cetățenii au fost abulici, așa că nu prea au reacționat la provocarea ei. Personalul catedrei de istoria și teoria presei era destul de uniform. Dintre toți se remarca un scriitor ratat, dar extraordinar de infatuat. Preda un curs despre virtuțile reportajului, de la Brunea-Fox la Cornel Nistorescu, și era tare mândru de izbânda sa profesională. După ce publicase prin anii optzeci vreo două trei cărțulii, se retrăsese într-o tăcere de sfinx din al cărei amvon privea glacial forfota de la picioare.Toți pentru el erau niște veleitari care făceau zgomot pentru nimic. Nimicul era societatea românească, împopoțonată de cele două coarne, NATO și UE, iar zgomotul, producția editorială. Totuși, atunci o ascultase cu luare aminte pe Luminița și conchise: aici se ascunde un tâlc. Cuvântul sunase prețios, dar era ceva ca un om ca el, care nu mai punea preț pe nimic din ce zumzăia în jur, să aibă o asemenea reacție. E un tâlc, a repetat ea și brusc a simțit că nu mai are niciun chef să țină vreun curs în ziua aceea. Trebuia să le vorbească studenților despre începuturile presei scrise la noi în țară, dar atunci tot ce știa despre acest subiect atârna în capul ei ca un maldăr de rufe ude și nestoarse. Nu avea niciun pic de poftă să fie profesoară, mai degrabă ar fi stat în bancă și s-ar fi purtat ca un elev ascultător. Dar profesorul care să-i satisfacă dorința de învățătură nu-și făcea apariția. Doar că ce voia ea să învețe? Asta era problema. A plecat repede spre casă urcându-se într-un taxi care o costa o groază de bani. Îi plăcea însă să cheltuiască fiindcă avea de unde și mai ales sfida astfel în a doua parte a vieții strâmtorarea și sărăcia din prima, când își număra fiecare firfirică din pușculiță doar or ieși mai multe decât știa că are. Au trecut așa câteva săptămâni, poate chiar o

lună iar familia Ștefănescu nu se mai gândea la cele două cazuri bizare care pentru scurtă vreme îi stârniseră interesul. Poate viața lor din acel moment încolo ar fi continuat pe același făgaș netulburat de nimic dacă într-o seară, probabil tot atunci când luau masa de ora 18, uitându-se la televizorul mic pe care-l aveau instalat în bucătărie, spre deosebire de cel mare, plasmă, cu diagonala de 72 de centimetri, fixat pe un perete întreg în living, aruncându-și din când în când privirea la ce mai apărea pe ecran, el, remarcând tinerețea și prospețimea noilor crainice angajate la *Realitatea TV* după ce postul cu bucluc se rupsese în două, ea, fiindcă-l vedea că le soarbe din ochi pe puștoaice, arzându-i câte una la gioale, au reținut o știre imprimată pe *scroll*-ul care se derula cu rapiditate, „Scriitorul Horia Stanciu a dispărut de acasă în urmă cu două săptămâni”. Informația a fost reluată și dezvoltată de una din crainicele pe care le admira Ștefănescu. Au aflat astfel că, în ciuda eforturilor făcute de poliție, cetățeanul nu a fost găsit. Doar n-o fi vorba de alt caz Elodia? exclamă medicul și în clipa imediat următoare și-a dat seama că persoana de care era vorba venise cu ceva vreme în urmă la clinică pentru a se interesa de pacientul ăla Pirgu, care dormea cu geanta sub cap. Luminița era îngândurată de parcă și ei numele îi spunea ceva. Tresări brusc, mulțumită că, scormonind prin amintiri, găsise piesa de care avea nevoie.

— Oh, Doamne, îl cunosc pe omul ăsta din facultate, am fost colegi și pe urmă mi-a și dat prima lui carte de proză. Nu știu unde am aruncat-o, că nu pot să citesc prostii, dar, în felul lui, era drăguț.

— A venit la clinică la mine ca să se intereseze de gazetarul ăla cu cenușa.

Femeia tresări de data aceasta nemulțumită.

— De ce nu mi-ai spus?

— Nu știam că-l cunoști.

— În fine, nu contează. Oare ce s-o fi întâmplat cu amărâtul ăsta? Impresia mea a fost dintotdeauna aceea că e un neajutorat și un neisprăvit. Avea el o brumă de talent, dar evident nu putea să rupă inima târgului așa cum toți scriitorașii cu care am fost colegă visau și poate, săracii, încă mai visează. S-o fi însurat? Știu că-i plăcea să pozeze în burlac romanțios, dar după o vârstă, poza asta te cam face de râs. Totuși, cum e posibil să dispari în ziua de azi? Dacă-i o puștoaică, pe care o halește vreun proxenet, asta mai înțeleg sau un bătrân bolnav și uituc, mai treacă meargă, dar un om matur, sănătos, nu-mi vine să cred.

— O să cercetez, a promis Ștefănescu și toată figura lui căpătase o concentrare nefirească. Emoția de care se plângea

că e frustrat revenise tiranic în viața lui.

Chiar de a doua zi a dat telefon la Asociația Scriitorilor din București, s-a prezentat cine este și a cerut să fie pus în legătură cu cineva din familia lui Horia Stanciu. Fata de la aparat era destul de plictisită, așa că nu a avut chef să-l mai chestioneze pentru a vedea dacă într-adevăr este cine spune sau folosește cumva o identitate falsă. S-a trezit nespus de repede în posesia fixului de acasă al scriitorului și nu a zăbovit nicio secundă că a și sunat. I-a răspuns după câteva apeluri o voce de femeie tânără. Cu aceeași autoritate în glas s-a prezentat și i-a spus doamnei că ar dori să stea de vorbă cu ea referitor la ceea ce presa numea dispariția soțului. Își luase cu de la sine putere dreptul de-a-o considera pe femeie soția scriitorului, și nu greșise. Diana care avea în general o slăbiciune pentru medicii psihiatri, socotind că domeniul pe care ei îl cercetează este fascinant, nu a stat pe gânduri și l-a întrebat dacă dorește să vină acasă sau să se întâlnească în oraș. Ștefănescu a ezitat puțin, dar i-a spus că preferă să-i facă o vizită. Chiar în acea după-amiază s-a urcat în mașină și a plecat spre cartierul Drumul Taberei.

După ger vremea se mai îmbunase cu oamenii și iarna părea că nu mai are mult până să-și dea duhul. Pe marginea drumului se adunaseră grămezi de zăpadă cenușie în care stăteau înfipte, ca niște cioturi de sabie, bucăți tăioase de gheață. Circulația era anevoioasă, iar urcarea dealului de la Academia Militară i-a mâncat mult timp. Ciudat, nu s-a enervat ca în alte situații similare. Faptul că se ocupa de ceva insolit, cu care calitatea sa de medic nu avea nici în clin, nici în mânecă, îl stimula și-l relaxa. A ajuns după mai bine de o oră la Piața Moghioroș sau Celibidachi cum i se spunea de la o vreme, fără ca nimeni din cartier să-și însușească însă noua denumire. Aici cartierul mustea prin toți porii. Dumnezeule, câtă aglomerație, era un talmeș-balmeș ucigător, piețari cei mai mulți, dar nu lipsea cuconetul care-și făcea de lucru dintr-un magazin în altul și cheltuia banii primiți de la bărbații care lucrau prin vreo companie prosperă. În mod surprinzător nu se rătăci și găsi blocul din prima încercare. Mai greu a fost cu parcarea mașinii, dar s-a descurcat. Nu a mai avut răbdare să aștepte liftul și a luat-o pe scări până la etajul patru. A sunat o singură dată. Femeia tânără care-i răspunsese la telefon i-a deschis imediat și i-a zâmbit larg, parcă flatată de descinderea lui în modestul ei apartament. Era într-adevăr foarte tânără, aproape o copilă, măruntă, dar cu forme pline. Purta de altminteri un tricou supraelastic, perfect mulat pe sânii care ieșeau astfel în evidență. Și pantalonii erau la fel de strâmți și-i subliniau poponeața. I-a trecut atunci prin minte că unei

asemenea femei îi cam pot fugi ochii după bărbați. Cu totul și cu totul neprevăzut, fiindcă așa ceva nu i se mai întâmplase de multă vreme, a intrat într-o semierecție și cine știe, poate s-a jenat, deoarece tocmai când a simțit întărirea organului, cucoana, de parcă ar fi ghicit ce problemă are, a zâmbit insinuant. Apartamentul era într-o stare avansată de degradare. Nu mai fusese zugrăvit nu de ani, ci de decenii. Pereții pătați, scrijeliți sau cojiți, degeaba erau acoperiți de stive de cărți că tot își trădau mizeria. De asemenea, tocăria ferestrelor era în aceeași stare deplorabilă. Proprietarii nu puseseră termopane iar lemnul în mod sigur nu fusese schimbat de la darea blocului în folosință. Eveniment care, din câte aflase chiar de la începutul conversației, avusese loc în anii șaptezeci, înainte de cutremur.

— E casa lui, de fapt a părinților. Eu sunt din provincie și nu am avut locuință în București. Nici nu am vrut să stăm împreună atâta timp cât mai trăia maică-sa, o scorpie de femeie cum nu am mai pomenit. Dar s-a îndurat Cel de Sus de ea și a luat-o, închipuiți-vă, la 92 de ani. M-am rugat să crape și până la urmă, slavă Domnului, a crăpat.

Mărturisirea ei directă, fără nicio șovăire, punând pe masă, cum se spune, amănunte delicate din viața familiei, îl descumpăni pe medic. Se uita la ea cu atenție și experiența profesională îi spunea că femeia e pălită. Îi plăcea expresia aceasta pe care o auzise prima dată la un consătean de-al lui. Așa se spunea acolo în Bucovina despre oamenii cărora le filează o lampă. Nu-i așa că-i pălită, domnu' doctor? E, Ioane, dar avem acum doctorii bune și ți-om pune noi muierea pe roate. Dându-și seama că femeia din fața lui nu e tocmai zdravănă, semierecția dinainte dispăru. Bărbatul deșteptat pentru puțină vreme se ducea din nou la culcare și-l lăsa pe medic să-și facă treaba. Dar el nu era acolo în această calitate. Se trezi c-o întreabă:

— Dar cum s-a întâmplat? Pare imposibil. Eu l-am cunoscut când a venit mai de mult la clinica unde lucrez pentru a-și vizita un fost coleg de redacție. Fiindcă mă ocup de cazul acesta, am intrat în vorbă. Aflând acum de dispariție, am zis să fac ceva.

Femeia păru că-și scoate ghearele din teacă.

— Domnu' doctor, un om mai mizerabil decât el eu nu am pomenit. L-am iubit, l-am divinizat și mi-a înșelat toată credința, înțelegeți? Un gunoi de om, un ticălos, un animal, un monstru. Dar de ce spun toate astea când el e de fapt bolnav?

— Sunteți sigură? o întrebă Ștefănescu luat pe nepregătite de asaltul cuvintelor grele.

— Păi om sănătos e ăla căruia nu-i ajunge nevasta și se duce la curve? Adică, nu mă mai placi, spui că m-am urâțit, dar sunt mai tânără decât el cu douăzeci de ani, iar el preferă în locul meu niște baragladine, niște târâturi cu care-și face mendrele, nenorocitul!

— Aveți vreo dovadă?

— Păi dovezi îmi trebuie mie? Mi-e clar că de ceva vreme frecventează alte femei. Nu știu cine sunt, nu mă interesează, dar mi-e limpede de ce teapă pot fi. Dobitocul spune că nu e adevărat, cade în genunchi și mă imploră să-l cred, dar mă uit la fața lui și-mi dau seama ce mincinos este. Îl întreb: cum de te mai suporți? Du-te la oglindă și privește-te! Ție îți place cum arăți? Te-ai buhăit, ai rât ca porcul, cine știe pe unde-l vâri? Și atunci de ce mă mai întrebați, domnu' doctor, dacă am dovezi? I-am spus să se ducă la un consult, dar a refuzat. Nu-i așa că-i mai bine cu vagaboandele?

— Înțeleg că nu ați avut în ultima vreme o viață liniștită, spuse Ștefănescu tremurând imperceptibil. În ce se băgase, Dumnezeule!

— Dar lasă că i-am făcut-o și eu. Mi-o trag sănătos de câte ori am chef. De exemplu săptămâna trecută a venit un băiat drăguț de la cablu, o reparație, ceva de felul ăsta, l-am servit cu o cafea și el mi-a spus că se mută din București fiindcă e mai ușoară viața în provincie, și atunci ce mi-am zis? N-ar fi păcat să plece din capitală fără o amintire frumoasă? Un ceas întreg a stat pe mine și când s-a dat jos era lac de sudoare. La despărțire mi-a sărutat mâna și m-a rugat să-l scuz de deranj. Bună chestia, nu-i așa? Iertați-mă, spuse ea apoi, cred că am vorbit cam mult. Nu vreți și dumneavoastră o cafea? Fără nicio intenție, ha ha!

Medicul nu a mai zis nimic și tăcerea lui a fost interpretată de femeie drept răspuns afirmativ. A rămas singur în sufragerie și recunoștea în sinea lui că e dată dracului muierea. Se uită la mormanele de cărți și observă și *Cartea Roșie* a lui Jung. Chiar o cumpăraseră nebunii ăștia? El nu se îndurase să dea cinci milioane, pe când pârliții, culmea, și-o procuraseră. Din cealaltă cameră veneau zgomote, semn că fetița sau băiețelul se juca cu ceva ce putea fi un trenuleț sau un parc de mașinuțe. Când ea a intrat cu cafelele a mai măsurat-o o dată și a constata că are o strălucire aparte a privirii. Era ceva intens, neomenesc, ceea ce l-a convins încă o dată că femeia nu e puțin, ci chiar zdravăn pălită.

— În asemenea condiții, nu regretați dispariția lui.

— Ba o regret, că nu mă mai ajung cu banii. Unde dracului s-o fi dus? Cu siguranță, tot la curve, dar se satură și alea la un moment dat, oricât de armăsar ai fi, și-ți dau papucii.

— Ștefănescu își luă inima în dinți.

— Vedeți, eu aș dori să cercetez cazul acesta. Nu cred că el este acolo unde spuneți dumneavoastră. Părerea mea este că s-a întâmplat altceva, nu zic grav, dar care presupune o anume formă de gravitate.

— Adică? se răți femeia. Să nu veniți cu explicații paranormale!

— V-a povestit de pacientul acela al meu din clinică?

— Păi mi-a spus el mie ceva vreodată? M-a dus la vreun spectacol? Numai cârciuma aia nenorocită, la Popescu, atâta știe. Și apoi, după ce se-mbăta, bănuiți de ce avea chef.

Medicul nu luă în seamă observațiile ei și-și continuă judecata.

— De sinuciderea tipografului ați auzit? Acela care a făcut în 1989 un ziar clandestin. Vă spun aceasta fiindcă, dacă se uita în oglindă, pe individ îl apuca din senin furia și o spărgea.

Diana ridică sprâncenele a mirare.

— Și vreți să faceți vreo legătură cu dobitocul meu? Nici el, presupun, nu mai suporta să se vadă în oglindă. Poate de aceea a și dispărut.

— Vă rog ceva, insistă Ștefănescu. Povestiți-mi tot ce s-a întâmplat în ziua aceea, la ce oră a plecat, la ce oră trebuia să se întoarcă, ce ați făcut dumneavoastră în intervalul de timp. E foarte important să știm tot.

Insistența lui păru s-o mobilizeze pe femeie. Oricine orice ar fi zis, era atrăgătoare duduca. Nu făcea parte nici din categoria femeilor șterse, nici din a celor răpitoare, dar îl avea pe vino încoace, ceea ce, gândea Ștefănescu, nu e puțin. Simți atunci din nou o ușoară încălzire care pleca din regiunea șalelor sau îl lua mai de jos, din zona inghinală. Mai știi, poate șirul acela de vulgarități avusese efect afrodiziac. Și ea se simțea plăcută și de aici, cu siguranță, pleca și cheful de-a vorbi.

— Nu s-a întâmplat nimic special. L-am așteptat ca de obicei ca o proastă cu masa, dar stați puțin, tresări ea. La ora la care trebuia să sosească am auzit soneria. Am fost sigură că e el și că sună fiindcă-și uitase cheia. Când colo în dreptul ușii, stătea un străin, îmbrăcat neglijent, neras, nepieptănat, da, îmi aduc aminte figura omului. M-am și speriat în prima clipă, am zis că-i un om al străzii, un vagabond, dar cetățeanul era pașnic, s-a uitat lung la mine și a dus degetul la buze, rugându-mă să nu-l iau la rost. Inițial, vrusesem să mă înfig în el fiindcă nu-i sufăr pe cerșetori, dar parcă m-a hipnotizat. Nu-și dădea jos degetul de la buze, dar avea și un fel de umflătură în

mijlocul frunții, ca un cucui care, nu știu de ce, mă speria și mă făcea să mă uit numai într-acolo.

— A plecat repede?

— Da, nu a stat mult, a luat-o încet pe scări și se mișca așa de ușor că nu am auzit un zgomot. Pe urmă a venit seara, a venit și noaptea, nu a mai sunat nimeni.

— Nu l-ați căutat pe celular?

— Și-l uitase acasă nenorocitul sau o făcuse intenționat ca să nu-l deranjez unde s-a dus. A doua zi dimineață am reclamat la poliție dispariția. Cei de acolo sunt obișnuiți cu așa ceva. Mi-au promis că vor face demersurile necesare, dar se vedea clar că situația nu le spune nimic. Până la urmă tot eu mă dau de ceasul morții.

— El nu are rude, prieteni?

— A avut, dar s-a despărțit de toată lumea. Spune că asta s-a întâmplat din cauza mea, adică, vedeți tâmpenia, eu aș fi făcut, chipurile, gol în jurul lui. Așa pretinde dobitocul că din cauza purtării mele a fugit de oameni. Mai bine să nu se întâlnească cu nimeni, decât să-l fac de râs! Păi cum să nu reacționez, domnu' doctor, când, la o întâlnire cu mai mulți, eu pur și simplu nu mai exist pentru el? Dacă la masa aceea mai e și o femeie i se scurg ochii nenorocitului și la mine se uită ca la un căcat. Să tolerez așa ceva? Cine ar tolera?

Ștefănescu nu zicea nimic în fața ofensivei, dar îi era clar cum stau lucrurile. Mai avusese de-a face de-a lungul anilor cu asemenea cazuri de iad domestic, un cuplu care pornește în viață de undeva de sus, dar apoi, picătură cu picătură, răul începe să se acumuleze și la un moment dat oamenii ajung să se urască formidabil. Nu se îndoia de faptul că femeia din fața lui nu fusese întotdeauna așa, își admirase și-și iubise bărbatul, dar clivaje întâi insezizabile, apoi din ce în ce mai late, distruseseră minereul prețios al iubirii, din care rezultase un sac de cioburi tăioase în care cine îndrăznea să-și vâre mânile se rănea. Din păcate, un copil, într-o asemenea situație, mai degrabă încurcă lucrurile decât le repară. Urmează divorțul, dar abia apoi se nasc cele mai dificile probleme. Potrivit zicalei „rău cu rău, dar mai rău fără rău", partenerii odată despărțiți își dau seama că le e mai greu să trăiască singuri decât în iadul conjugal. Posibilitatea de-a-și reface viața nu le stă la îndemână. Intervine astfel o nouă fază a distrugerii, mai abruptă. Oh, Doamne, cunoscuse cazuri din astea cu ghiotura. 75 la sută dintre cei care veneau la el la cabinet erau divorțați și divorțate. Și alți colegi ai săi erau solicitați de persoane aflate într-un impas similar. Doar că de data aceasta cazul avea o particularitate. Unul dintre parteneri dispăruse. Evident, nu era exclus să fie găsit mai târziu cadavrul prin vreo văgăună și

atunci se ducea toată aura enigmatică, dar dacă nu apărea dovada palpabilă a morții? Dacă persista ideea dispariției? Se uita la femeie care nu mai avea pregnanța dinainte și arăta din ce în ce mai moleșită. El știa că sindromul paranoic de care suferea ea poate cunoaște și momente de respiro, când are loc așa-zisa umanizare a celui afectat. Dumnezeule, nu venise aici ca medic și până la urmă tot la uneltele medicinii recurgea. Oricum, nu trecuse mai mult de un ceas de când pusese piciorul în casă. Era cazul s-o întindă, dar parcă nu-i venea să lase lucrurile într-o asemenea dezordine. Uitându-se la femeie, i-a citit pe față câteva lacrimi. Avea ochii verzi, un verde închis, dens, opac, așa cum arată marea înainte de furtună, ar fi zis, dar nu-i ardea de comparații poetice.

— Nenorocita de mine, exclamă femeia, aruncându-se în cealaltă extremă a autoflagelării. Tot timpul l-am bănuit că pune pe hârtie relația noastră și i-am spus că e cea mai mare tâmpenie să-ți povestești în scris viața, că dacă unuia ca Marquez sau cum îl cheamă i-a mers cu volumul acela de memorii, nu-i mai merge și altuia. Și acum că a dispărut am început să-i cotrobăi prin hârtii și, peste ce credeți că am dat? Nu scria despre noi, are, nu-i vorbă, și niște reflecții idioate despre asta, dar baza o formează teoriile privitoare la templieri, Graal, cavalerii de Malta, ce-i mai clocea mintea!

— Mi-a spus și mie câte ceva când ne-am cunoscut.

— Sunt de fapt niște însemnări nevinovate, vă dați seama, nu i-ar da nimeni un sfanț pe ele, dar așa a fost el mereu, domnu' doctor, diletantul perfect, ageamiul înnăscut, incapabil să exercite o profesie serioasă cu reguli, să muncească, asta-i problema, dracu' să le ia pe toate că nu mai pot, îmi pierd mințile…

Se prăbuși într-un hohot violent de plâns. Din camera alăturată se auzeau și țipetele copilului, semn că micuțul se simțea abandonat. Ce viață, Doamne sfinte! Exclamațiile medicului erau din ce în ce mai dese. Afară, oră de iarnă, se întunecase și în același timp se încețoșase. Era o mâzgă de nu mai vedeai la doi pași. Negura păstoasă era însă străpunsă de fasciculele de lumină, care veneau de la mașini și rarefiată de sistemul de iluminat public, programat să lucreze la întreaga capacitate. Un simplu declic ar fi aruncat tot cosmosul acela într-o beznă subpământeană. Până în Băneasa avea de mers, dar ar fi ocolit-o pe Centură ca să scape de aglomerație. Se refugia și el repede în vizuina capitonată, așteptând răsăritul soarelui. Dar femeia din fața lui ce aștepta? Ce soartă îi era rezervată copilașului? I se făcu dintr-odată milă, iarăși masca de medic se veșteji și apăru cum era el, băiatul de la țară pe

care orașul, cu toate mașinăriile și vărsăturile, nu-l mai revoltă, ci-l întristează.

Nu s-a mai știut nimic de acei trei Pavel, de Miazăzi, de Miazănoapte și de Asfințit. Cartea de istorie se oprește aici și chiar și cele mai obscure cronici nu-și îngăduie să avanseze într-o direcție din ce în ce mai riscantă. Despre liturghia regilor magi există un singur document, a cărui autenticitate este serios pusă la îndoială, descoperit cu mare întârziere în anii ’30 ai secolului XX, după ce Stalin a decis dinamitarea bisericii Mântuitorului din centrul Moscovei, a cărei înălțare fusese hotărâtă de țarul Alexandru I, ca ofrandă și gest de recunoștință pentru victoria în fața lui Napoleon. În temelia surpată a impunătorului edificiu, o echipă de arheologi a descoperit mai multe odoare bisericești de mare preț, monede de aur, bijuterii, dar și un hrisov scris cu litere mărunte și încârligate, despre care autorul anonim spunea că l-a redactat sub pedeapsa că va fi zvârlit în iad, dacă ceea ce spune acolo nu e adevărat. Hrisovul a fost păstrat și ferit de distrugere. Arheologii au declarat tot iar obiectele de valoare au intrat astfel în patrimoniul Muzeului Național de Istorie al Republicii Sovietice Socialiste Ruse. Când a fost atacat de Hitler, Stalin, simțind că-i fuge pământul de sub picioare, a făcut apel la eroicii lui înaintași, vorbind mai cu seamă despre Kutuzov, prinți și generali care luptaseră împotriva ocupantului francez, în urmă cu 129 de ani. În alte împrejurări nu ar fi făcut așa ceva. Atunci avea nevoie de tot trecutul slăvitei Rusii ca să iasă din belea. Obiectele de tezaur au fost expuse pentru a fi admirate de marele public și a le însufleți astfel patriotismul. Și hrisovul despre liturghia regilor magi a ieșit atunci la iveală. Prilejul a fost exploatat de istoricii care au scos de acolo ceea ce considerau că poate prezenta maxim interes. În acei ani sumbri mintea tuturor era răvășită, așa că o bună parte din ceea ce, în alte împrejurări, ar fi fost contestat din punct de vedere științific, atunci a fost însușit ca atare. Dar mai târziu, după ce războiul a luat sfârșit, iar Uniunea Sovietică, victorioasă, dicta cum voia în lume, conținutul aceluiași hrisov nu a scăpat de contestările care veneau de la istoricii oficiali ai partidului. Mai mult, aceștia au considerat că tot ceea ce scrisese acolo cronicarul anonim e subversiv și pune în primejdie bazele sănătoase ale societății. Obscurantismul de care îndeobște e acuzată biserica într-un regim ateu sporea prin sublinierea unei asemenea erezii. Dușmanii orânduirii socialiste aveau așadar ce rumega. Dar vestea despre existența unui document secret de pe vremea lui Alexandru I a depășit granițele țării, făcând imposibilă distrugerea sa. Nici nu era însă nevoie de o măsură extremă de vreme ce mulți dintre istoricii occidentali nu au

întârziat să afirme la rândul lor că pretinsul document este un fals ordinar, cam de aceeași factură bunăoară cu *Protocoalele Sionului*, care la începutul secolului XX, cum se știe, au dat apă la moară antisemitismului barbar. Dacă o mână de ocultiști zănatici, originari din sudul Franței, acolo unde mai pulsau legende despre albigenzi și alți eretici din urmă cu veacuri, au luat în seamă documentul și l-au citat în cărțile lor dubioase, e treaba lor. Poate de acolo se informase și scriitorul român Horia Stanciu, mare amator de asemenea lecturi. Spunând că nu e o invenție ceea ce le debita amicilor la un pahar și că descoperise povestea celor trei Pavel, cavaleri de Malta, într-o carte de istorie, nu mințea. Problema era ce credibilitate avea cartea invocată de el. De la un punct încolo însă, ironia soartei, el se delimita de ce citise și fantaza nețărmurit. Cel puțin așa mărturisea celor care totuși îl ascultau. De parcă până atunci ceea ce prezentase nu era la fel de fantasmagoric. Își lua caraghiosul măsuri de precauție și recunoștea că urmarea acelei liturghii nu provine din lecturi franțuzești esoterice, ci este produsul propriei minți înfierbântate. Părăsea, credea el, domeniul veridic și intra într-o arie a imaginației unde avea să facă cele mai deșucheate năzdrăvănii. Așa că istoria noastră efectuează un alt salt amețitor și mută teatrul de operațiuni din Moscova, fericită că a scăpat de Napoleon, în Principatele Române de după tratatul de la Adrianopole, în perioada *Regulamentelor Organice*.

Pe acea vreme Bucureștiul era o așezare de peste o sută de mii de suflete, ceea ce față de alte orașe, care mai târziu aveau să capete o mare importanță în istoria Europei și care atunci nu numărau mai mult de patruzeci de mii de muritori, însemna ceva. Călătorii străini lăudau așezarea pentru grădini, hanuri și biserici, dar nu la fel de generoși erau în aprecieri când aveau în vedere proasta podire a ulițelor, murdăria care mustea pe dedesubt, oameni beți mai tot timpul și femei care se vindeau pe nimic. Or fi fost călătorii și puritani, nimic de zis, dar nici capitala Țării Românești nu era un loc al celor mai curate moravuri. Încrucișarea neamurilor părea un fenomen ca de la sine înțeles și cine român zice, corcitură zice. Dar și ceasurile acelea avansaseră. Giubeaua și șalvarii care se lăfăiau pe trupul boierilor nu mai aveau viață lungă. Nici işlicul de pe cap nu mai stătea drept iar imineii din picioare scânceau de durere pentru că stăpânii lor îi vor pune în curând pe foc. Moda orientală nu mai putea fi la mare preț atâta vreme cât Principatele, ca niște armăsari care au adulmecat furaj nou, doreau să-și schimbe viața. Într-o asemenea lume s-au trezit cei trei Pavel, care nu puteau fi aceiași de la Moscova, dar purtau același nume. Erau toți trei bine făcuți și arătoși. Când

intrau în vreun han ca să se ospăteze, hangiul în fața lor se frângea din mijloc și le punea pe masă tot ce avea mai bun. Dar ei nu se omorau nici cu mâncarea, nici cu băutura. Aerul lor era acela al unor domni care veneau de undeva de foarte departe, de dincolo de marea împărăție rusă, dintr-o țară nereprezentată pe hartă, unde făpturile se închină la alți zei decât aceia zugrăviți în icoane, sau chiar ele sunt de stirpe divină. Le-au spus oamenilor că nu-s doar nobili ruși, ci și cavaleri de Malta. Chiar și boierii care îi ascultau făceau ochii mari, mai ales aceia care, știind puțină geografie, se întrebau ce legătură poate fi între insula din Mediterana și patria țarilor. Enigma a fost limpezită. Nu numai giubeaua a fost aruncată de pe umeri, ci și câlții din cap. În scurtă vreme, păturile mai școlite ale societății au priceput cine sunt cavalerii, ce ordin reprezintă, ce aduc ei în leneșa lume românească. Ofițerii ruși care mai călcaseră pe meleagurile noastre aduseseră savoarea masoneriei. Dar cei trei Pavel însemnau mai mult. Spuneau că descind din cruciați și iarăși trezeau adâncă mirare. Boiernașii tineri, noua generație care nu voia să mucezească acasă și visa străinătățuri, erau ageri la minte și știau ce însemnaseră pentru creștinătate acele mari mișcări de la Apus spre Răsărit, aceasta într-o vreme când noi nici nu făcuserăm bine ochi. Ei se cam săturaseră să pupe icoane în biserică, să se închine toată ziua-bună ziua, să dea cu fruntea de pardosea înșirând metanii cum îi învățaseră părinții, și doreau altceva. Respirația noului trecea prin piepturile lor, care se umflau de briza aducătoare de schimbări. Cavalerii de Malta veniți în Țara Românească puteau să le garanteze așa ceva. Lojile malteze suprapuse peste cele masonice făceau deliciile tineretului, care credea că astfel are acasă la el Apusul cu toate rafinamentele sale. Cine ar fi zis că în case bătrânești, ascunse în curți adânci, întunecate din cauza vegetației împrejmuitoare, vechile preocupări fuseseră date uitării și tinerii petreceau cu mintea departe într-un ev al neînfricării treze? Auzeau astfel povești despre Graal, cavaleri ai Mesei Rotunde și templieri, despre crucea care nu mai era uscată, ci fragedă, lujer crescut dintr-o roză parfumată asupra căreia bărbații acelui timp se aplecau și se lăsau îmbătați de miresme. Dar în egală măsură în universul de licori și mătăsuri al cavalerilor care făceau din femeia iubită un simbol al Madonei se strecurau și figuri sumbre, a căror paloare nu vestea nimic bun. Erau făpturile născute cu darul melancoliei, care-l desparte pe om de natură și de tot ceea ce poate să-l desfete. Darul acesta, spuneau cavalerii, e la fel de rău ca acela al băuturii, persoanele necalificate pentru a-l controla ajung mai rău decât cei care nu se mai trezesc din beție. Melancolia toarnă în suflet carafe de vid și din oamenii de mai dinainte

îndrăgostiți răsar niște stafii care colindă lumea fără a se mai putea atașa de ceva. Dar și din rândul acestora, ca după o decantare succesivă, apar alții, aceștia sunt adevărații cavaleri, sub al căror scut de aur se zbat izvoare cerești, pentru care tot ce e materie nu are consistență și se transformă în scrum. În felul acesta inițierea în misterele Graal-ului și ale disciplinei medievale avansa spre ceea ce cavalerii de Malta dobândiseră la vremea lor, supuși acelorași ritualuri de maeștri severi și senini. Cenușă, sânge și furtună sunt elementele fără de care niciun cavaler nu poate îmbrăca armura deplinei investituri. Pentru un cavaler călugăr castitatea este lege, și fiind curat iubește cu o pasiune de care firile corcite au fost întotdeauna străine. Tinerii noștri boiernași, învățați cu răsfățul, cu traiul dulce, dorind aventura, dar în sinea lor fricoși ca niște iepuri, începeau să tremure când ascultau asemenea litanii încete, pătrunzând adânc în măruntaiele lor și declanșând acolo primejdioase lucrări. Simțeau că nu e joacă ceea ce li se întâmplă și că acei cavaleri cu figura concentrată, dar despătimiți de tot ce spuneau, construiau în fața lor scheletul istoriei universale, oferindu-le sursa deșertăciunii și nădejdea unei răscumpărări ce nu avea, însă, nicio legătură cu ceea ce învățaseră ei, în orele de cateheză ale popilor fonfăiți. Și astfel secretul pe care părea să se întemeieze viața acelor cavaleri călugări, căutători ai Graal-ului, se dezvăluia chiar de la anul 1000, din timpul primei cruciade. Atunci, strămoșii lor, însuflețiți de acela numit primul Rege latin al Ierusalimului, Godfroy de Bouillon, au cucerit teritorii vaste din Asia Mică. Dar cum au reușit aceasta, cum i-au înfrânt pe musulmanii care, dârdâind de frică, au dat bir cu fugiții ca să se ascundă precum potârnichiile sub mantia Profetului, cum? Cruciații au ridicat arcurile lungi, aproape cât statura lor, le-au întins cât au putut pentru a auzi sunetul dulce al lemnului care se încordează, și au slobozit săgețile, dar nu în direcția dușmanilor, ci în sus, spre cer, cea mai neobișnuită formă de rugăciune pe care niciun muezin nu știuse să le-o predea slujitorilor lui Allah, în sus, spre cer, pentru ca de acolo după o zi de așteptare, după ce soarele a apus, a răsărit apoi și s-a suit pe boltă, să înceapă să cadă picuri groși de sânge, acoperind cu o ploaie deasă armatele Islamului, din ce în ce mai dezorientate și doborâte de groază. Așa ceva nu se știe despre cruciați, spuneau cavalerii de Malta, după cum nu se mai știe că strănepoata lui Jacques de Molay, marele maestru al templierilor, nebuna Isabella, a cutreierat Franța de la un capăt la altul și oricând avea chef arunca de pe ea cămașa pentru ca oamenii care se aflau în jur să o vadă goală, dar era o goliciune care, în loc să atragă, înspăimânta deoarece tot trupul ei ardea

de viu, sânge și cenușă era testamentul marelui maestru, cărora avea să li se alăture, în veacurile următoare, furtuna, întunecând cugetul popoarelor. De mai multe ori, de-a lungul istoriei, din cer au căzut ploi de sânge, fiindcă cerul a mai fost săgetat de cavaleri la fel de neînfricați care simțeau că nu mai pot să se roage ca până atunci și de aceea sunt siliți să facă suprema încercare. Ultima dată a plouat așa, doar în urmă cu câțiva ani, pe 7 septembrie, cu o zi înainte de Nașterea Fecioarei, an de la Hristos 1812, la bătălia de la Borodino, când satrapul corsican a aruncat în luptă sute de mii de oameni împotriva armatei pravoslavnice. Nu i-a păsat criminalului că prin acel efort nebunesc își trimite la moarte cel puțin o treime din armata cu care pătrunsese până atunci în inima Rusiei. Noi, continuau cavalerii, ne-am retras, dar înainte de-a face aceasta, sfidându-le artileria, am împins înainte un batalion format din cei mai frumoși și mai curajoși tineri, cărora nu le-a păsat că sunt astfel în bătaia tunurilor, fiindcă ei știau ce au de făcut. Nu au folosit arme de foc, ci precum strămoșii lor au întins din nou arcurile și au slobozit spre cer săgețile care nu s-au mai întors pe pământ, iar în locul lor, a venit ploaia de sânge sub forma acelorași stropi groși, năclăind întreaga armata franceză în așa fel, încât dragonii și grenadierii lor nu mai știau dacă e sângele rezultat în urma luptelor propriu-zise sau cerneala dumnezeiască ce a pecetluit scrierea cumplită a acelui măcel.

Într-una din serile când, în tihna conacului bătrân, boiernașii români, auzindu-i pe cavaleri cum vorbesc, simțeau că prind aripi sau alții dintre ei, mai slabi de înger, ziceau că le trec fiori de gheață prin șira spinării, poliția sau ce apăra pe atunci ordinea în Principate a dat buzna înăuntru și a umflat pe toată lumea. Domnitorul Grigore Ghica, prin iscoade, a fost din vreme înștiințat că în cetate au loc întâlniri bizare și că tineri din familii bune boierești sunt corupți de niște pretinși nobili ruși, dar care, prin felul lor de-a se purta, nu par că ar aparține elitei din acea parte a lumii. Cine știe ce neam stricat or fi, probabil tot grecotei de a căror amintire românii nu se vindecaseră fiindcă nici epoca fanariotă nu se încheiase de mult. Dar dacă nu erau greci, ci venetici din ăștia noi, franțuji, talieni, nemți, care nu-și găseau liniște acasă la ei și umblau din poartă-n poartă, ca să îmbolnăvească și mințile altor nații? Domnitorul român se temea că scapă situația din mână, ciondănindu-se des cu boierimea, dar cel mai mult îl înfuriau puștanii care cereau reforme, propășire, dezrobire. Se apropia de altminteri vremea lui Mitică Filipescu, minte dezghețată, dar care a plătit scump curajul său, aruncat de Vodă în temniță ca un deținut politic *avant la lettre*, și lăsat acolo să putrezească, aceasta pe la 1840. Bălcescu a fost mai norocos, a

ieșit după trei ani și prin faptele lui a intrat de-a pururi în panteonul național. Ca să nu declanșeze un scandal diplomatic, autoritățile nu s-au legat de cavaleri. Generalul Kiselev avea nenumărați ochi cu care urmărea forfota din Principate. Știa bătrânul că românii sunt un neam indisciplinat, dar căruia dacă-i pui strâns zăbala nu se mai răzvrătește. Regulamentele modernizau țara împleticită timp de secole în șalvarii otomani, dar, dincolo de modernizare, politica rusească avea planuri mari cu mârțoagele dunărene, anexarea, paștele mamii voastre de destrăbălați, transformarea în gubernii și atunci vedem noi care-i mai tare, prefăcătoria voastră sau biciul nostru? Și tot noi vom ști ce e mai bine pentru voi în așa fel încât vom alege din rândul vostru slugile pe care acum le desconsiderați, și le vom da putere fiindcă asta am învățat noi de la Ivan Groznâi, că sluga ridicată în rang e cel mai amarnic stăpân și joacă precum nimeni altcineva pe oasele celui care odinioară i-a fost boier… Așa gândea generalul și planurile clocite de el clocoteau la Moscova sau la Sankt Petersburg, acolo unde toată aristocrația rusă, purtată de valuri de șampanie, trăia reverii imperialiste și credea că nu mai are egal în lume.

La noi, echipaje luxoase hurducau pe Podul Mogoșoaiei, grăbindu-se spre Curtea Domnească. Înăuntru se legănau cucoane răsfățate, înfășurate în șaluri scumpe, purtând inele și brățări care le strângeau antebrațul, cu obrajii roșii, ochii încondeiați și chicotind tot timpul fără nicio explicație. Bărbații lor, dârzi și încruntați, lepădaseră portul turcesc și poate nu se simțeau chiar în largul lor, de vreme ce îi cam strângeau noile haine europenești. Dar mai știau că vin prefaceri primejdioase și că din toate mahalele se vor ridica nori mari de praf. Lor, în pofida puterii de care dispuneau, le va fi foarte greu să-i împrăștie și acesta era încă un motiv serios al indispoziției. De o parte și de alta a drumului străjuia întunericul, în a cărui masă compactă licăreau lumini răzlețe. Casele oamenilor bogați dormeau somn adânc, scufundate în aceleași curți înăbușite de verdeață și flori. În spatele ferestrelor zăvorâte și a draperiilor groase de catifea se consumau vicii fără glas, ultime zvâcniri ale unor mădulare moleșite. În urma incendiului din 1812, același an când Napoleon își prăpădise frumusețe de armată prin coclauri înghețate, Curtea Nouă Domnească, ridicată cu vreo patru decenii în urmă de Alexandru Ipsilanti, arsese din temelii. De atunci a început să i se spună Curtea Arsă și domnii reveniseră la Curtea Veche, uitată până atunci și părăginită. Dar, până ce avea să se înalțe de cealaltă parte a gârlei noul palat, mai trebuia să curgă ceva vreme. Domnitorii însă nu făceau caz de reședințele lor. Cu puține excepții, nu au avut simț estetic și

orgoliu de constructori, de aceea aspectul de șatră al casei unde viețuiau le pria de minune. Tot călătorii străini spun că, față de palatele din Apus, ale noastre erau bicisnice, semănând mai degrabă cu un șir de scorburi legate unele de altele prin ganguri care traversau corpul clădirii și uneau, cu suspect de multă ușurință, încăperile unde locuiau slugile de acelea unde își duceau traiul domnul și familia sa. De asemenea, în curtea interioară, orătăniile și animalele domestice se simțeau ca la ele acasă, iar mirosurile grele care urcau din bucătărie se împleteau cu parfumurile domnițelor, realizând un amestec care întorcea oricui stomacul pe dos. Mai intrau aici, când ți-era lumea mai dragă, căruțe hodorogite și zgomotul produs făcea și mai nesuferită viața. Odată părăsită de boieri, Curtea Arsă a devenit repede un fel de Curte a miracolelor, loc administrat de bande de răufăcători, unde nimeni nu murea de foame. Dar puteai să mori înjunghiat, vorbele urâte și blestemele erau slobode și ațâțau sângele coțcarilor. Dacă se mai găsea pe acolo vreun nebun care spunea că e om-pasăre era iute crezut, dar vai de capul lui dacă nu putea să dovedească de ce e în stare. Făcea omul eforturi disperate ca să se ridice de la pământ fiindcă altfel era pe loc tăiat de aceia care, într-o lume ca a lor, nu sufereau sub niciun chip minciuna. Despre Curtea Arsă a Bucureștilor au circulat numeroase legende, una mai picantă decât alta. Se aciuiseră pe acolo și răspopiți care nu veniseră cu mâinile goale, ci aduseseră lumânări furate de la nu știu ce schit, cu însușirea de-a nu se consuma și de-a arde fără încetare. De asemenea, se pripășiseră pe acolo și tâlhari fugiți de sub paza poterei. De câte bătăi înduraseră ajunseseră să nu se mai sinchisească de propria piele de care, în ceasurile asfințitului, când aerul se înroșea, se dezbrăcau fără să simtă nicio durere, ca de o haină, și apăreau în lumina crepusculară ca niște sfinți jupuiți, statui de rubin viu, pulsatil. După cum erau și șarlatani ce scoteau de sub bulendre cioburi de oglinzi în care-i invitau pe alți pungași să se privească. Iar aceștia, uitându-se, începeau să urle instantaneu fiindcă nu se mai recunoșteau și în locul mutrei, oricât de pocite, vedeau clonț de bufniță sau coarne răsucite de țap ori berbec sau alt monstru cu ochi poliedrici ca de albină. Oglinzile erau vrăjite și scoteau la iveală ascunzișuri ale omului. Într-un asemenea loc au nimerit cavalerii de Malta și, de la bun început, toată pegra aceea slinoasă și fosforescentă i-a cercetat cu maximă curiozitate. Nu mai văzuseră așa ceva, de unde veneau făpturile acelea nepărând să aparțină niciunui strat social oricât de sfărâmicios? Și poate tot atunci, un pezevenghi cu ochi pătrunzători, care citea direct în sufletul omului și rupea fără milă învelișurile, a strigat: Pașelor, ce

căutați aici? Secătura nu știa că Pașa e diminutivul în rusește al lui Pavel și astfel o nimerise bine, divulgând din prima încercare identitatea acelor rătăcitori enigmatici. Cavalerii, auzindu-se astfel strigați, au tresărit și probabil că așa s-au și hotărât să rămână acolo, la curte, în mijlocul unei adunături de oameni fără căpătâi. După scandalul produs de descinderea poliției, nicio familie bună boierească nu mai voia să-i primească. Erau goniți de peste tot și toate casele de vază le erau închise. Faima rea care a început să crească în jurul lor, aceea de corupători ai tinerei generații, nu putea fi infirmată. Apărătorii vechii ordini erau din ce în ce mai îndârjiți și colțoși, iar firavele încercări exprimate în favoarea lor nu au avut izbândă. Erau acuzați de grave abateri de la învățătura ortodoxă și de asemenea li se puneau în cârcă păcate și mai mari, cum ar fi acela al hulirii numelui lui Hristos și lipsă de respect pentru sfintele icoane. Erau considerați filosofi fără suflet, cugetând abstract și răspândind în jur vidul cunoașterii fără Dumnezeu. Amalgamați cu masonii, erau de asemenea învinuiți pentru faptul că vorbeau cu trufie despre Marele Arhitect al Universului, ca și când lumea ar fi ieșit din măsurători făcute cu echerul și compasul și nu fiindcă a zidit-o duhul sfânt. Se mai spunea despre ei că nu au pus niciodată piciorul în biserică și o priveau de sus, considerând că tainele săvârșite acolo sunt nesemnificative și vulgarizate față de secretele pe care le vehiculau ei și la care aveau acces doar cei inițiați. Bieții cavaleri, încolțiți din toate părțile, și-au găsit astfel refugiu printre vagabonzi. Calea aleasă de ei a fost ca de la sine înțeleasă fiindcă doar oamenii de foarte joasă condiție mai puteau să-i înțeleagă. Surtucul peticit al bufonului sau al pribeagului era tot ce le mai rămânea pentru a supraviețui. Dar și aici, la Curtea Arsă, privirile care-i cercetau nu erau neapărat încărcate de bunăvoință. Și aici simțeau ostilitate. E drept că nuanța era mai degrabă de neîncredere decât de respingere. De aceea nici nu au mai fost goniți. Printre tâlhari și șarlatani, bețivi și pierde-vară, hoțomani și proscriși, ei se puteau ascunde fiindcă în sufletul lor umbrit de melancolie se dizolva câte puțin din nefericirea fiecărei categorii. Cavalerii știau că viețuitoarele acelea zvârlite la marginea societății nu se bucură decât rar și că, în pofida clipelor când petrec fără măsură, trăiesc în întuneric și nici nu mai așteaptă ivirea soarelui. Ruinele de jur înnegrite conturau de jur împrejur același peisaj sălbatic al dezolării. Poterele nu se mai încumetau să pătrundă într-o asemenea junglă și, ca printr-o înțelegere comună, oamenii erau lăsați să-și vadă de viața lor ruptă de ce se întâmpla în restul orașului. Tot călătorii străini, ale căror însemnări despre Bucureștiul acelui început de veac s-au

păstrat până în zilele noastre, au spus despre Curtea Arsă că era un loc otrăvit, dar că acele stranii vietăți numai cu otrăvuri se puteau hrăni. Poate de aceea cavalerii de Malta și-au găsit aici sălaș. Doar că admiterea lor trebuia condiționată de anumite fapte. Nimeni nu stătea pe gratis. Județul celor mai temuți tâlhari hotărăse că viiitorii lor tovarăși trebuie selectați sever. Dacă nu se făcuseră cunoscuți prin cine știe ce blestemății, jafuri, siluiri, omoruri, atunci le rămâneau alte forme ale păcatului, dintre care cea mai distinsă era magia. Locuitorii Curții puteau fi și vrăjitori. De la lumânările care ardeau continuu la cioburile fermecate de oglindă, șirul ciudățeniilor nu cunoștea sfârșit. Anomaliile aveau voie să se înmulțească și cu cât era abaterea mai mare, cu atât autorul ei mai apreciat. Despre cavaleri se zvonise deja că sunt respinși de lumea bună, de cler, de însuși Vodă. Dacă erau atât de păcătoși, apoi păcatele acelea aveau locul cel mai potrivit de desfășurare chiar la Curtea miracolelor și a proscrișilor, nu în altă parte. Dar ei nu se făceau remarcați prin nimic. Altfel spus, trândăveau, ceea ce era de ajuns pentru a spori nemulțumirea. Până când aveau de gând să huzurească? Ziua aceea nu s-a lăsat însă prea mult așteptată. A fost tot spre asfințit, când toate se înroșeau, ruinele luceau hipnotic, vegetația care acoperea găurile căscate în fostele ziduri ale cetății se încâlcea fioros și căpăta asprimea metalului. În acel ceas care separă lumina de întuneric doar prin grosimea unui fir de păr, cei trei cavaleri s-au hotărât să apară în toată splendoarea lor. Au aruncat de pe ei mantia de cenușă și și-au dezvelit astfel pieptarul pe care erau brodate semnele înaltului rang. Verde și galben… Dragonul de smarald șerpuia spre cerul boreal care acoperea bolta scutului. Era acolo tot zbuciumul sângelui lor distilat în mai multe rânduri până ce se esențializase și crease o suită de hieroglife ca niște scări ale marelui urcuș. Istoria, pornită din negura înflăcărată a cruciadelor, străbătuse nenumărate etape ca să atingă punctul zero, altar al ultimei taine înainte de tăcere. Nu se știe unde au avut ei ascunse arcurile pe care atunci le-au ridicat și, ca-n vechime, ca în alte împrejurări-limită în timpul războaielor sau în vreme de pace când oamenii uită cine sunt și e necesar să li se amintească originea, au slobozit săgețile care nu s-au mai întors niciodată pe pământ. Vagabonzii de față au înmărmurit văzând traiectoria neobișnuit de înaltă pe care săgețile o căpătau până acolo încât nu mai puteau fi deslușite și atunci oricine și-ar fi închipuit că sunt păsări sau mai mult de atât, îngeri zburând razant cu marginea cea mai depărtată a universului. Soarele și-a prelungit apusul, a stat și el într-o măreață așteptare, clipe privilegiate, ieșite din timp, daruri

făcute oamenilor ignoranți. Poate tot orașul atunci s-a înfiorat, biserici, conace și hanuri, surugii, potcovari și țârcovnici, giubeaua, calpacul și ceara sigiliului domnesc, toate au tremurat atinse de o febră misterioasă. Pașelor, ce-ați făcut? a urlat atunci starostele Curții, o huidumă de om, ale cărui mâini ca niște lopeți s-au împreunat, subțiindu-se și pregătindu-se de rugăciune. Nu a trecut multă vreme și a început să plouă. Cu sânge. A plouat ore în șir, timp în care soarele nu mai apunea, ci lumina cu și mai multă tărie și transforma ploaia roșie într-o feerie strălucitoare. Cavalerii, ca niște sacerdoți neclintiți, se aflau în centrul acelei îngemănări și blazonul lor ardea cel mai puternic. Dragonul de smarald s-a smuls atunci din broderie și s-a înălțat la cer, croindu-și în sens invers drum prin ploaia necontenită. Era un schimb neobișnuit de oficii între cer și pământ. Ce dădea unul? Cum răspundea celălalt? Nu din pământ așadar izvora sângele, ci din cer, iar pasărea primordială nu venea de sus, ci țâșnise din pieptul unor muritori. După ce n-a mai curs picur, toată cetatea arăta ca învelită într-o mantie purpurie. Năclăite erau hainele și părul oamenilor, îmbibate bârnele care podeau ulițele, ca și lemnul porților. Pământul mustea hemoragic deoarece supsese cea mai mare cantitate de sânge. Dar de undeva de sus priveliștea era fără pereche. Odată ce noaptea s-a lăsat adânc, cetatea continua să lucească sub aceeași purpură nestinsă.

De ce oare nicio cronică nu a consemnat acest ciudat eveniment? se întreba naiv în însemnările sale scriitorașul Horia Stanciu. De ce nu am avut niciun cronicar care să fructifice măcar o fărâmă din vâltoarea realității? Uitase însă sau voia să uite că așa ceva nu se petrecuse vreodată și doar imaginația sa producea asemenea fantasme ca un fel de folclor excentric ocult. Întrebările însă nu-și pierdeau forța. Ce a rămas din memoria celor trei cavaleri de Malta, cei trei Pavel sau Pașa? Cine a mai strâns din colbul drumului firimiturile neprețuite? Doar unul singur a îndrăznit să le folosească, topindu-le ca pe niște fulgi de nea în vulcanul dezlănțuit al minții sale. Numele său, Mateiu Caragiale. E prezent în manuale, așa cum e mortul depus în coșciug. Nu acolo însă trebuie căutat fiindcă nici nu e de găsit. Scriitorașul Horia Stanciu era revoltat de faptul că romanul nu exploatase niciun filon din ceea ce el numea pompos tradiție orală, și în candoarea sa voia să facă dreptate. De aceea se ambiționase să întocmească un vraf de însemnări. El știa că inventează, dar spera că fantezia sa nu e întrutotul gratuită și că, printr-un ricoșeu fericit, fie și o rază din noianul ei poate întretăia un plan al realității uitate. Aceasta era de fapt marea lui ambiție. Credea că în momentul în care Mateiu Caragiale și-a botezat

unul din personaje Pașadia, avusese în vedere felul în care erau strigați cavalerii de locuitorii Curții Arse. Dar mai erau și Pantazi, și Pirgu. Numele acestora cum se explică? Pirgu, zicea el, vine de la pârg, pârgă, pârguire. Dacă nu acesta era sensul numelui, profund sarcastic, evident, atunci care? Nu spunea romancierul că secătura, după Marele Război, va ajunge deputat și multimilionar, unul dintre îmbogățiții veroși care aveau să poarte de 1 decembrie costum național și să joace hora pe osemintele boierilor retrași cu scârbă din lumea decăzută? De aici provenea sarcasmul lui Mateiu. Ai dat în pârg, solzoșenia ta, adică de cât te-ai ghiftuit ai ajuns ca un fruct copt mâncat de viermi! Iar Pantazi, tot în opinia umilului scriitoraș Horia Stanciu, putea să aibă o dublă obârșie: ori era vorba de apelarea nobililor polonezi, ori – și această versiune i se părea mult mai verosimilă – era la mijloc zeul precreștin, mediteranean, Pan, simbol al totalității. La amiază, când umbrele pier și soarele lovește perpendicular pământul, Pan doarme. Somnul său înglobează orice mișcă în lumea largă. El se trezește doar noaptea, ceea ce poate arăta o legătură între numele său și Pavel de miazănoapte, unul dintre cei trei cavaleri exilați la Moscova pe vremea lui Alexandru I. În roman, Pantazi este personajul cel mai misterios și aparent cel mai puțin încercat. Se retrage la sfârșit ca un senior care se îmbarcă pe o navă care poate fi și nava bisericii, și pleacă într-o direcție care nu mai face parte din această lume. Pantazi, continuau însemnările, e cu siguranță zeul Pan care-și ia adio de la cele din jur după ce a asistat la măceluri cumplite și înțelege că nu mai poate să vindece rănile celor care încă mai sunt în viață. El pleacă, adică se culcă, și nu se știe când va reveni sau când se va trezi. După Marele Război, lumea și-a pierdut farmecul de până atunci, vraja care i-a făcut pe oameni să se iubească s-a risipit ca pentru totdeauna iar zeii, ale căror sălașuri au fost stelele misterioase aprinse noaptea, s-au pomenit și mai rău izgoniți, atâta timp cât cerul era asuprit de o zi nemiloasă. Sânge a curs peste Curtea Arsă, după cum același sacrificiu care se petrecea în cer s-a făcut simțit și în alte părți ale Europei, vestind ce aveau să aducă vremurile viitoare. Craii din roman cutreierau o lume muribundă ale cărei țesuturi musteau de sânge și lacrimi, amestec în care veacurile de până atunci își dădeau lent duhul. Au fost ei oare atunci închiși, lăsați să putrezească într-un cotlon umed de temniță? Niciun document nu vrea să iasă la iveală pentru a le deconspira soarta. Vor mai trece câteva decade și lumea se va prăbuși în noul secol, mai înfricoșător decât toate, în care cei mulți se vor contopi într-o cumplită indistincțiune. Și va mai trece încă un veac pentru ca abia atunci despre cavaleri să nu se mai știe

nimic și praful atomic să se aștearnă peste relieful minților noastre. Dar puținii rămași cu mințile treze se pregăteau de îmbarcare. Pantazi a făcut parte din ultimul detașament al elitei care decisese despărțirea de lume. El era totuna cu dragonul de smarald fugit din broderie, dar și țâșnit din lujerul crucii de smalț alb. Ierusalim, Rodos, Malta, destinații turistice acum… Pe acolo, odinioară, cavalerii au călcat precum Domnul pe întinsul apelor și acolo unde pașii lor au lăsat vreun semn s-au dezlegat și labirinturi temute, viscere ale pământului deznodate și sorbite întru lumină. Dar unde erau Rașelica Nachmansohn, bat-o Dumnezeu, Pena Corcodușa, nefericita, sau Sultana Negoianu, altă pramatie care de viciu își pierduse mințile? Însemnările lui Horia Stanciu se opresc aici. Poate ultimul cuvânt a fost scris în dimineața zilei când a plecat la redacție și de atunci nu s-a mai știut de el. Continuarea e de găsit, de bună seamă, în viață, căci până și gorgonele vampirice ale romanului matein aveau corespondent în Diana lui, care se zbătea între pereții apartamentului degradat precum o pasăre cu penajul pârjolit într-o cușcă de oțel. Ovarele ei supurau de infecție, inflamau trompele și produceau scurgeri periculoase. Totul în ea era un circuit malign, de la foițele care înveleau encefalul până jos, în pântece, și doar din când în când, pe tipsia fragilă a sufletului scăpat de contaminare, mai poposeau gâze aurii. Horia asculta țârâitul acestor creaturi nevinovate și știa că doar așa biata lui soție se poate mântui. Odată, când se dezbrăcase, i s-a părut că nu mai e femeie, ci o zână, o sirenă unduind ireal peste talazurile mării încruntate. Dar gâzele își luau curând zborul iar mașinăria infernală începea din nou să huruie. Cum s-o ajute, cum s-o apere, cum s-o ocrotească? De la o zi la alta era tot mai lipsit de putere iar în momentul în care și el, tot ca Pantazi, a luat hotărârea să se despartă de lume, suferința trăită a fost atât de intensă încât a gemut ca un mamifer ale cărui glande, supuse torsiunii, sunt stoarse de ultimul picur de vlagă.

Povestitorul se apleacă cu deosebită grijă asupra rândurilor pe care urmează să le pună pe hârtie. El știe tot ce s-a întâmplat și de aceea, înspăimântat de cunoașterea sa, se sfiește să continue povestirea. Dar are datoria să nu tacă. El s-a camuflat în personaje, a ales căi lăturalnice și înșelătoare pentru a vorbi, și-a pus pe față măști pentru a-i deruta pe cititori, dar acum s-a decis să spună că nu e de fapt niciunul dintre personajele evocate, nu e nici Horia Stanciu, nici Florea Pirgu, Victor Pașadia sau Alexandru Pantazi, ci o instanță care are darul de-a vedea în simultaneitate desfășurarea evenimentelor. De aceea, din poziția sa poate îmbrățișa punctele de vedere cele mai divergente și în consecință le armonizează. În viziunea sa nimic nu exclude nimic, totul e inclus în tot și, ca o imensă sferă transparentă care înglobează întreaga rotire a galaxiei care la rândul ei cuprinde alte rotiri și orbite, stele, planete și asteroizi, așa și privirea lui este pretutindeni, pe toate punctele circumferinței, anulând mișcarea și făcând din spectacolul cosmic desfășurat în timp, ani, decenii și veacuri, doar o hieroglifă înghețată. Povestitorul e omniscient și această calitate îl avantajează.

Bunăoară, el îl vede foarte bine pe Horia Stanciu cum coboară din tramvai, traversează strada pe loc permis și intră pentru ultima dată în blocul Patriarhiei. Urcă la etaj și când deschide ușa rămâne cu gura căscată constatând că nu e nimeni în cameră. Orele erau avansate și măcar un coleg tot ar fi trebuit să fie acolo, presupunând că toți ceilalți făceau teren. Se așază la masa lui, deschide computerul, controlează poșta electronică unde nu a primit niciun mesaj nou, și începe să fie din ce în ce mai neliniștit. Regretă că și-a uitat acasă celularul și nu poate suna pe cineva. De la fereastră vede panorama orașului modificat sută la sută de voința celui care s-a numit Nicolae Ceaușescu. Bulevardul Unirii curge departe, până la

fosta Barieră a Vergului, sfidând orice geometrie a orașului, fâșie lată și lucioasă de asfalt, ca pielea unui bizon preistoric, întinsă peste rana de demult a curților domnești. Horia Stanciu mai are obiceiul să ia o hartă veche și să plimbe degetul pe străzile pierite pentru totdeauna, păienjeniș delicat pe care-l făcea să tremure până și respirația unui copil. Nimic nu mai e ca înainte și nu doar casele și grădinile au dispărut, ci și axele au fost deviate de la direcția lor firească, realizând un plan urban șui, smintit, așa cum era mintea celui care a luat o asemenea hotărâre. Horia Stanciu se simte din ce în ce mai străin în orașul său și vrea tot timpul să rupă de pe el această senzație. S-a lipit atât de bine scârba de piele încât doar cu prețul jupuirii ar scăpa. Rămâne în continuare aceeași persoană cu pantofi găuriți, lefter, un moșuleț simpatic de altminteri, de care râd toți fiindcă știu despre el că este oropsit de o nevastă nebună și oricât de frumos s-ar purta el cu ea nu-i poate intra în voie. Râd de el până și chelnerii și chelnerițele care, evident, nu cunosc detaliul biografic, dar mirosul lor de jivine versate nu-i înșală și simt că amărâtul, care se așază la masă și comandă jumătate de vin cu apă, poate fi lesne batjocura generală. Ultima dată, intenționat pentru a-l umili, o putoare de fată s-a făcut că nu înțelege comanda, i-a adus doar un pahar, iar în momentul în care el politicos i-a atras atenția că ceruse, totuși, jumătate, ea s-a rățoit și i-a spus că doar cu jumătate de pahar este imposibil să-l servească, așa că, dacă n-are bișțari să plătească, să se care mai repede. El a înghițit umilirea și a precizat că a comandat jumătate de litru, vrând astfel s-o pună la punct pe ospătăriță care de formă și-a cerut scuze și i-a mai adus și al doilea pahar. Prin situații din acestea penibile Horia Stanciu a trecut de multe ori și mereu s-a întrebat de ce le trezește cruzime celor din jur. Arată oare atât de neajutorat încât oamenii vor să-și bată joc și să-l terfelească și mai mult? El își iubește foarte mult copilul, dar știe că nu-l va apuca mare. Cât va fi în apropierea lui nu-l va putea ajuta fiindcă nu va avea bani și de aceea copilul îl va urî. Se va uita în ochii lui și nu va putea să-i spună ce mult îl doare faptul că e sărac. În fiecare dimineață, când pleacă de acasă, duce cu el o suferință nemăsurată și de aceea speră să se întâmple o minune ca să dispară din lume pentru totdeauna. A așteptat atunci să mai intre cineva în încăpere, dar nu venea nimeni. Se uita la ceas cerând parcă o explicație de la cadranul care cu diviziunile lui îl privea ca un ochi de mort segmentat. Când a văzut-o pe femeia de serviciu, a tresărit fericit și s-a dus într-un suflet la ea pentru a se lămuri cât de cât. Mai mirată însă decât el era femeia care i-a explicat că toți sunt sus, în Deal, fiindcă i-a chemat PF-ul să le dea indicații și nu înțelege de ce nu s-a dus

și el cu ei. A rămas din cale afară de mirat deoarece lui nu-i spusese nimeni nimic în acest sens. Se știa ignorat, dar parcă de data aceasta era prea de tot. Așteptați, a fost sfătuit, trebuie să se întoarcă.

Aceasta este o față a povestirii. Povestitorul a prezentat-o fiindcă el are grijă de toți eroii săi și nu-l poate avantaja pe unul în detrimentul altuia. Horia Stanciu a rămas singur în redacția ziarului, tot așteptând apariția vreunui coleg.

O altă față a povestirii urcă dinspre versantul colegilor, toți puști impertinenți, dar știind să salveze fără cusur aparențele de masteranzi teologi, care au declarat că nu au lipsit niciun ceas din redacție și nici vorbă să fi fost chemați în acea dimineață de PF pe a cărui agendă de lucru din ziua respectivă nici nu a figurat vreo întâlnire cu colectivul redacțional al ziarului. Ei s-au și mirat că mai vârstnicul lor coleg întârzie. La rândul lor l-au așteptat deoarece el avea de predat în ziua aceea o pagină despre un preot paroh din județul Ilfov, pe care protopopiatul îl lăudase în mai multe rânduri, pentru că nu stă cu mâinile în sân și-i ajută pe nevoiași, și, dacă mai rămâne loc în pagină, putea să zică și două vorbe despre directorul spălătoriei „Strop de rouă”, pe care PF-ul o sfințise de curând și care spunea că din acel moment lenjeria și hainele clerului ies mult mai curate decât înainte de sfințire. Dar Horică, așa cum îl alintau unii, nu venea la muncă. L-au sunat, dar nu a răspuns. Ciudat era faptul că, parcă pentru a-i suplini lipsa, a fost căutat la redacție de un bărbat străin, un om de o extracție îndoielnică de vreme ce arăta rufos, neîngrijit, cu ditamai cucuiul în frunte, ca și când beat ar fi căzut și s-ar lovit zdravăn. Văzând că nu pleacă, l-au lăsat acolo și omul s-a așezat cuminte pe scaun, ținându-și mâinile în poală și rotind policarele unul în jurul altuia. Prezența sa nu supăra, dar într-o oarecare măsură tot îi irita pe cei din jur care l-au întrebat: aveați întâlnire? Omul nu a dat un răspuns clar, doar a schițat un gest din care oricine ar fi înțeles că o dată și o oră fixe nu fuseseră stabilite, dar cunoscându-l de mai multă vreme pe cel numit Horia Stanciu, își permite să-l caute oricând. Până la urmă, după ce trecuse și amiaza și, fiind iarnă, începuseră deja să plutească pânzele înserării, omul a catadicsit să-și ia catrafusele, nu înainte de-a-și scutura coama de păr, răspândind un nor de mătreață care le-a scos din minți pe domnișoarele redactor. Deși bune creștine, legate de învățătura bisericii, tot s-au strâmbat urât. Și chiar au scăpat vorbe de ocară ceea ce, având în vedere condiția lor, nu le făcea deloc cinste.

Horia Stanciu nu a fost găsit nici a doua zi, nici în a treia, în tot cursul săptămânii, după cum, nici săptămâna viitoare nu

a adus în cazul lui vreo clarificare. Medicul Mihai Ștefănescu a urmărit o vreme chestiunea, sperând să afle ceva despre cetățean care, din câte își dăduse seama, avea vârsta lui. Starea de așteptare îl ațâța și de aceea într-o bună zi nu a mai avut răbdare și, fără să se anunțe în prealabil, s-a dus la adresa vizitată mai înainte unde i-a răspuns soția dispărutului, îmbrăcată tot într-un tricou mulat și pantaloni supraelastici strâmți. După câteva replici aruncate mai mult la întâmplare, de parcă nu ar fi venit ca să se intereseze precis de soarta omului, a călcat strâmb. A fost suficient să întindă spre femeie brațul care era destul de lung, fiindcă el era un bărbat înalt, frumos clădit, pentru ca aceasta să nu aștepte și a doua invitație. S-a lăsat îmbrățișată, la început pipăită cu o anumită stângăcie și nervozitate, pe urmă bărbatul a dobândit siguranță în mișcări și, fără să se ridice din fotoliul în care se așezase de cum intrase pe ușă, a pus-o pe tânără cu picioarele desfăcute deasupra lui, poziție indecentă, dar Diana știa exact ce vrea partenerul de la ea, așa că nu a stat ca o nătăfleață și, cu maximă bucurie, a recepționat loviturile pistonului implântat adânc în pântece. Actul lor nu s-a consumat în câteva minute, ci a avut durată, mușcându-și buzele și reprimându-și țipetele pentru a nu o trezi pe fetița care dormea în camera cealaltă. Medicul Ștefănescu nu-și mai amintea când își înșelase ultima dată soția, Luminița lui dragă, baschetbalista zveltă din facultate, dar trecutul murise odată cu noua amantă, e drept cam dusă cu mintea, dar cu experiența lui de înrăit neuropsihiatru reușea s-o domine. Despre Horia Stanciu însă nu se mai știa nimic. Cei de la redacție, în cele din urmă, au luat decizia de-a-i desface contractul de muncă, deși simțeau că la mijloc se ascunde ceva ciudat și a-l trata pe om ca pe un indisciplinat ordinar căruia i se aplică sancțiunea supremă era cam mult. Dar ce să facă și ei? În schimb Ștefănescu înflorea. Îi pria de minune relația cu puștoaica. Aveau partide de cea mai bună calitate, vii, nervoase, inventive. Muierea nu se abținea de la nimic, impunea cele mai trăznite poziții, dovedea un apetit sexual insațiabil, iar în momente de paroxism mai era și porcoasă la gură, năucindu-l pe bărbat care știa totuși să-și țină cumpătul și să nu-i scape din mână iepșoara năzdrăvană. Luminița, femeie trecută de cincizeci de ani, habar n-avea ce face soțul și, chiar dacă i-ar fi avut pe cei doi îmbârligați chiar sub ochii ei, tot nu ar fi crezut. Trai pe vătrai, atlfel spus! Mai ales că pacientul de la care pornise toată aventura, fostul poet și publicist, Florea Pirgu, într-o zi îl luase deoparte pe medic și-i făcuse o mărturisire halucinantă. Domnu' doctor, eu nu v-am spus tot ce știu. Cenușa aia n-a rămas așa. N-am mai aruncat-o ca prima dată și mai târziu, când m-am uitat din nou

în geantă, ce credeți că am descoperit? Aur, domnu' doctor, bobițe, mărgeluțe, era plină geanta de pietricele și mă îmbogățeam după '89 de pe urma lor, dar afurisita de nevastă-mea mi le-a furat, m-a lăsat în curul gol ticăloasa și a tras ea toate foloasele. Vorbea omul cu o frenezie morbidă. Nu trebuia să fii medic pentru a-ți da seama că e grav bolnav. V-aș fi dat și dumneavoastră, nicio grijă… Ștefănescu l-a liniștitit spunându-i că așa e de când lumea, necinstiții îi încalecă pe cei cinstiți și n-o să se schimbe asta tot cât durează lumea… Dar ca în cazul unei coloane a cărei primă vertebră lovită șocul se transmite și celorlalte, pe capul lui a căzut o nouă informație care l-a contrariat, și iarăși trebuia s-o mistuie pe îndelete pentru a se pronunța apoi în deplină cunoștință de cauză. Scroll-ul unei televiziuni particulare inclusese în șirul știrilor și una privitoare la un deținut din penitenciarul Giurgiu, pe al cărui corp apăruseră pete roșii ca niște contuzii, deși omul nu fusese atins nici cu o floare, darămite să se ardă fie și cu flacăra de chibrit, cea mai mare parte din timp și-o petrecea în infirmerie, slăbit, unde citea și scria. A aflat că la viața lui omul fusese critic literar, se ocupase de romanul țărănesc în literatura română în ciuda faptului că el era o structură decadentă, înclinată spre luxurie și tot felul de plăceri cu nuanță perversă. Dar aceasta nu i-a înfrânat apetitul spre literatura aflată la antipodul atracțiilor sale. Furase, escrocase, așa se explica de ce ajunsese după gratii. Fusese probabil atât de uimit de ce i s-a putut întâmpla încât suferise pesemne un dezechilibru endocrin major, care se făcuse vizibil tocmai prin inflamarea ganglionilor și înroșirea unor porțiuni ale epidermei care arătau ca niște răni deoarece nu se cicatrizaseră, ci supurau intens o substanță uleioasă, roz, un amestec de sânge cu limfă. Corpul era acoperit de un asemenea arhipelag al petelor care, dacă s-ar fi unit, ar fi făcut din pielea sa un fel de pajiște arsă, câmp al stigmatelor înflorite. Pe deasupra îl mai chema și Pașadia, iar numele, gândi medicul, avea semnificația prevăzută. Câte ciudățenii se mai întâmplă, murmura el și, emoționat, lua din nou calea spre amantă fără să se mai teamă că, bate-n lemn, soțul își va face prin surprindere apariția. Trecuseră câteva luni bune de când omul nu mai dăduse un semn de viață. Investigațiile poliției nu dăduseră niciun rezultat. Și, așa cum se întâmplă de obicei, ceea ce nu e elucidat în prima etapă a cercetării are șanse tot mai puține să se limpezească mai târziu. O ajuta financiar pe Diana care nu se mai descurca deloc cu banii. El înțelesese unde greșise cu femeia nefericitul ei bărbat. Nu o iubise prăpăditul sau slujise o iubire perversă, misticoido-morbidă, incomunicabilă. O bolmojise fără niciun folos până când relația lor se degradase

abrupt. În schimb, medicul, ajutat și de experiență, îi cerea femeii lucruri precise. Nu poezie, nu poze romantice, ci sex sănătos, ca între doi buni camarazi care-și oferă unul altuia cât mai multe plăceri. Dacă tăntălăul a vrut și el asta, de ce nu s-a făcut înțeles? Până să-l întâlnesc, eu umblam cu pilulele în geantă. Eram nebună să rămân gravidă? Ștefănescu îi asculta calm și viclean spovedania înverșunată. Femeia, oricât de dusă, nu bătea câmpii și respecta o logică în ce spunea. Dar el mi-a vârât în cap că vrea un copil. Și pe urmă nu a mai recunoscut. Un mincinos și un prefăcut, un mizerabil și un ratat, făcea cu mine literatură de doi bani, cu doi bani să rămână, ha, ha! Medicul continua s-o asculte cu același calm învecinat cu relaxarea. Știa că vorbăria ei fără noimă și presărată cu răutăți este totuși o cale terapeutică verificată. Diana, trăncănind câte-n lună și-n stele, scuipându-și veninul, totul ca un preludiu strident înainte de-a i se face chef de amor și a arunca hainele de pe ea, se vindeca sigur de trecut. Era fericită în cele câteva ore cât își consumau orgasmele și apoi se priveau adânc în ochi de parcă s-ar fi iubit, dar nu era pic de iubire între ei. Ștefănescu știa că nu trebuie să-i permite puștoaicei prea multe și drept urmare nu făcea prostia să-i întindă mâna toată. Un deget era de ajuns, ca la copii, pe care să-l sugă îndelung. Se va descotorosi de ea, dar până atunci voia s-o lase pe picioarele ei. Își va găsi cu siguranță un alt amant și o va duce din bărbat în bărbat, până când va ajunge la o vârstă când sexul nu o va mai interesa. Așa credea el și de obicei în asemenea situații nu se înșela. Când a plecat în acea seară de la femeie ca să ajungă mai repede acasă, a fost surprins de faptul că fetița, intrând pe neașteptate în cameră, l-a strigat, tata! În primul moment a vrut să se eschiveze, dar până la urmă nu a mai rezistat și a luat-o în brațe. De cât timp nu mai făcuse așa ceva! Câteva clipe a uitat pe ce lume e, dar a pasat-o maică-sii și și-a văzut de drum.

Horia Stanciu a plecat în cele din urmă din redacție, în continuare mirat că nu-și întâlnise niciun coleg. Oare de ce-i chemase PF-ul la el? Ce indicații voia să le transmită? În tinerețe Horia fusese credincios și supus față de Biserică. Pe măsură ce trecuseră anii acumulase dezgust și vedea în Patriarh un stăpân aprig, înconjurat de o camarilă lingușitoare, învelit sub platoșa cutumelor, dar având pe dedesubt apucături de despot. Horia a luat tramvaiul spre casă și tot nu-și poate șterge din cap gândul că astăzi nu văzuse pe nimeni în afara femeii de serviciu, care și ea părea schimbată, vorbindu-i cu o autoritate de care nu o crezuse în stare. Are dreptul să-și pună, firește, o groază de întrebări. Dacă oamenii fuseseră în redacție și pur și simplu nu se observaseră unii pe alții? El avea o minte

speculativă – *speculum mentis* – și de aceea îi plăcea să împingă până în pânzele albe ale absurdului orice raționament. Imaginase de-a lungul timpului tot felul de situații imposibile, mize extreme, excese care aruncau în aer integritatea fizică a cosmosului. Poate Diana avea dreptate când îi spusese că e bolnav și trebuie să se caute. Caută-te, bărbate, că ți-au mâncat curvele mințile! Teribil imbold! Nu știe el oare că, oricât de mare puterea, Domnul nu intervine să schimbe ordinea lumii decât în cazuri excepționale? Ceea ce nu putea fi cazul lui. Doar misticii își imaginează orice, dar o mai fi asta fervoare religioasă sau e chiar febră patologică? Tramvaiul se hurduca pe șine, transportând cu dificultate încărcătura. Oamenii erau cam toți după o zi de muncă și li se citea pe față lehamitea fără leac. El îi privește cu o anume curiozitate, determinată de faptul că nu mai e sigur de percepția lui. Dacă nu sunt în carne și oase, ci, banal spus, stafii? Sau el doarme și visează tot ce e în jur? Aceasta putea fi consolarea supremă. Să se fi dus la oameni, la fiecare în parte, să-i atingă, să-i pipăie, să se convingă de materialitatea lor ar fi riscat să fie înjurat sau chiar luat la palme. Cine ar fi înțeles dilema în care se află? A căzut apoi într-o somnolență binefăcătoare și s-a gândit la ziua în care o văzuse pe Diana prima dată, când se întâlniseră ei doi și făcuseră cunoștință. Totul se petrecuse într-o cafenea din Piața Romană, unde el se oprise să bea o bere, iar ea, puștoaica, a intrat și a privit mirată văzând că nu e nicio masă liberă unde să se așeze. Atunci a chemat-o la masa lui. Și-a luat inima în dinți fiindcă nu făcuse niciodată așa ceva, să invite o femeie străină care părea și serioasă. Cu vagaboandele era lesne deoarece asta și așteptau, un semn, un cârlig, o privire pofticioasă de la bărbat, dar o fată cuminte, din câte se vedea mult mai tânără decât el, cum putea fi pescuită? Uite că așa a procedat, iar pescarul nu era el, ci destinul care-i șoptise atunci ce să facă, iar fata nu a pregetat. S-a așezat la masă, i-a mulțumit, câteva clipe nu a știut ce să-i spună. Ochii îi rămăseseră pe fusta ei scurtuță, în carouri verzi și galbene. Strânsă la talie, se lărgea apoi brusc și lăsa picioarele să se miște în voie.

A întrebat-o de unde o are fiindcă a văzut ceva asemănător într-un catalog de modă nemțesc sau elvețian. E o fustă de școlăriță, nu de vampă. Fata a râs și l-a felicitat fiindcă a ghicit. Primise fusta din Germania de la o prietenă plecată acolo cu părinții în urmă cu trei ani. Iar apoi surprizele s-au ținut lanț. Ochii i s-au furișat în geanta deschisă și nu i-a venit să creadă văzând acolo *Istoria ieroglifică*. Probabil că mirarea lui era puternică, determinând jena fetei care s-a simțit datoare să se scuze. Dau examen la drăcia asta și nu mă împac deloc

cu ea. Oho, care va să zică avea de-a face cu o studentă, ce mai provocare! I-a plătit el cafeaua și sucul și, fiind în vervă, a început să-i vorbească despre carte și autor. L-a rugat să-i spună pe nume, Horia, eu sunt Diana, s-a prezentat fata și așa au făcut cunoștință. Era dezgheţată puștoaica, dezinvoltă, poate atunci trebuia să i se aprindă în minte un beculeț roșu ca un semnal de avertizare, așa cum au toate instalațiile pentru a prevedea catastrofa care se apropie. Lui nu i s-a aprins nimic, dimpotrivă, toate sistemele de alarmă erau atunci decuplate, avea, cum se spune, garda jos și orice bobârnac primit în bărbie l-ar fi dat peste cap. Își aduce și acum aminte teoriile savante pe care i le-a ținut fetei despre carte. Mai întâi i-a spus că Dimitrie Cantemir nu a trăit decât 50 de ani (1673-1723) – ce tineri mureau oamenii odinioară! – de parcă Balzac ar fi trăit mai mult, 51, ceva de felul ăsta. Când au murit erau coloși, noi murim la adânci bătrâneți tot pitici. Ha, ha, se amuza Diana și ochișorii ei erau vii, ageri, dar grație culorii verzi exprimau și o atitudine distantă, adică vezi, cetățene, sunt eu fată de treabă, dar știu să și întorc foaia. Nu a avut de ce să-o întoarcă atunci fiindcă Horia a fost tot timpul profesor, i-a spus că trei sunt cărțile fundamentale ale culturii române, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Teodosie*, *Istoria ieroglifică* și *Craii de Curtea Veche.* Sunt cărți baroce și în același timp melancolice. De altminteri, barocul a făcut mereu casă bună cu melancolia. Artiștii acelei epoci duceau în suflet vase pline ochi cu otravă. Cum? s-a mirat puștoaica. Melancolia otrăvește? Cam așa ceva. Acolo, în carte, e un personaj bizar, Inorogul, care e marele melancolic și jelește soarta universului. În cornul lui nobil se coagulează cele mai puternice otrăvuri, dar și elixiruri. De fapt, a fost la origine om, dar înșelat, disprețuit de toți și din ce în ce mai însingurat, a ales transformarea. Așa să le vorbești tonților de profesori și o să-ți dea zece. A râs mulțumit de demonstrația făcută. Apoi hoțomanul nu s-a abținut și, ca s-o aibă pe fată la picioare, a mai și recitat în original din Keats, oho! „*I strive to search wherefore I am so sad until a melancholy numbs my limbs and then upon the grass I sit and moan like one who once had wings*.” Ce mai teatru juca! O făcea pe prințul detașat de toate cele lumești, dar abia-și ținea mâna în teacă, să nu i-o scape fetiței printre pulpe. Ceea ce avea să se întâmple peste vreo două săptămâni. Până atunci s-au tot întâlnit. Relația studentă-profesor funcționa de minune, poate așa ar fi trebuit s-o ducă multă vreme, dar el nu mai avea răbdare și nici arcul fetiței nu putea sta la nesfârșit întins. Au plesnit corzile și a simțit o usturime groaznică, pătrunzându-l până-n rărunchi. Niciodată nu trăise ceva mai intens, descărcând parcă o duzină de

testicule congestionate, ținute până atunci sub cea mai strașnică veghe. Diana i-a apreciat prestația și în încheiere, ca să-l consoleze fiindcă ieșit din orificiul magic era trist, i-a supt-o îndelung. Apoi s-au îmbrățișat, s-au sărutat și nu e exclus ca atunci, luat de val, să-i fi spus că dorește un copil, cuvinte retrase după aceea, dar care deja însămânțaseră în mintea fetei o convingere de nestrămutat.

A coborât din tramvai și a luat-o spre casă. Nu știe de ce are un punct dureros în centrul frunții. S-a pipăit și a depistat o umflătură. Ce-o fi, că doar nu se lovise? În fața blocului a zăbovit câteva clipe, nevenindu-i să creadă ce vede. Clădirea părea mult mai înaltă decât în realitate. Nu zece etaje avea, ci douăzeci, treizeci, creștea parcă pe măsură ce o privea. Alterarea percepției nu-i mirosea a bine. A intrat în hardughie strivit de toată supraetajarea. Doi vecini ieșeau tocmai atunci și l-au privit nepermis de stăruitor. Să fi citit pe fața lui cine știe ce intenții criminale și tot nu l-ar fi scrutat atât. El îi cunoștea, a vrut să-i salute, dar s-a abținut, înhibat de insistența privirilor lor. De ce se holbau așa la el, pentru numele lui Dumnezeu? A urcat până la etajul patru unde locuia și a sunat. De ce era atât de înfrigurat? Se temea de ceva, fără îndoială, dar nu de gura Dianei cu care de-a lungul anilor se obișnuise, nici de faptul că ar fi putut-o surprinde cu un alt bărbat, ci de cu totul altceva, care nici nu putea fi numit și, logic, nici contracarat. Când ea a deschis, nu a fost în stare decât să-și ducă degetul la buze, oprind declanșarea vreunui scandal, dar dorind să prevină astfel și alt tip de comportament. Ea l-a luat repede la întrebări, ce vrea și ce caută, și atunci, ca lovit în moalele capului, a înțeles că nu-l recunoaște. Nu a avut puterea să-i spună măcar atât: sunt eu. Care eu? Nu de atâtea ori ea-l trimisese să se uite în oglindă ca să se vadă în ce hal a ajuns? În sfârșit arăta așa cum fusese avertizat, adică descompunerea mersese până acolo încât tocmai persoana care-l avertizase de transformare nu mai avea capacitatea să-l recunoască. Nu-și putea dezlipi degetul de buze și încet a luat-o pe scări în jos. Ar fi trebuit s-o strige pe fetiță, poate ea l-ar fi recunoscut, dar nici de data aceasta nu a fost în stare. Izgonirea sa avea o semnificație mai gravă decât ar fi crezut. Doar câte femei nu-și dau afară bărbatul din casă fiindcă bea sau din alte motive! Dar a nu fi primit în locuință fiindcă nu doar moral, ci și fizionomic nu ești admis de cea care astfel te gonește e prea mult. Nu mai știa încotro s-o apuce. Fiind iarnă, noaptea se așternea repede peste oraș. Oamenii alergau fiecare la casa lui, doar cei puțini, ai nimănui și fără căpătâi, erau dezorientați. I-a venit gândul să se ducă la Popescu, curios să vadă cum l-or privi și mușteriii de acolo. A intrat în cârciumă ținând bărbia în piept și ferindu-și ochii.

Locuri libere la masă câte vrei, deși la ora aceea oamenii de obicei se înghesuiau. Nu lipseau cunoscuții, Vasile, infirmul, Ilie, bețivul și Dorin, mutul. Formau un triunghi ațintindu-l fiecare nemilos. Nu i-au zis nimic de parcă ar fi fost o mutră străină. Ilie chiar s-a închinat ca și când i-ar fi apărut în față cine știe ce arătare. Când a comandat o tărie, până și Gigi, barmanul cel burtos, a avut o clipă de ezitare și parcă i-a tremurat mâna turnând în pahar. A dat paharul pe gât și a ieșit. Se temea să se uite în vreo oglindă precum Alexandru Pantazi, care din această cauză și probabil de furie că nu poate scăpa de obsesie, le spărgea. Doamne Dumnezeule, nu știe unde să se ducă. Faptul că nu are nicio orientare îl excită la maximum. Încotro omule? Încotro? Cunoaște Bucureștiul ca pe propriul buzunar. Numai aici șezuse și se îngălase de când nu-și mai permisese nicio vacanță. Când spațiul exterior nu te mai surprinde prin nimic, îți rămâne camera minții. Mai îngustă sau mai largă. În cazul unora, beci, în al altora, palat. Merge în neștire și fără speranță. La un moment dat de epuizare se va prăbuși sau va da peste el o mașină. Sandu se aruncase în fața metroului. Ultima soluție. Altceva nu a mai găsit pentru a ieși din impas. Dar pe el ce-l mai așteaptă? Înainte de orice se întreabă unde-și lăsase însemnările. Dacă erau acasă ce se va întâmpla cu ele? Diana le va distruge sau le va păstra pentru a i le arăta fetiței când va fi mare? Uite, Alina, tatăl tău nu a fost un om ca ceilalți. Tatăl tău a fost cineva tocmai fiindcă a avut o vocație genială a eșecului. Da, unii se mai realizează și eșuând. Mâinile goale sunt dovada cea mai puternică a împlinirii. Tot așa cenușa, sângele și furtuna sunt cele trei daruri ale regilor magi de care nu se vorbește în evanghelii și niciun preot fricos nu va îndrăzni să le amintească. Poate de aceea PF-ul își chemase lefegiii la ordine ca să preîntâmpine o catastrofă. Dacă în oficios ar apărea ceva despre teribila profeție sub care darurile aduse Domnului se îngemănau, ce dandana ar mai ieși! Scapără călcâile preoților care fug care încotro pentru a scăpa de pedeapsă. Dar el, un coate-goale, nu mai poate fi întors din drum. O revede pe Diana atunci la masă, în cafenea, ținând în poala ei de școlăriță *Istoria ieroglifică*. Domnișoară, i s-a adresat el extrem de politicos, trebuie să știți că istoria are un cifru. Nu s-a născut minte ca să-l dezlege. Hieroglifele încâlcite fac imposibilă descifrarea oricărui mesaj, Iisus Hristos și-a recunoscut și el neputința și de aceea s-a înălțat la cer. Ne-a lăsat de izbeliște cu Sfântul Duh pe cap, care, chipurile, ne mângâie, dar mare ispravă nu face. Ha, ha! A rîs atunci violent iconoclast și poate asta i-a și plăcut puștoaicei la el. Avea în față un bărbat care nu se izmenea. Dar Horia nu era nici pe departe omul crezut de ea. De ce nu s-au înțeles ei? De

ce nu au comunicat? De ce și-au format păreri greșite unul despre altul? Au fost precum acele substanțe ale căror proprietăți chimice le fac să se respingă și nu mai realizează aliajul așteptat?

Pe drumul său care nu se mai termină și despre care nu știe încotro duce, își trece în revistă toată viața. Și deodată înțelege că, dacă ar avea în el credință cât un bob de muștar, ar muta munții din loc, dar nu cu munții are el ce are, ci cu Casa Poporului, ar da-o la o parte așa cum Ceaușescu, cu trei decenii în urmă, se juca cu machetele de pe planșeta unde se hotăra masacrarea Bucureștiului, ar da totul la o parte și ar deschide un câmp strălucitor pe care el, transformat în inorog, ar alerga fără să mai fie ajuns din urmă. Și nici dorințele lui nu ar mai fi frânate. De jur împrejur se înalță bolțile nemuritoarei Curți Domnești, sub care forfotesc boieri, aprozi, negustori și slugi. E un du-te-vino neîntrerupt și nimeni nu-l bagă pe el în seamă, chiar dacă are înfățișarea unui fastuos animal mitologic. Bucureștiul e renăscut, grădinile au înflorit, miros frumos și zumzăie de fluturi și bondari, în cuhnii se pregătesc bucate gustoase, tămâia arde molcom și clopotele bisericilor bat încontinuu, deși nimeni nu ar ști să răspundă ce se întâmplă, de tot norodul ăsta freamătă și nu-și mai găsește liniștea. Diana Isabela este și ea o domniță fără prihană peste ai cărei ochi verzi nu s-a așternut încă nicio umbră și a cărei piele nu s-a veștejit. Deasupra cetății, acolo unde zilele de toamnă adună nori grei și vara soarele dogorește până ce ziua apune încet către noapte, s-a strâns nespus de multă lumină. Iar oamenii nu știu care e sursa ei. Poate acolo slujesc cei trei cavaleri, mari egumeni ai tagmei prea senine, și fiecare dangăt de clopot măsoară saltul rugăciunilor lor peste abis. De sus, de acolo, se va abate curând peste capetele tuturor o ploaie de aur, pulberea cea mai fină va împânzi astfel paginile cărților și cuvintele se vor sfinți.

Despre Horia Stanciu din clipa aceea și până-n ceasul din urmă nu s-a mai știut nimic. Dar în săptămânile care au urmat dispariției lui, un incident neplăcut a atras pentru câteva clipe atenția opiniei publice. La o liturghie duminicală slujită chiar de PF cu soborul lui de preoți, în linguriță înaintată spre buzele unui credincios care aștepta sfânta împărtășanie s-au aflat câțiva stropi de sânge. Omul nu și-a dat seama, a înghițit, apoi s-a strâmbat de greața pricinuită și a scuipat tot. Dar, ca un răspuns, o furtună aprigă s-a abătut asupra orașului, a zgâlțâit ferestrele, pe acelea deschise le-a spart, a smuls bucăți de țiglă și de tablă de pe acoperișuri, a lovit zidurile bisericilor care au gemut. Nici despre el de atunci nu s-a mai știut nimic.

Când vrei să scapi de ficțiune, fii sigur că te va cotropi!

Table of Contents

Pașadia
Pirgu
Pantazi
Eu

Table of Contents

Pașadia	8
Pirgu	39
Pantazi	70
Eu	103